

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szombán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:

Egész évre 90 korona, félre 10 korona, negyedévre 5 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdonosa.

Az egyesületi tanács felügyelői a listán:

Főnökség és kiadóiroda felügyelői: Forster Géza az OMGE. igazgatója. Főszerkesztő: Sallóczy Zoltán az OMGE. szerkesztő-titkára.

Szerkesztőség és kiadóiroda:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 35. szám.

Kérőleveleket a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEIT.

Meghívó

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület

1901. évi rendes közgyűlésére,

mely december hó 15-én, azaz vasárnap d. e. 11 órakor fog Budapesten a székesfőváros új városházában IV., Váci-utca 62. szám alatt megtartatni.

Társasorsorozat:

1. Előnk megnyitása.
2. Jegyzőkönyv-hitelesítők és jegyző kiküldése.
3. Szavazatszedő-bizottság kiküldése.
4. Kilépő és meghalt 15 választmányi tag helyébe 6 évre tizenöt választmányi tag választása. (Alapszabályok 35. §.)
5. Számvizsgáló-bizottságba 5 tag választása. (Alapszabályok 62. §.)
6. Igazgató-választmány jelentése az 1900—1901. évi működésről.
7. Változások a tagok létszámában az elmúlt egyesületi évben.
8. Számvizsgáló-bizottság és az igazgató-választmány jelentése az 1900-ik év zárszámadása, vagyoni kezelése és vagyonszállapota.
9. Az 1902-ik évi költségvetés megállapítása.
10. A Gazdasági Egyesületnek Országos Szövetsége tagjainak az igazgató-választmányba 3 évre beválasztott képviselői bejelentése. (Alapszabályok II. r. 4. §.)

11. Jelentés a „Köztelek” székház építéséről és az 1900-ik évi június hó 16-án tartott rendkívüli közgyűlés által engedélyezett építkezési kölcsön felhasználásáról.

12. Jelentés az Istvántelek eladásáról.

13. Jelentés néhai id. Luczenbacher Pál végrendeleti hagyatékáról.

14. Emléksbeszéd néhai gróf Széchenyi Pál volt egyesületi alelnök és igazgató-választmányi tag felett. Tartja Tormay Béla.

15. Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” tagjainak az igazgató-választmány úján a közgyűlés elé terjesztett s írásba foglalj beadványai.*

Budapest, 1901. évi november hó 21.

Gróf Desseffy Aurél s. k.,

az OMGE. elnöke.

Figyelmeztetés az OMGE. tagjaihoz.

Több oldalról jött tudakozásra értesitem a közgyűlésre jelentkező tagjainkat, hogy a felutazásra szóló kedvezményes vasuti jegyek megszerzése végett a szükséges intézkedéseket megtehetem s a jegyek kézhezvétele után a jelentkezőknek haladéktalanul szíjjel fogjuk küldeni.

Igazgató.

Közgazdasági szakosztályi ülése.

(1901. november 19.)

Jelen vannak: gróf Desseffy Aurél az OMGE. elnöke, gróf Zeleński Róbert az OMGE. alelnöke, Balás Árpád, dr. Dumitreanu Agoston, id. Egan Lajos, Guldasy Dezső, Kristin-kovics Ede, Keller György, Koller Pál, Kodolányi Antal, Ládár Pál, Loosy Adolf, dr. Paisa Gyula, Forster Ferencz, Forsták Elek, Propper Samu, Seilowitsky János, Szigony Pál, Zórád István, gróf Zichy Jenő szakosztályi tagok, a tisztviselő kar részéről: Forster Géza igazgató, Seilowitsky Zoltán szerkesztő-titkár, Buday Barna és Jeszenszky Pál titkárok, de Pottere Bruno segéd-titkár és Rubinek Gyula ügyvezető-titkár, mint előadók.

Gróf Desseffy Aurél az Ülés. elnöke üdvözlő a megjelenteket, az Ülést megnyitja. Az egyesületi szakosztályai az alapszabályok értelmében minden évben ürelakulnak a választják meg elnökeiket. Előterjeszti a Tanács javaslatát az ürelakulásra nézve, s a szakosztály elnökei Zeleński Róbert grótot, alelnökül pedig Esterházy Miklós Róbert grótot és Seilowitsky Jánost javasolja megválasztani.

A szakosztály a Tanács javaslatát elfogadja, s az ajánlottakat egyhangulag megválasztja.

Gróf Zeleński Róbert elfogadja az elnöki szöveget, felkéri előadót az ülés első tárgyának előterjesztésére.

Feljvármegyei Gazdasági Egyesület átirata az önálló vánterlelt ügyében.

Rubinek Gyula előadók. Tisztelet szakosztály! A Gazdasági Egyesületnek Országos Szövetsége 1899-ben a kormánytól felhívást kapott, egy új, mint az ország valamennyi gazdasági egyesülete, hogy a vámpolitikai kérdésben véleményét mondjon s nyilatkozzék. Ekkor, az 1899. évi szövetségi naggyűlés felszólította a közgazdasági szakosztályt, hogy dolgozzon ki pontosabb foglalat azokat a javaslatokat, melyeket jónak véli a gazdasági szemszempontjából a kormány figyelmébe ajánlani. Ez tényleg

A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete Budapest, V., Alkotmány-utca 31. szám. SERTÉSEK OJTÁSA ORBÁNCZ ELLEN.

Szállítja:

a Jenner-Pastour ténstét oltóanyagait, melyek a legjobb tudományos módszer szerint Pertik professor felgyelete alatt készülnek.

A rapid szörum az orbánczos fertőzések kettő sertéseket 1-2 óra alatt biztosan megmenti a veszélytől.

A tartós oltóanyagot a sertések új türei, nem okoz utolagos megbetegedést, nem fogynak le az állatok s egy teljes szarvaséig védő maradnak.

Egy sertés szarvasos tartás oltása 18 fillér.
„ „ Pastour-féle tartás oltása 12 „

Lovak szarvasmarhák oltása 24 fill.
Birkák oltása 12 „

Birkák, lovak, szarvasmarhák oltása LÉPFENE ELLEN.

Az anyag nem vesztí hatást.

Hónapokig eltartható

Kitűnő fecskendők.

Könnyű kezelés.

meg is történt s ugyancsak a nagyrészes határozatból folyólag a szakosztály által kidolgozott javaslatok és indoklások az összes gazdasági egyesületeknek megküldettek azáltal felhívással, hogy a fontos kérdéseknél állást foglaljanak a véleményüket a bizottságnak s terjesszék fel a szövetségi nagyrészesnek. A szövetségi tagok túlnyomó nagy többsége nyilatkozott és is kérdésben a valamennyi egyhangyul magáévá tette a közgazdasági szakosztály által előfoglalt álláspontot, amelynek következtényeiképp természetesen az 1900. évi május 8-án megírtokról szövetségi nagyrészes szintén ugyanzóan álláspontot helyezkedett ki. A közgazdasági szakosztály javaslatait. Egy ére réd, tehát az ideit évi nyarán a Fejérmegyei Gazdasági Egyesület indította érezté magát ezen kérdést feljuttatni.

A Fejérmegyei Gazd. Egyesület ugyanis az önálló vánterületi szükségessége mellett foglalt állást, ezt oly kommentár mellett publikálta, hogy egyesületünk indította érezté magát rögtön az állásfoglalás után hivatalos közlönyében nyilatkozni, hogy az egyesület egyáltalán nem foglal el egyoldalú álláspontot s hogy tényleg a közvéleménynek adott visszhangot a szövetségi nagyrészes állásfoglalása, mert egyetlegre gazdasági testület sem emelt az önálló vánterületi szükségessége mellett szót s még a Fejérmegyei Gazdasági Egyesület sem ragadta meg az alkalmat erre, mikor pedig a kormány részéről hivatalosan s a Szövetségi részéről pedig kötelezőszerűleg véleményadása felkéretett.

Egyesületünk akkor ezen állásfoglalással hivatalosan nem foglalkozott, mert választások előtt állván, nem tartotta alkalmasnak, hogy ily fontos kérdéseknél a Fejérmegyei Egyesület a kedélyhangulatok nagyon izgatottak voltak, állást foglaljon, hanem megvárta az időt, míg a lakóhely nyugodtabb s az egész kérdés komolyan mérlegelhető.

A Fejérmegyei Gazdasági Egyesület memorandumát megküldött az összes társesületünknek is s eddig ezelőtt csak oly válaszokat kaptunk, amelyek a Fejérmegyei állásfoglalással homlokegyenest ellenkeznek s egyet sem kaptunk olyat, mely a fejmegyei egyet álláspontját helyesle volna. Ez tehát nem a Fejérmegyei Gazdasági Egyesület álláspontjának helyességét jelenti, de jelenti azt, hogy igaz volt a nagyrészesnek, midőn egyhangy visszhangjaként a gazdasági adalomat megnyilatkoztának azt a határozatot terjesztette fel a kormányt, amelyet a Fejérmegyei Gazdasági Egyesület kifogással abból a szempontból, hogy nem felelték meg a gazdákönzésnek egyhangy megnyilatkozásának.

De ettől eltekintve, becsajtozunk a Fejérmegyei Gazdasági Egyesület indoklásának a részleteibe és lényegébe, mert minden esetre az a fontos kérdés az, akkor vánterület helyes lételet, ha az érveket az érveikkel szembe állítjuk és azokat mérlegeljük.

A Fejérmegyei Gazdasági Egyesület igen figyelmen azon érvünket akarja megdönteni, hogy a gabonavámok nincs hatása, vagy ha van, nem lesz meg a várt hatása, amit mi várunk tőle s hogy ha lesz ez a hatás, akkor se lesz olyan, amelyet mi az önálló vánterület előnyét felidőzhatnánk. Ezen megokolásnál abból indul ki a fejmegyei egyet, hogy a gabonavámoknak ma sincs hatásuk, ezt pedig azly okadatokból, hogy 1 fr 50 kros buza-vámmal levén, a buza árában a vámvédelem nem érvényesül. Hát tényleg ez a különböző nincs meg, de nem is lehet meg, mert vámmunk nem 1 fr 50 kr., hanem 75 kros, amint midőn a legkisebb várt az irányadó, már pedig tudjuk, hogy Szerbiával szemben 75 kr. arányban a vámt. Tehát mindig ezt kell alapul vennit. De tovább megkér, még hogyha az 1 fr 50 kros vámtot vesszük is alapul s figyelembe vesszük azt, hogy a vámtok teljes mértékűben sehol a világban nem érvényesülhetnek, mert minden egyelőn más zavaró körülmények és különösen

az üzérkedés befolyásolja a vámtok érvényesülését. Azonban, hogy mily mértékben érvényesül mégis, erre nézve szolgálhatok adatokkal. A fő védezőkő állások, amelyekre mindig hivatkozunk, hogy ott a gabonavámtok érvényesülését Franciaország és Németország terjeszték. Példá 10-10-ra a buza a volt Berlinben 9 fr 60 kr. Párisban 10 fr 3 k. Budapesten 8 fr 80 kr. Londonban 7 fr 54 kr. Már most, miután rendszeren minden ily vámszámtaloknál azon piacot vizsgáljuk, hova az egész világ gabonja gravitál s ahol egyáltalán vámt nincs, tehát ahol a kínai és a kereslet szabad, az Ausztriában is csak vámmal lehetne be, akkor előlánya az a helyzet, hogy reánk nézve a londoni partitús volna irányadó, még pedig nem olyképp, hogy nálunk is a londoni buzaár volna, hanem abból le kell vonni a közvetítés és fuvardíjat, ugy hogy szerencsésnek éreztetők magunk által, hogy ha Londonban 7 fr 54 k. lesz, nálunk az 1 fr 50 k. A 7 fr 54 k. tehát a vámvédelem ellen érvényesül, sőt a buza árának még magasabb s valószínűleg azért, mert mi Szerbiának általunk felszavandó buzaeszielt már elhelyezték, ugy hogy most már csak 1 fr 50 kros-vámmal lehet a buza Romániából és Oroszországból, amint hogy is kell jónak, miután természetünk esékely volt s a Monarchia fogasztása a kiföldi természetesen nem volna, amint most már az újabb időben midig.

Azt látjuk továbbá, hogy Berlinben, ahol 9 forint 60 krajczár a buza ára, holott 9 forint 64 krajczárnak kellene lennie, ha a 2 1/2 frtos vámt teljesen érvényesülne, tehát csak a 1 kr. a differencia. A vámt tehát teljesen érvényesül, amire a multhat rúkn volt alkalom, csak akkor, mikor a spekuláció felhajtott. Párisban a teljes 3/8 frtos vámt beszámításával 10 fr 90 kr.-nak kellene lenni a buzaárunk, tehát egy 87 kros diszpartitús áll be a francia gazdák hátrányára, itt azonban az Orségi engedéllyel üzőtt visszaesések jelentékony befolyásolják az áralakulást.

Ebből az következik, hogy a Fejérmegyei Gazdasági Egyesület indoklásának kiindulási pontja nem helyes először azért, mert a vámvédelem tényleg ma is érvényesül, még pedig jelentékenyen érvényesül, nem helyes azért, mert ez a vámvédelem nem olyan csékely és kijesítőelőnyök, mint a Fejérmegyei Gazdasági Egyesület állítja és ki is számítja, mert számításuk alapján egy korona árkülönbséget vesz fel, holott a miénk is 4 korona árkülönbséget mutatkozik a londoni partitúshoz képest s mutatkozik több akkor, hogyha oly vámmal volna, mint Francia- és Németországnak. Ha ezt mind figyelembe vesszük s nemcsak a buzaánál, de az összes terményeknél, akkor oly sok millió árkülönbséget fog előlánya, ami a magyar mezőgazdaságnak nem lehet közönbös, hogy azt megkíséreljük megdönteni.

Az mondja a Fejérmegyei Gazdasági Egyesület indoklása, hogy az állatvámokra egyáltalán szükséges nincs a Monarchiának és természetesen Magyarországnak sem, mert hiszen állatokban állandóan azo a kivételünk. En csak azt kérdeim, hogyha az állatbehozatal reánk nézve kijesítőelőnyök volna, akkor miért helyez a buzaán kereskedelmi irányt követő Angliá az állat-

behozatal teljes eltámasztása sulyt és az Egyesület. Állanak is miért helyes erre sulyt? Hát mivel fogjuk megdöntökni, hogy ily nagy álamok, amelyek egyike szabad kereskedelmi irányt is követ s orsiai káttel rendelkezik, magához egyik káttel is rendelkezik, az országunkat tartja állatállományát s nem engedi kitenni magát annak a veszélynek, hogy bünkretege állatállományát a betegségek behurcolása révén.

Hogyha Magyarországon komolyan vesszük és mérlegeljük a helyzetet és figyelembe vesszük állatvilági forgalmunkat, nem tudom elképzelni, hogy lehessen mondani, hogy a vámvédelem teljesen elengedhető. A közgazdasági szakosztály kibocsájtott munkálatainak statisztikai adatai szerint ez az állítás minden alapot nélkülöz azon egyszeri ónál fogva, mert ha a szerb állatvilágit levonjuk a Németország felé vonuló állatvilágitól, akkor kitűnik az, hogy a mi állatvilágitól nagyobb, mint behozatalunk Szerbiából. Nemcsak nyilvánvaló dolgot hogyha Szerbiával szemben védekezünk, hogyha Szerbiával szemben elárulkozunk teljesen, amint ez indokolt s tisztán és kizárólag csak magasabb politikai szempontokból engedtet meg eddig is e behozatal, de nem gazdasági szempontból, — akkor ott állunk, hogy az állatkereslet nálunk óriási mértékben fog növekedni, és az állattenyésztés eddig nem remélt eredményeket biztosít, mert ma a szerb verseny állatáraitnak lenyoma.

Mármost azt mondja a memorandum, hogy ipar és kereskedelem nélkül nem lehet virágzó mezőgazdaság. Ennek a szakosztálynak ösödítőkö fogva ugyanez az álláspontja, amelyet a nagyrészes is elfoglalt s az lesz azt hiszem a mai ülés álláspontja is. A kérdés csak az, hogy mily módon lehet megdönteni az ipar és kereskedelem felvirágzását, olyképp-e, ha a mezőgazdaságot teljesen tökéletesesszük, vagy olyképp-e, hogy előbb a mezőgazdaságot talpraállítjuk, hogy képes legyen eltartani egy virágzó kereskedelmet és előkészíteni egy virágzó ipart? A fejmegyei memorandum megfordította állítja fel a tételel, amit én visszafordított az azt mondom, hogy nem lehet mezőgazdaság nélkül lehetetlen elképzelni virágzó ipart és kereskedelmet. S miután mindenről beszélhetünk, csak virágzó mezőgazdaságról nem, igyekezzünk tehát az alapokat megdönteni s a gazdának lehetővé tenni, hogy tőkét gyűjtöns s hogyha ez meglesz, akkor megjön a vállalkozási kedv ép úgy, amint megkötött Németországban s másutt is a virágzó mezőgazdaság következményeképp s akkor nem kell külföldi tőkéhez folyamodni, hogy ipartelepek létesüljenek, de elég erősek leszünk ahhoz, hogy ipart és kereskedelmet tereztünk.

Ezt a néhezénytet érezi maga a fejmegyei memorandum is, mert azt mondja, hogy amint az önálló vánterületet foglalk állítunk, akkor a kiföldi tőke be fog önlényen s rövid időn belül nemzeti tőkét fog átvenni. Ezen beszámolt kérek, ezt a tapasztalatot nem igazolja a tit Románia és Oroszország, amelyek a legnagyobb erőfeszítéseket fejtik ki, hogy ipart teremtsenek, tényleg van is iparuk már, de az a tőke sohasem asszimilálódott s a tőkék ma is németországi tőkések birtokában vannak. Meggedem, sőt hiszem és tudom is azt, hogyha mi önálló vánterületet fogunk felállítani, nálunk is létesülnek ipartelepek. Ausztriából fogok hozni jönni, megtelepednek s idők folyamán itt meghonosulnak s idővel talán egy generáczióon keresztül meg is magyarosodnak, ugy hogy az a tőke magyar lesz. Csak hogy ez az egy tény még nem képes benűnkelt káttőlöröni azon hátrányokért, melyeket az önálló vánterületet fogunk felállítani, hosszú órtizedeken keresztül, s a nem érezté, tehát, hogy néhány millió összeűtő tőke bevonni hozzánk idegenből, mert ezzel szemben az a veszteség, melyet a mezőgazdaság és annak mivelői elszorvódnának, mérhetőenül nagyobb, mint amelyet a bevándorló tőke magában foglal, kivált, ha figyelembe vesszük, hogy ennek kamptal: hosszú ideig fogunk kivándorolni a

külföldre és nem gazdasági, hanem elszögélyeskedő népet.

A memorandum egész irányja és kiinduló pontja az, hogy a Szövetség mereven foglalt állást a közös vámterület mellett, mert igaz ugyan, hogy ilyen meg amolyan feltevélezhöz kötötte azt, de e feltevélek nem fogtak teljesülni, tehát a Szövetség állásfoglalásán nem egyéb mint a közös vámterület megalapozása. Ezt az állást azonban a memorandum szemérvél sem igazolja, de nem is igazolhatja, mert ki vannak nyomtatva a határozatok s nem most, hanem már 1896-ban állást foglalt az egyesület a vámpolitikai kérdésekben s akkor hangosultya, hogy amennyiben nem tudjuk az agrár vámvédelmet s a szabad állatkivittelt Ausztriába biztosítani s amennyiben a kvóta magasabbra emelkedik, akkor nem látjuk előnyét a közösségnek s elkerülte az idő arra, hogy önálló alapon rendezkedjünk be. Most 1900-ban a Szövetség újból állást foglalt s felsorolta részletesen, hogy mihez köti a közösség fenntartását és milyen vámpolitikát kíván. Ezen pontozatokra nézve azt mondja a Fejérvármegyei Gazdasági Egyesület, hogy teljeseleg megelégedés, hogy Ausztria ezekre bele fog menni. Ha a memorandumnak van igaza, akkor tessék felelősségre vonni ezt az egyesületet és Szövetséget, hogyha azok a pontok nem teljesülnek s akkor még mindig a közös vámterület állásfoglalás fog lenni és nem fogja követelni a határozatosságát az önálló vámterülettel; de előre azt mondani, hogy e pontok nem fognak teljesülni, amikor az osztrák gazdák ugyanazon az állásponton vannak mint mi, midőn az osztrák ipari körökben komoly, számbavehető iránzatok vannak, amelyek ugyanazon álláspontot védelmezik, akkor nem látom be, honnan merítheti a Fejérvármegyei memorandum azt az állásfoglalást, hogy mit nem fogjuk megkapni a vámvédelmért, amikor mind a mi, mind az osztrák s a miódn ma minden általán a nemzeti munka és termelés védelme állásfoglalásra helyezkedik.

Hogyha ez még sem következne be, akkor bekövetkezne a határozat érvényesítésének második része, hogy igenis akkor követeljük az önálló vámterületet.

Egy hang: És után köpöngy!

Rubinek Gyula: Bocsnatud kérek, ez nem lesz eső után köpöngy semmi körülmények között, mert a kormány meg meg van kötéve, az 1899. évi XXX. t.-cz. elrendeli s utasítja a két kormányt arra, hogy 1902. évi december 31-ig a közös vámterület készítsse el. A kereskedelmi szerződésnek 1903. év végén járnak le s ha látjuk, hogy ez a vámterület nem valószínű a hozzá fűzött reményekért, akkor még mindig lesz idő követelni az önálló berendezkedést, amint erre nézve magam is a határozati javaslatomban kiterjeszkedtem, hogy igenis kérjük fel a kormányt, hogy az osztrák kormányt igyekezzék a közös vámterület megkötéséig úgy, hogy 1903. évi december 31-ig betervezhető legyen, mert ha ez nem következik be, akkor gondoskodjék oly intézkedésekről, melyek az önálló vámterület bevezetését előkészítik.

Nem akarok e kérdés lényegébe hosszasan bocsátkozni azért, mert e kérdés nem e a szakaszátlyban. Ezt szándékosan több oldalról, arról az oldalról is, mely az 1899. évi XXX. t. cz. foglalkozik, megvitattuk, alkalma volt éppen Lázár Fálnak is jelen lenni a tárgyalásokon, hozzá is járult azokhoz, sohasem tiltakozott azon határozatok ellen, még több indítványokat is tett, melyeket el is fogadtunk. Nem akarok tehát mélyebben bocsátkozni e kérdésbe a tárgyalásból, de ajánlom a javaslatot, hogy mondja ki a szakasztly, hogy ragaszkodjék azon állásponthoz, melyet a szövetségi nagygyűlés az ő javaslatára alapján 1900. május 6-án elfoglott s hogy tovább menve, javasolja ugyancsak a szövetségi nagygyűlésnek, hogy kérje fel a kormányt és figyelmeztesse az eshetőségre, mely bekövetkezhetik,

hogyha 1902. év végéig meg nem lesz az általánosan vámtarifára és tegyen lépéseket, hogy akár meglesz a vámterület, akár nem, minden körülmeleg között kész legyen arra, hogy az önálló vámterület bevezetésére.

Még csak azt akarom hozzáfűzni, hogy a szakasztlyát és az egyesületet e kérdés tárgyalásánál soha sem vezette az az intézmény, mintha elvileg léteznének az önálló vámterületről, sőt ellenkezőleg: épen azt tartalmazza a jelen és az 1896-iki állásfoglalás is, hogy rövidesen igyekezzünk oly intézkedéseket életheleptetni, amelyek a mezőgazdaságot megteremtik és mielőbb azon helyzetbe hozzák, hogy Ausztriától különválhassunk. Ez az időpont nézetünk szerint 1907-ben következik el, mikor Magyarország külön válhat Ausztriától, az esetben, hogyha mi a közösség vámvédelmet akként bírjuk felállítani, hogy annak vámai nem vonatkoztathatók más államokra, hanem csak a két állam forgalmára. Erre nézve a Fejérvármegyei memorandum is azt emeli ki, hogy ha különválnak, akkor a vámháború esélyei teljesen ki vannak zárva; mi is ezzel a közösség elvárási, esélyeségeit a közös vámterület anyira egymásra van utatva, hogy semmi esetre sem fog ez bekövetkezhetni már csak a politikai és közjogi viszonyból folyólag sem, amely a két állam között fennáll. De a Fejérvármegyei Gazdasági Egyesület azon feltevést is teszi, hogy ha egyenlő elbánásban részesülünk, az is elég: közösünk ezt az egyenlő elbánást, szomorú tapasztalataink vannak a kereskedelmi szerződésekből.

Miután általános tendencia az, amely következetesen érvényesül mindenütt s nemcsak nálunk, ez az elzárkózás tendenciája, a nemzeti munka és termelés védelme, akkor nem lehetünk olyan könnyelműek, mikor itt van a közös vámterület, hogy megelégedjünk az azt magunkól a mezőgazdasági termelésünket a földművelés és hómokanyagok ellenkező vámpolitikától kivesszünk az egész világgal szemben a saját megkötésünkre. Ajánlom határozati javaslatomat elfogadásra.

Gróf Zichy Jenő: Ugy érzi, hogy egy elvezetett ügynek szöszlőznie lesz itten de feloldozást kérek a közönségnek a feloldozás. Először hosszú beszédekben ezt magunkal is, értek érdekes tanulmányt készített a buza árhullámszóról, s másrésről nézte az, hogy ragadjuk meg az alkalmat országunk mezőgazdaságának talpállatására s hogy ha ezt először a közös vámterület keretében, akkor át fogunk térni az önálló vámterületre. Emlékeztetnék előadót az utolsó évi áralakulásra. Közös vámterületen voltunk mind az Ausztriával s voltak-e rosszabb árviszonyok mint az utolsó hat évben? Hogyha körültekintünk a pénzpiacpon, papírjainknak nem volt-e kedvezőbb állapotunk, amikor közös vámterület alapján állunk és kérdi előadót, aki a közös vámterület keretében gondjait helyreállította Magyarországon mezőgazdaságunk, hogy mióta nem áll az önálló vámterület létesítéssel oda tudnánk jutni, hogy először is — ez szeretlen volna először hallani előadótól — gyáripárt teremtelnék, amely a földművelés terményeit dolgozná fel? Ezzel szemben mit látunk? — Erre számozott fogok felelni. A kimutatás szembeállítja a mi közönség és szarparunkat az osztrákokéval és kislit, hogy az osztrákoké voltunk azonban teljesebb, ha oly hatalmas, holott mi agrár állam vagyunk; kimutatja a kimutatás továbbá, hogy tulajnyom agrár-jelleget mellett a gyümölcs és fozélek konzerveinek csak 5%-a magyar termék a többi Ausztriából kerül be. Tessék a számokra figyelni! 1898-ban a konzerv gyártásra felhasz-

nal hűvelyes terményeknél mindenképp csak 35%, a többi Ausztriából került be. Hantól magunknak 57%-ot dolgoztak fel az osztrák terményből s a kölesből 83% az, amit a külföldről voltunk kénytelenek beszállítani. Hát nem e ferde helyzete ez gazdaságunknak, vagy mikor a gyári lenzövés és kenderzöves anyagát 60%-ban külföldről szállítjuk? Magyarország 75%-a agrár-jellegű lakossággal bír s az utolsó öt évtől évenkénti papírjai értéke körül 11 millió 7 százszor korona értékű áru jött be s a szükséges kaszárt, sarlót, pátkovasat mind Ausztriából hozzuk be. Hát ez nem ferde viszony? Mindez azt mutatja, hogy egyoldalúan megítélni oly fontos kérdést nem szabad. Itt nem a buzát szának nézni, itt az egészest szem előtt kell tartani s egészében feljlesztini igenis lehet, de Barabás szótvarra értékenként kereskedelmi pénzzé válik.

Már most átértek az ipari viszonyokra is; ma úgy állunk, hogy 500 millió bevételt többellett állunk szemben. Hány gyár létesítése, hány gyáripár fejlődése, s a kisipari műrvi megteremtése fog beállani az önálló vámterület létesítése esetén s ez mind fakat, mind adófizetés, mind a közjogi és közgazdasági határok átgyongyosító terhet ségét loemelni vállalnánk. Előbb mentünk meg piacunkat ideháza; Ausztriában már várják az önálló vámterület, melyet ha fel nem állítunk, szülő meggyöződése az, hogy itt olyan válság fog bekövetkezni, amelyért a jóállalt lelkerre senki nem veheti.

Dr. Paizs Gyula: A Fejérvármegyei Gazdasági Egyesület akkor, mikor az ország gazdasági egyesületeihez fordult memorandumával, egy célt kívánt elérni. Meg lévén győződve arról, hogy a magyar közgazdaság boldogulása csakis az önálló vámterületen lehetséges, dokumentálni kívánta az ország közvéleménye előtt azt, hogy amit az OMGE, közlmei és Gazdasági Egyesület, Országos Szövetségének határozata magában foglal, nemcsak a jelen, hanem a jövőbeni gazdasági közérdekeinket. Indokolta ezt eléggé, az indokolás megengedem szó fér, annak egyes tételei vita tárgyává tehetők, de egészben és nagyjában amit a Fejérvármegyei Gazdasági Egyesület memorandumában állít, hogy t. i. a gabonavédvám magában véve nem képes Magyarországot megvédeni a külföldi árak alacsonyabbára, hogy Ausztria soha nem rábírható arra, hogy ezen magas védvámok Magyarországot kényszerítse, hogy ez így van, ezt bizonyítja maga a Szövetség határozata is, amely olyképp szól, hogy ha 1902-ig nem létesíthető oly meg egyezés, amely a mezőgazdaságunk védelmét biztosít, akkor az önálló vámterületet térjünk át. Már ez is beteges tünet.

De szól az hiszi, hogy mindannyian, kik komolyan gondolkozunk ezen kérdésben, önmagunkat nem áthatjuk azzal, hogy Ausztria, amelynek létkérdése, hogy ipari terményeit nálunk helyezze el, beleegyeztesse abba, hogy Magyarország részére azon védvámok biztosításának, amelyeket az OMGE. Követi. Ha e cél elérésénél nem tartunk meg, akkor a magyar közvélemény és a kormányt annak hídat építeni, hogy beálljon az ez eset, ha majd akkor, mikor már meggyöződöttünk, hogy ez beálljon, hogy, hogy majd akkor szözlünk és akkor álljunk az önálló vámterület állásfoglalására. Kérem ez valóságosra eső után köpöngy lesz. amit gróf Zichy Jenő felemlített, mert a 33 évvel ezelőtti együttlét eredménye megadtam is, hogy Ausztriával sohasem juthatunk azon eredményre, amely a magyar mezőgazdaság megőrzését biztosíthatná.

A Fejérvármegyei Gazdasági Egyesület, amikor az ország gazdasági testületéhez fordult, dokumentálni kívánta azt, hogy nem ephagnya a magyar gazdaságunkra nézve e lévés hűvelyes ügyről eredményt megadtam is, hogy Ausztriával sohasem juthatunk azon eredményre, amely a magyar mezőgazdaság megőrzését biztosíthatná.

vámterület mellett van a meggyőződésből követeli az önálló vámterületet. Hogy ez így van, ezt sem restelni, sem eltagadni nem szabad.

Az OMGE-nek az lett volna hivatása, hogy dokumentálásával annak az ország gazdasági közönsége követeli az önálló vámterületet, egy eszököz szolgálatlanság az ország politikusan karra a neve, hogy rámutassanak arra az erős falanszakra, amely nálunk az önálló vámterület kívánja. Hogy ez meg nem történt, ez taktikai hiba volt. Habár szólt nem reményli, hogy felszólalásnak az eredménye lesz, hogy a szakosított állásfoglalásnak megváltoztatására bírassza, de az a körülmeny, hogy oly jelentékeny egyéniség, mint gróf Zichy Jenő az önálló vámterület mellett foglalt állást, sőt az a Fejérmegyei Gazdasági Egyesület kifejtett állásfoglalásának, hogy a gazdasági közönségben már egy lényeges párt van, amely az önálló vámterületet kívánja.

Nem kíván azon részleteket menni, melyek ezen kérdést tudományilag vagy közgazdasági szempontból is megvilágítanak, az ily felszólalás keretében ez nem lehetséges, mindazáltal reálitást előadhat néhány megjegyzésre. Előadó azt mondja, hogy az ország gazdasági szempontjait kell erősen tenni s azután gondoljunk az ipar erősítésére és a kereskedelem létesítésére. Szólt a problémát így felállítva nem ismeri el helyesnek azért, mert mezőgazdaságnak előbb erősötni tenni nem lehet, ha vele egyidőre nem létesítünk egy olyan ipart, amely azt erősíti tenni. A magyar mezőgazdaság elég nyomorúságos éveket élt át az utolsó 20 év alatt úgy, hogy ma ott állunk, hogy erősdüljön a póhár s nem lesznek képesek önmagunkból regenerálódni még magas védvámokkal sem; hogyhán mindan magyar gazda jövedelme 10%-kal emelkednék is, lehetetlen a magyar gazdaság talpra állítani azzal, hogy a jövedelmekkedést, azon sebeket kigyógyítsa, amelyeket az ország gazdasági életének rajta. Ehhez heroikus győztes kell, s nem a mezőgazdasági, de a közgazdasági viszonyok szánálásával lehet győztesíteni. Az iparnak csak szerény fejlesztése egy nagy lendületet adna a gazdasági fejlődésnek s hogy ha az ipart oly mértékben tudjuk fejleszteni, amint módunkban van, hogyha mi magunk rendelkezünk az önálló vámterület mellett, az ipart tudunk létesíteni, amely mellett virágzó közgazdaság s ezzel virágzó mezőgazdaság jut osztályrészül.

A Fejérmegyei Gazd. Egyesület álláspontját meg menti és indokolja bizonyos vádakkal szemben, melyeket előadó felvetett. E vádakat felemlerültek részben itt, részben a *Közlekek*-ben, mint az OMGE, az ország gazdasági nyábas, hol az mondatott, hogy Fejérmegye gazdasági egyesülete megpontosította azt az egyetedséget, amely eddig a magyar mezőgazdák között a kérdésben volt. Ha szólt egyesületi aza az álláspontja helyezkedett volna, hogy nekünk közös vámterület kell agrárkörök nélkül, vagyis hogyha engedjük volna azon álláspontot, amit a szakosított elfogadtak, akkor megpontosította volna a solidaritást és máltán érthette volna a szemrehányás. De Fejérmegye Gazdasági Egylete többlet követel, mert az önálló vámterületet nem lehet szó, hiszen mi támogatunk az önk álláspontját s azt mondtuk, hogy nem taktikai szempontból kívánjuk az ország gazdasági közönsége az önálló vámterületet, hanem mert ezáltal sokkal könnyebben elérhetjük a célokat, melyeket az egyesület kitűzött maga elé.

Mikor mi az önálló vámterület álláspontján vagyunk, akkor másékat alkudunk az osztrákokkal s akkor elérhető, hogy azon bizonyos magas védvámokkal, melyekőt előadó ur oly nagy eredményeket vár, létesíteni fogjuk. Adja Isten, hogy bejődjön az eredmény, de mi kételedünk benne.

Szólt előadó azt jegyzi meg, hogy 1900 május 6-án hozta a Szövetség azt a határozatát, hogy az eszököz, ha 1902-ig nem sikere

rülne Ausztriával oly meggyezésre jutni, mely a magyar mezőgazdaság fokozottabb védelmét nyújtja, ha ez 1902-ig el nem érhető, akkor az önálló berendezés terére lépünk és az önálló vámterület létesítését kívánjuk. Ha e határozatot strikte magyarázzuk, ez az állapot belátt, ezzel szemben tehát a határozati javaslatot a módosítandó, hogy a szakosított azt az időpontot beállítottunk tekintni; ennek révén a végül az igazgatási-világlatásunknak, illetve nagyrégiének, hogy miután 1902 január 1-én ezen előre remélt állapot be nem következett, már most az önálló vámterület berendezését kívánja.

Köszönyt Antal: Némely dolgokra kíván megjegyezni tenni a tekintetben, hogy a közös vámterületnek sok oly dolog lett a terhére róva, am nem a közös vámterület illeti; de a part munkányokat, amelyek nem tették meg kötelességüket az ipar és mezőgazdasággal szemben, nem említi fel senki sem. Felhívja gróf Zichy Jenő figyelmét egy dolagra. A székesfehérvári kongresszuson szólt indítványozta, hogy a kongresszus kérje fel a kormányt, hogy Magyarországon mindazon vidékeken, ahol nem a közös vámterületet létesítjük, nagy mennyiségben előállítsák, igyekezzenek ha külföldi tökével is gyárakat állítani és kedvezményeket adni, hogy ipartelepek keletkezzenek. Tettek-e a kormányok a múltban e tekintetben valamit? Sajnos, csak az utolsó évben hallottunk némi törekvésről s elmlut 20 év azóta ez nem történt e téren semmi.

Ott van a juttatásra, a magyar kormány kinek a közbiztonságára adott kamatnélküli kölcsönt idegen vállalatoknak akar, amikor a magyar kender- és lenipar tökre ment? Hát nem kell mindent a közös vámterület terhére felírni, hanem adresszáljuk oda, ahoval való a mult kormányok hanyagságára. (Igaz úgy van!)

László Pál: Mikor a fejezmegyei egyület az ország gazdasági helyzetét megpontosított, a közgazdasági helyzetet megpontosította s ezt a évvérségséget látja előadó ellenében azzal, hogy az önálló idején hozzájárult a Szövetség javaslatához. Ha valakinek az ezáltal, hogy fokozatosan egy ideált elterjen, akkor neki örömmel kell fogadnia a közbeszó stádiumokat, hogy egy ilyenek tekintete azt a javaslatot, amely az OMGE azzal van s azért fogadta el, mert a multhoz képest javulást látott benne. De szólt nem gútholha mindez abban, hogy később midőn egy más gazdasági egyület egy fokozottabb stádiumot állít elő a kitűzött ideál felé, hogy amellét állást ne foglaljon és azt ne vedje.

Eros argumentuma a Fejérmegyei Gazdasági Egyesületnek, mikor azt mondja, hogy 80 millió méteréki iparezkiből 300 millió maradt volna lithon képezte; ma, mikor 500 ezer ember kenyér nélkül van.

Rubinek Gyula előadó: Ez mindenütt van, Németországban is.

László Pál: Nem mondom, hogy nincs, de ott más okai vannak.

Rubinek Gyula előadó: Ugyanez az ok! László Pál: Ugyanez az ok? Engedelmet kérek, Németországban tulprokudók van nálunk, meg sohasem volt; nagy a különbség a két állam között. De ha az el is fogadom, hogy Németországban is ez az ok, de Németországban dacára annak, hogy erős mezőgazdaságuk volt, belátták, hogy ipar nélkül nem boldogultak a mezőgazdaság s minden egyület az ipar fejlesztésének fordítottak, azonban hibát követtek el, hogy ezt a három faktort nem egyenletesen fejlesztették. Egszóval e három tényezőöt egyenlőtlen elválasztani nem szabad s ebből következik, hogy nekünk csak oly politikát szabad követnünk, amely lehetővé teszi mindahárom tényező harmonikus fejlesztését. Hogy a közös vámterület ipar és kereskedelem Magyarországon nem fejlődött, azt bizonyítani nem kell, eléggé bizonyítja az együltől eredménye.

Igaz, hogy amit a nagyrégiés kért, az megpontosította a vágyakat, amelyeket a mező-

gazdaság részéről táplálni hajtanak, de osztja Paiza álláspontját, hogy félő, hogy az eső után közönség lesz, amit az OMGE, vagy a Szövetség nyújthat. Szólt elfogadja előadó indítványát, mert nem látja benne lerontva idejét, amely felé szólt törekszik: az önálló vámterületet.

Perlayk Elek: Előadó és Zichy gróf feloldás abban különbözik, hogy előadó először a mezőgazdaság akarja fényre, erőre emelni, míg ő ezvelelelőtt azt mondja, hogy az csak a gyáripar emelkedésével fog fejlődni. Szólt tökéletesen igazat adna a grófnak ha kozmopolita tudna lenni, de a magyar közgazdaság létét félti s nem mumsnak, de igen komolyan tartja azt, hogy az önálló vámterület nagy megrázkódást okozhatné a magyar gazdasági közönségnek. Azt élté, mikor az ipar oly magásra fejtődik, hogy magunk képtelen leszünk a saját terményünket feldolgozni, el fogjuk érteni is az ipar a virágzásnak magas fokát érheti el, hanem szólt attól fél, hogy akorra már ez a föld nem lesz magyar. Szóltól az irányítja, hogy az a föld, amely az ipari anyagokat szolgáltatja, magyar kézben maradjon. Ez kélt szoloban aggodalmat, hogy nem minden áron, de így amit az ország gazdasági közönsége kíván, a közös vámterülethez. Igaz, lehet, hogy Ausztria iparterményeire való tekintettel szabad bemenetet enged mezőgazdasági terményeknek, de ebből a szempontból szabad bemenetet enged más államok mezőgazdasági terményének is és én kérdezem: ki bírja-e a magyar termény az olcsó földtel, olcsó munkával dolgozó ország és román terményével a versenyt? Szóltól ez vezeti véleményem megalakozását és ezért teljes meggyőződéssel hozzájárul előadó véleményéhez.

Gróf Zaenlénki Róbert elnök a szözyengen levő kérdés, hogy közös, vagy külön vámterületen rendezkedjünk-e be, lehet közgazdasági, vagy politikai tekintetből birhat általa venni. Szóltól az előadó kifejtette, hogy az önálló vámterület hite a kérdés, az általánosan politikai pártköz tartoztak, két két politikaiág zászlójuk írták, de azok, akik közgazdasági szempontból bírálták e kérdést, leginkább a közös vámterület mellett nyilatkoztak.

Szólt 1867-101 1894-ig határozott híve volt a külön vámterületnek; akkoriban a Monarchia magyar részén nagyobb immorterozottan kívül területet képezett s a magyar gazdának nemis érdeke nem volt a közös vámterület fenntartására 1894-ig, mert eddig a külföldi államok beeresztették a különböző országok mezőgazdasági terményeit. 1894-ben történt az átmenet, midőn megszűnt a mezőgazdasági termények exportja a vámterületről, s helyette 1894 óta fokozatosan nagyobb immorter szorultuk. *Egy hang: Meg a borszós csanak!* Kérem ez nem bonyéjték, ez tisztán ipari szükséglet eredménye. 1894 óta teljes mértékben hathatnak a vámok s úgy Német, mint Francia- és Olaszország egyegy nagyobb vámoikat vetnek a gabonára. Ha tehát külön vámterületet állítanánk fel, az osztrák papoktól feloldoznak s nem tudnák szabvány meneti a gabonával, az az oly megrázkódást okozna a gazdasági közönségnek, hogy az kifejezhetően.

Hogyha szólt iparos volna, akkor határozottan a külön vámterület alapjára helyezkednék, mert senki sem tagadhatja, hogy a magyar iparra ez nem volna nagy hasznossal; de mi gazdák vagyunk s ne rontsuk foglalkozásunkat azért, hogy saját esztergonyi állásunkat egyoldalúan meg foglalkoztassunk elő. Első sorban szükséges a magyar gazda megélhetésének biztosítása, hogyha ez egy jobb, több jövedelem révén tökélt gyűjt, akkor azt a tökélt be fogja fektetni ipari vállalkozásba s ez lesz az egészséges közgazdasági fejlődése az országban.

László Pál: Addig mindnyájan tökre megv...

Gróf Zaenlénki Róbert elnök: Épen ellenkezőleg. De megengedni, hogy azért, hogy itt ipar fejlődhessek s a most fix áron eladható

terményeink elhadatlóságról lemondjunk azért, hogy ne csak marhaszart átmenjünk az önálló vámtérletre az egy ropant kenyérszámból volna, amelyet a magyar gazda erősen szenvedne meg.

A külön vámtérlet hívei azt mondják, hogy: teremtsünk ipart. Ezt pénz nélkül lehetetlen teremteni. Mi elég pénzt kölcsönözünk már ugysz külföldről, a magyar gazda elmerül már az adósságokba a városok, községek, a vasut, ipar mind eddigre kevésül. Ugy hogy az egész ország rabszolgája a külföldnek s ezt tétezőik most azzal, hogy ipart is külföldi tőkével teremtsük meg? így igazán tönkre megyünk.

Követeljük tehát azt, hogy oly vámkokat létesítsenek, a legközelebbi szerződésben, amelyek biztosítják a gazdát, hogy a buzárt 10 forintért el tudja adni s a gazda tegye félre 8—10 évig a többletet abból alapszám ipart s ha az meg lesz, akkor ráterhetünk a külön vámtérletre. De hogy most áttérünk s eldobjuk magunkot azt, hogy a vámost behozhassuk, akkor a legnagyobb könnyelműséggel járunk el. Ott van Németország, melynek oly előreléptel ipara van és mégis folytonosan a mezőgazdaság védelmére törekedik, mert jól tudja, hogy annak boldogulása nélkül ipara is tönkre megy. S ha Németország azt teszi, mi lemondjunk minden védelemről?

A Fejérvármeyi Gazdasági Egyesület azt mondja, hogy a mai vám nem hat. Előadó ezzel szemben kimutatta, hogy ez nem áll, mert a vámost hatnak.

Dr. Páizs Gyula: Csak pillanatnyilag hatnak.

Grof Zeleński Róbert: azért hatnak kevés, mert eddig az őrési engedély és fedezetlen határőrzésel akadályozta a vámosk hatását. Szólt 10 év, hogy felszólalt a képviselőházban az őrési engedély ellen s azóta többször is itt a Köztelekben is sokszor követelték és kérték az őrési engedély megszüntetését. Ez megszüntetvényt, azóta hat a 90 kcs vám.

Grof Zichy Jenő azt mondja, hogy a közös vámtérlet eddig nem használt, nem tudunk semmit sem csinálni a azok, akik a közös vámtérlet fenntartása mellett vannak, mutassák ki, hogy mit tudnak csinálni. Erre szólt az válaszába, hogy 1994-nem lehetett, azóta pedig minimálisak voltak a vámosk. Mi azt mondjuk, hogy vagy követelnék olyan vámkokat, melyekkel ép úgy védekezhetünk, mint a külföldi államok, vagy pedig térjünk át a külön vámtérletre. Mi ezt mondtuk és e mellett élni vagy halni fogunk s a Fejérvármeyi Gazdasági Egyesület legyen meggyőződve, hogy mi ilyen nyomorúságos viszonyok mellett nem fogunk belementeni a vámosk a jelenlegi állapot változatlan fenntartásáért.

Ajánlja előadó javaslatát elfogadása.

Grof Zichy Jenő: Kodolányi visszatekintett egy epochára, mikor ő egy eszmét pendített meg s most kéri, hogy melyik kormány bűns, melyik hibázott? Egyik se, mert akármi kormány állított volna oda, az mind hibás lett volna, ha nincs oly törvényünk, mely biztosítja az önálló vámtérletet, mert kijátszani az intrikákat és azokat ellenőrizni lehetetlenek, ha önálló vámtérlet nincs. Azóta volnának gyáraink s nem kellene mindent a buzára fektetni, mert az urak nem látnak mást, csak buzát. A vámkokat az osztrákok fogják megfizetni. Mutassák meg, hogy melyik az a numus, amelyik a buzában oly nagy kárt fog tenni?

Zeleński Róbert gróf: Ha 6 frt lesz a buza ára.

Zichy Jenő gróf: Ezt csak feltevének tartja s azok, akik az ország helyzetének gyökeres javulását kívánják, még egy kis megrázkódtatás árán is a külön vámtérlet mellett állanak.

Koller Pál: Nem fő a különválasztól, mert a vámszüvéség hiánya nem jelent egyenlőt vámbáborot, mi oly vámszüvéséget köthetünk

Ausztriával, mint más államokkal. Szólok csak arra akar rámutatni, hogy a statisztika 90 millió korona értékű terméket hoz az Ausztriával szemben. Mindenki megegyezett itt abban, hogy a közgazdaság mind a három faktorának fejlődésére a főzél s szőlő nem kevés a magyar hazafi álláspontját a magyar gazdasáttól különválasztani s kívánja, hogy a kereskedő épug boldoguljon mint az iparos vagy földműves. Erre csak is van, mert mindazok az iparok, melyek a mezőgazdasággal összefüggésben vannak csak úgy prosperálhatnak jó, hogyha a gyárak nincsenek nagy távolsgában a termelő helyektől.

Most erre képtelének vagyunk, ha külön vámtérletünk nincs s ezen gyárakat felállítani nem tudjuk. A mostani nagy nyomorúság és ipari pangás abból származott, hogy a legkisebb faluban is bécsi czirketű árulnak s a leggyesztűbb kisiparos is képtelen megélni a mesterségéből.

1897-ben, mikor a nagy gazdasági szátrák volt, túlkövetelésekkel léptek fel a munkások s úgy fogtak fel, hogy nem volt igazuk, pedig igazuk volt, hiába haragudtunk rájuk, mert Fejérvármeyben jó termés volt, úgy hogy egy helyen a bécsi czirketűk naponta kétszer megégyt, de hát 3 hét alatt, míg az aratási munkaidő tartott, egész évi élelmét megkeresni nem bírta. Ekkor kezdődött meg, hogy mindenféle gazdasági munkákat géppel végezteték s s ha a gazdák eddig egészen reá nem tértek erre, annak oka az, hogy nem akarták a szekerét nép százból kivenni a kenyeret. Mikor tehát szólt a Fejérvármeyi Gazdasági Egyesületnek a külön vámtérletre vonatkozó javaslatát ajánlja elfogadásra, kéri a szakosztályt, gondoljon erre a szegény népre is. Az újabb timentek közé tartozik a kivándorlás, hogy ha mi erős gyárakat alapítunk, akkor nem vándorol ki a nép, mert csak munkát íthet, sőt a jót a világ iparos is beözönlik, s ha ez elkövetkezik, akkor nem lesz szükségünk arra, hogy a gabonánkat olcsó árán exportáljuk.

Loezy Adolf felszólalása után

Rubnek Gyula előadó zárszavában elsősorban arra reflektált, amit a fejérvármeyi felémeltettek, hogy a Szövetség vagy szőlő, mind előlde zokott vette azt, hogy a fejérvármeyi egyelőre az önálló vámtérlet mellett foglalt állást, különkételeg nagyon helyesüljük és szükséges lett volna, hogyha tübben foglaltak volna állást ez értelemben a gazdasági egyesületek közül annak idején, mert akkor a vitából lezserződött meggyőződésé érlelődött volna annak a szükséges, hogy megfelelő biztosíték mellett a közös vámtérlet állapítsa előnyösebb reánk. A mai vita a körül fogott, hogy hiszen hogyan rendelkezünk a közös vámtérlettel eredményt, akkor absolute semmi eredményt nem tudunk konstabilítani eddig. Tübben hivatkoztak arra, hogy az eredménytelenségnek a régi kormányok az okai s azoknak a bűne. Meltóztassék megengedni, hogyha én kijelentem azt, hogy annak, hogy a közös vámtérlet eddig mindig hátrányos volt Magyarországra, annak egyedül a magyar gazdák közönyösségében rejtezik az oka. Ha a régi időben oly erős gazdalkodóvalémeny lett volna mint ma, akkor nem volnánk ott, hogy a közös vámtérlet eddig nem ért semmit. Hogy máris eredményeket értünk el, ez épen annak a hátrazott állásfoglalásnak köszönhető, amit 1896-ban elfoglalt az ez egylet s amelynek határozatai már kifejezést s jutnak a most érvényben levő közgyűlésnek, amelyet senki nem tagadhat, hogy sokkal jobb, mint a régi s ennek köszönhető az a törvény, amely kimondja, hogy magasabb mezőgazdasági védvámok vendők be az új vámtárral.

Azt hiszem, hogy ly eredményeket 30 évi közös vámtérlet által soha sem értünk el, hogy máris állt volna köszönhető, és hogy sarkára állt végre a gazdasági szövetség.

Azt is meltóztattak mondani, hogy szépek ezek az eredmények, de Ausztriát sohasem fogjuk a magasabb védvámoknak megnyerni.

Azok, akik így gondolkodnak és a mult időkre támaszkodnak, egyet figyelmen kívül hagynák és pedig az, hogy az utolsó vezetésben a nemzetközi vámpolitikában őrési változás állott be. Mig a multban az összes államok a szabad kereskedelmi irányzatot vallották magukénak s a nagy kereskedelmi forgalomra helyezték a súlyt, addig újabb épen az Egyesült-Államok vámpolitikája nyomása alatt valamennyi állam a védvámno irányzatot vallotta magának és a nemzet vámpolitikájá az utolsó vezetésben állapontjára helyezkedett. Hogy vámpolitikai változásról Ausztria le ne vonja a kezénczefizést ép úgy, mint mi s hogy ő épug ne biztosítsa ezt a nagy fogyasztási területet azon áldozatokért, amelyet neki kell meghozni a mezőgazdasági vámkokért, ezt ne belátni nem tudom.

Már most mérleljük az előnyöket, melyek az önálló vámtérlet esetén kialakoznak. Azt meltóztattak mondani, hogy micsoda őrési előny háránalnak az országba, ha a 920 millió korona ipari behozatal nagyobb részét magunk tudnók fedezni. Azt be kell látni, hogy ez a 920 millió korona nagyot lenditene, de ezzel szemben áll a mi 300—400 millió korona ipari kivételünk, amely már meg van s ha ezt ki nem vonjuk, itthon kell előzani az, akkor ez az ipari behozatal devalválni fogja. De tessék szembeállítani azt a veszteséget, amely az önálló vámtérletből a mezőgazdaságra hárul, ha mi állatainknak nem fogjuk ki-vihetni Ausztriába; vagy ott van a gabona áránál beálló veszteség, mert ha mi egyelőre elbánsában részesülünk is Ausztriában, akkor 4—500 millió korona veszteség fog beleszni az ország mezőgazdasági termékeinké, melyekből ma kivitelre szorulunk s amelyek a mi fő jövedelmii forrásunkat képezik. Az a nyereség pedig, ami az ipari fejlődésből be fog követezni, az 20 év múlva fog követekezni. De ez még mind nem elég, mert ha mi az ipart fejlesztani akarjuk, nekünk az ipari terméset erősen védelmeznünk kell, mert az ipar még ép úgy drágán kell venni, mint most a közös vámtérlet esetén, mert különben az ipar nem fog fejlődni.

Szociális szempontokat is említett az egyik előttem szóló. Nézzük csak a nagypipari fejlődési államokat Németországot Belgiumot és Angliát hat nem ott van a szociálisizmus és munkahiány? Ez ottani iparidőly krízisek szoktak időközönként beállni, amelyek a munkát arra készílik, hogy százezerrel vándoroljon ki. Magyarországnak erőssége, hogy ide nem tud a nemzetközi szociálisizmus beférközni, s hogy kivándorlás van s ez van Németországban is, Angliában is s ezt nem lehet más eszközökkel megorvosolni, minthogy tessék a gazdának jövedelmét fokozni, hogy a munkást becsületesen tudja fizetni, akkor emelkedik a fogyasztás s akkor nem fog követekezni az, hogy a munkás itt hagyja a hazai rögöt.

Meltóztattak emelteni, hogy a mezőgazdaság, ipar és kereskedelem fejlesztése egy időreleg szükséges. Ez ismét az a bizonyos beindított síj, valinuk szembe ezt állítjuk, mire nem lehet józan gondolkodó ember aki máséint gondolkodék. De mikor mi az ipar fejlődését szükségesnek látjuk ezt úgy véltjük elérheti, hogy első sorban a mezőgazdaság boldogulhasson és nyerve meg az erőt, amely a lökést megadja azután az ipari fejlődésnek, hogy ha a nemzeti szempontokat meltóztattuk emelteni, akkor a legnemzetibb szempont az, hogy ennek ma mezőgazdaság-ból nép 75%-ának ne adjuk a vándorbot a kezébe, mert nekem ez a nemzeti állam tevé-szik, ezt akarom boldogítani s hogy boldogul szivesen látom a külföldi tőket is.

Dr. Páizs Gyula: Eget nem koncedál szólt előadóknak, aki azt mondja, hogy védvám, melyet Ausztria nem bír megfizetni, gondolkozunk a gazdasági meglőhetőségén. Szólt nem ott azok szerencsés gazdák közé, akik azt mondatják, hogy bármikor követekezék is ez be, minden körülmények között, mint szikla megállja a

helyét. A gazdaszály helyzete pénzügyi tekintetben olyan, hogy ha megkapja is a magas védővámot, az most hamarosan nem érvenyesül, mert pénzügyi nyomorúságnak nem engedi, hogy a védvám hatását kellő erővel képesek legyenek megvárni. Mikor ésszerűtlök a gazdasági termelés, mikor a sok millió q gabona, amit a gazda letart eladásra kerül, annak a gazdának nem várhatja a védvám érvenyesülését, mert kénytelen pár hónap alatt a piacra dobni a sokat a nagy felhozatal és nagy kinalat tönkre silányítja a védvámot. Ez különbözteti meg Magyarországot Németországtól, ahol érvenyesülhet a védvám, mert nemcsak gazdasági, hogy biztosítva van a buza ára s nem azja oda 8 frtért. A védvám hatása érvenyesült tökéletes országban s ott ahol közraktárak vannak, ahonnan a gazda pénz kapt s bevárhata a kedvező árjelölést. Ez intézményeket Magyarország a jelen helyzetben se tudja a közös vánterülettel létesíteni, mert költségvesz hozza. Tökét csak úgy teremthet, hogyha azon agát a közgazdasággal felvirágoztatja segíti, amelyek a mezőgazdasággal karöltve kell, hogy haladjanak. Szóla állítja, hogy a magyar mezőgazdaság ma már tökélet nem produkál, tökélet gyűjteni nem képes (egy hang, mert rosszak az árák), tegyik fel, hogy az árák javulni fognak a védvám hatása alatt, de nem fogjuk elörni, hogy elő váromat nyernék, melyek a buza árának 10 frta emelését lehetővé teszik.

Azt-méltóztatni mondani, hogy ma már a védvám rendszer nemcsak nálunk, de másutt is híveket szerzett. Igénis érvenyesült minden országban, amely önmagát védi csak, de nem érvenyesülhet nálunk, ahol a két államföldi közt ellenséges érdekek vannak. A magyarországi Magyarország Ausztria gyarmata legyen mindörökké, nem érdeke annak az osztrák gyarmatnak, hogy Magyarország termelői képességét a saját hátrányára emelje.

Az is felhozott, hogy a külön vánterületre való átérés oly megrázkódtatással jár, melyet Magyarország országos gazdasága kibírni képtelen volna. Ez minden esetben hallani, de szóla ettől a megrázkódtatástól nem fog, mert az ípar fellendülése ellensúlyozni fogja ezt. Még arra rekkelt, amit előnk ur mondott, hogy a gazda gyűjtöten tökélet és abból teremten ípart. Sajnos ez az eset sohasem fog beállni, mert Magyarország gazdaságosága addig tökélet nem gyűjthet, míg önálló vánterület nem lesz.

Többek rövid felszólalása után a szakosztály tünymót többsége elfogadta az előadói által előterjesztett határozati javaslatot.

A napirendre tüzött többi tárgyat a szakosztály az idő előrehaladottsága miatt egy későbbi ülésen fogja tárgyalás alá venni.

Az OMGE. igazgató-választmányának, ugys mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége végrehajtó-bizottságának ülése.

(1901. november 20.)

Délelőtti ülés.

Jelen vannak: gróf *Dessowffy* Aurél elnököl-
lete által *Bujanovics Sándor* és *Zselensky*
Robert gróf alelnökök, dr. gróf *Almássy Imre*,
Balds Árpád, *Bornáth István*, *Bujanovics János*, *Kollár*
Cserháti Sándor, dr. *Csillag Gyula*, dr. *Dorjányi*
Gyula, *Dulánsky Jenő*, *Enyádi József*, *Ewich*
Gusztáv, herczeg *Esterházy Miklós*, *Farkas*
Abrahám, *Flomm Antal*, *Galgóczy Károly*, *Gal*
Jenő, *Herteleny Ferencz*, dr. *Hutyra Ferencz*,
gróf *Károlyi Sándor*, *Kározy Zsolt*, *Kodolányi*
Antal, *Kocsydy Ferencz*, *Kovács Albert*, *Koppány*
Géza, *Kerpely Kálmán*, *Kovács János*, *Köller*
Pál, *Kvassay Jenő*, *Liebbe Hugo*, *László Pál*,
Lubits Adolf, *Méry Lajos*, *Muzey Gyula*, *Miskó*
Pál, *Miklós Ödön*, dr. *Páizs Gyula*, *Propper*
Samu, *Perlayk Elek*, *Perceal Ferencz*, dr.

Roditsky Jenő, *Somssich Andor*, *Seevera Károly*,
Szeandner Rezső, *Tahy István*, gróf *Telöki*
József, *Vásárhelyi László*, *Zlinsky István*,
igazgató-választmányi, illetve végrehajtó-bizottsági tagok, a tisztviselők részéről: *Forster*
Géza, igazgató, *Szilágyi Zoltán* kereskedő-titkár,
Duday Barna és *Jezenszky Pál* titkárok,
Kirchner János pénztáros, de *Polteró Bruno*
segédtitkár, *Zirád István* az ipari és kereske-
delmi szakosztály titkárja és *Rubinek Gyula*
a Szövetség titkárja, mint előadó.

Gróf *Dessowffy* Aurél elnök üdvözli a megjelenteket, és ülést megnyitja. Bejelent, hogy *Remner* Gusztáv val tag az ülésre való elmaradását kiment.

Szövetség titkárja bemutatja a legutóbbi végrehajtó-bizottsági ülésről felvett, az elnök és két hitelesítő által aláírt jegyzőkönyvet, mely a „Köztelek”-ben egész terjedelmében közölve volt téve azoknival különnyomatban megküldött a szövetségi tagoknak.

Tudomásul szolgál.

Jegyzőkönyv-hitelesítők.

A mai ülésről felveendő jegyzőkönyvi hitelesítésére a végrehajtó-bizottság elnök ajánlata *Vásárhelyi László* és *Balds Árpád* tagokat kéri föl.

Nemzetközi gabonafolyam-szabályozó-bizottsági alapszabálytervezete.

Szövetség titkárja előterjeszti, hogy a Német Gazdászövetség megküldte a Parissban megalakult nemzetközi gabonafolyam-szabályozó bizottság alapszabály-tervezetét. Előterjesztünk már elhatározta volt a belépést s öt tagot kéri képviselnie a bizottságban, melynek évi költségelőirányzata 20,000 frankban van megállapítva. Az egyesületi tanács javaslatba hozta, hogy évi 1000 koronával járuljon az egyesület a bizottság költségei fedezéséhez.

Ezenkivül érkezett felszólalás arra nézve, hogy Magyarország részben is alkalmasság egy bizottsági tanács az adatokat tudatni a nemzetközi bizottsággal. Ezt a kérdést a közgazdasági szakosztálynak kéri szóla kiadni tárgyalás végett.

A végrehajtó-bizottság a nemzetközi gabonafolyam-szabályozó-bizottság költségeihez 1000 koronát szavaz meg, a magyarországi gazdaság megalakításra vonatkozó javaslatot a közgazdasági szakosztályhoz utalja tárgyalás végett.

Tagsági ügyek.

Szövetség titkárja előterjeszti, hogy a Fogaraszármegyei Gazdasági Egyesület, mely tagdíjat sohasem fizetett, daczára annak, hogy három évre tagja a Szövetségnek, újabb átirattal értesített arról, hogy előző határozata daczára, a Szövetség új tagja lenni javaslója szóla, hogy a törlésre nézve előterjesztést tegyen a bizottság a szövetségi nagygyűlésnek.

A Maros-Tordavármegyei Gazdasági Egyesület szintén tagja a Szövetségnek s tagdíjat sohasem fizet, daczára annak, hogy költségvetés szorgalmasan felvette a tagdíjat, sőt kétségbe vonja, hogy annak fizetését kiltátsági helyzete volna. Miután erre nézve a Szövetségnek adatai vannak, méltóztatnak akként határozni, hogy az egyesület felkéréssek a tagdíj befizetésére.

Az Országos Kölesönös Biztosító Szövetkezet az 1889. évi III. szövetségi nagygyűlésen az 1000 korona tagdíj fizetését alól felmentést kérte; tekintve az azóta történteket, javasolja szóla, hogy a Szövetkezetnek a tagok sorából való törlésre nézve előterjesztés tétessék a nagygyűlésnek.

Végül:

A szövetségi nagygyűlésnek van egy határozata, melynek értelmében mindazok a tagok, melyek tagdíjmentességet élveznek, felkér-
rendők ülésre, hogy vagy fizessék az alapszabály szerinti tagdíjat, vagy pedig indokolt kérel-
met intézzenek a végrehajtó-bizottsághoz. E

szövetségi tagok tehát felkéréndők, hogy a legközelebbi nagygyűlésen nyilatkozzanak.

A végrehajtó-bizottság előadónak a tagsági ügyekre vonatkozó előterjesztést elfogadja.

A Szövetség 1902. évi költségvetése.

Szövetség titkárja indokolja előterjeszti, hogy a Szövetség 1902. évi költségelőirányzata 13,174 korona 39 fillér bevétel és 12,306 korona 39 fillér kiadás mutat fel; a bevételi felesleg 868 korona.

A végrehajtó-bizottság a Szövetség 1902. évi előirányzatát elfogadja, annak kinyomtatását s a szövetségi tagok részére való szétküldését elhatározza.

Új szövetségi tagok.

Szövetség titkárja előterjeszti, hogy a Magyar Malatgyárosok Egyesülete azon incidensből folyólag, hogy egy a miniszteriumhoz beadott memorandumjának pótlóként kérte, felszólított a végrehajtó-bizottság részéről, hogy a Szövetség tagjai közé belépni sziveskedjék. Az egyesület kétségét fejezte ki ez irányban, azonban az alapszabály szerinti 1000 koronát tagdíjat nem képes fizetni.

Előadó előterjesztésére a végrehajtó-bizottság elhatározta, hogy a Magyar Malatgyárosok Egyesületét 2000 korona évi tagdíj-fizetés kötelezettség mellett felveszi a szövetségi tagok sorába.

Szövetség titkárja előterjeszti, hogy az Esztergomvárosi Gazdasági Egyesület azon kérelemmel fordul a Szövetséghez, hogy tagul felvessék, de tagdíja elengedlenség. Miután ez az eset nem s annyival is miniszter szóla, hogy a tagdíj tartja nem magát, tagdíj ajánlható volna a nagygyűlésnek azzal, hogy tagdíja elengedlenség.

Méry Lajos azt indítványozza, hogy ne mondja ki a végrehajtó-bizottság határozatán időre a tagdíj-elengedést, hanem körvizsgálja akként, hogy a jövő évre a tagdíj-fizetés alól felmentést s annyival is miniszter szóla az egyesület pénzügyi helyzete ugyanez lenne, azt a Szövetségnek jelentse be.

Galgóczy Károly különösen tartja, hogy épp azon egyesületet, amelyek érdekében működik a Szövetség, kivonják magukat a költségvetés viseléséről. Miután a fizetessel jogok is járnak, indítványozza szóla, hogy az érvényes szavazati jog csak azoknak a tagoknak adassék meg, melyek tagdíjat fizetnek.

A végrehajtó-bizottság Méry indítványának elfogadásával az Esztergomvárosi Gazdasági Egyesületet tagul felvételre ajánlja a nagygyűlésnek azzal, hogy a jövő évre tagdíja elengedlenség.

A Fejérvármegyei Gazdasági Egyesület átirata az önálló vánterület ügyében.

Szövetség titkárja előterjeszti a közgazdasági szakosztályi javaslatát a Fejérvármegyei Gazdasági Egyesületnek az önálló vánterületre vonatkozó átiratára nézve. Előadó ismertetvén a kérdést, indítványozza szóla, hogy az a Szövetséghez a vámpolitikai kérdésben elfogalt álláspontját, melylyel szemben a Fejérvármegyei Gazdasági Egyesület azon nézetét fejezte ki, hogy a maga részéről az önálló alapon való berendezkedést előnyösebbnek tartja az országra nézve a közös vánterülettel és pedig azért, mert nem hiszi, hogy a Szövetség által támasztott követelmények beváltása esetén a mezőgazdaság helyzete jelentékeny javitassék, sőt azt sem hiszi, hogy Ausztria részéről a Szövetség által kívánt kedvezmények Magyarországra nézve megengedlenség.

A közgazdasági szakosztály midőn azt a javaslatot terjeszti a szövetségi választmányi, hogy a Fejérvármegyei Gazdasági Egyesület álláspontjának szemben ragazkodjék a 1900. május 6-iki szövetségi nagygyűlés határozatához, szükségét látja a szakosztály annak, hogy a kormány újól és ismételve felhívassék arra,

hogy ügyezzek a vámtarifá-munkálatok előkészítését illetően, hogy azok 1902-évi végül elkészüljenek, nehogy azon lehetetlen helyzet álljon elő, hogy a vámtarifát el nem készültével az önálló vámtérület alapján való berendezkedés kényszerbe bövekövetkez. Ungváncnak felkérődn a kormány, hogy minden esztendőre számítva tgyen elő intézkedéseket, amelyek megválasztásának nem tessék ki s mindig abban a helyzetben legyenek, hogy az önálló vámtérületre bármikor gazdasági és egyéb megválasztások nélkül berendezkedhessenek.

Dr. Paisz Gyula kifejti, hogy egyesülete, minden a gazdaságosságát az önálló vámtérület mellett való tömörítésre hívta fel, azon meggyőződésben volt, hogy hazafias munkát végzett. Az önálló vámtérület állapítására helyszelvedve sokkal többet nyernék, mint akár a védvámokkal, akár egyéb kedvezményekkel közös vámtérületen. Az Egyesület ezzen lépése megtételénél az OMGÉ. Hatalos közlény részéről támasztásban részesült, mely igazságtalan és félreértelmezhető, mert olyant tulajdonit a Fejérvármegyei Gazdasági Egyesületnek, amelyek ennek szándékában nem voltak. Egyesülete főcélja volt, hogy kitüntesse az ország közvéleménye előtt, hogy a gazdaságosság nem az, éghorban a közös vámtérület fenntartása mellett.

Előadónak a szakosztályi javaslat megoklására felhozott érveit cáfolva, javasolja a végrehajtó-bizottságnak, hogy a Fejérvármegyei Gazdasági Egyesület állapítását elfogadva terjeszse azt a nagygyűlés elé.

Miklós Odón osztja előadónak azt a nézetét, hogy ma nincs szükség a nagygyűlés által hozott határozat megváltoztatására. Útal arra, hogy a gazdaságosságn a közös vámtérület nem tekinthet minisegy végzetés ésudán az eszékört tekinthet, amely felicit megválasztásunk védelmére minden lehetég meg kell tennünk. Amennyiben azon követelmények, melyeket megválasztásunk fokozottab védelme tekintetében az 1900. évi május 6-iki nagygyűlés követtelt, nem teljesednének, akkor az 1899. évi XXX. t.-cz. értelemben ugys bövekövetkez, az amit a Fejérvármegyei Egyetlv hívtak. Elfogadja előadó újra a gazdasági szakosztályi javaslatot.

Guál Jenő szintén osztja előadó arra célzását, hogy május 6-iki határozatot fenn kell tartanunk. A dolg szóla nézete szerint ugys áll, hogy ha nem sikerül megválasztásunk szempontjából méltányos feltételeket kieszközölni Ausztriától, akkor igenis hatályos eszköz a külön vámtérület. Ép azért a külön vámtérület nem szabad oly gyorsan megválasztásba tartanunk. Miután azonban nem akarunk megválasztásokat előidézni, ezért szerzünk a közös vámtérület mellett állást foglalni, ép azért fenntartandó az 1900. évi május 6-iki nagygyűlés határozata.

Gróf Károlyi Sándor teljes mértékben hozzájárul előadó javaslatához, sőt osztja az előadó megokolását is. A külön vámtérület felállítása igaz, hogy romlását okozza az osztrák iparnak, de nálunk is bajt okoz, megválasztásoknak teszi ki megválasztásunkat. Állatnyesztésünk fejlődésének végtéig, azonban mivel a külön vámtérület felállítás Ausztriában még nagyobb zavarokat idézne elő, a státus quo fenntartás ott is nagy érdeke s ép ezért remélhetjük, hogy sikerül a magyar megválasztás részére a megegyezésben kieszközölni mindama kedvezményeket, melyeket a gazdaságosság, mint a közvélemény előtt állítandó. S mivel nem akarja a megválasztást rászoktatásoknak kitenni, javasolja hogy a Fejérvármegyei Gazdasági Egyetlv javaslatának mellözésével fogadjon el a bizottság előadó javaslatát.

Mérey Lajos hosszabban fejtegeti az önálló vámtérület szükségességét s nem hiszi, hogy Ausztriától megvárható kiegyezés köhésszám. Itól tart szóla, hogy kérdéseink így merve felállításával fejezert

kezébe áll, mintha Magyarország gazdaságvédelmére fízne az önálló vámtérülettel.

Gróf Zsolnák Róbert szerint, hogyha a közgazdasági viszonyok hazánkban jobbak volnának, akkor a gazdaságosság belemehete abba a válságba, mely a megválasztást sújtja az önálló vámtérület felállításával. A bírtokok adósságai, a városok, községek kölcsönei mind idegen tőkétől fedeztetek s ha most még idegen pénzt árán termétnék az önálló vámtérület felállításása esetén (part is nem fogja az ország 75%-nyit termelő lakossága fedeztetni) a nagy kamatokkal, a bekövetkező olcsó gabonával mellett. Az egész gazdaságosságn a külön vámtérület állapításjára fog helyezkedni, hogy ha nem lesz képes a védvámokat kieszközölni, amelyekre a megválasztás érdekében követelt. A gazdaságosság nem adhatja ki kezéből azt a fejezert, amelyre jó kiévezést köthet.

Dr. Guál Jenő: Hogyha kiegyezés nem tudunk Ausztriával kötni, egy a költségösség felmondásának tekintetik s nem következhet be más, minthogy a külön vámtérület formailag megállapítatik s tétélről-tétélre fogjuk dikálni az egyes vámtételeket. Egy lassu átmenet fog tehát bekövetkezni anélkül, hogy tökéletesen megválasztásba tartanunk.

Emádi József nem osztja Mérey Lajos véleményét s veszedelmének tartja, hogy a Fejérvármegyei Gazdasági Egyesület épen a választások idején vetette fel ezt a kérdést. Annak órák, hogy Magyarország gazdaságossá olyan nyomorúságos helyzetbe került, szóla nem a közös vámtérületben találja, hanem abban, hogy 20 évvel korábbal a mekánizált politika irányított a gazdaságosságn érdekében 30 évig nem tördött senki. A gazdaságosság egy táborban van abban, hogy a külön vámtérület szükséges s azt ideális célként tekinthet, azonban az időpontja van csak a gazdaságosság közötti eltérés s az országot jelen állapotában nem lehet kitenni annak megválasztásának, mely azt a vámtérület felállítását felidézheti. A közös vámtérületen belül is Ausztria részéről elég zaklatásnak van kitéve a magyar gazdaságosságn természetén értékesítésénél s a vámorsómó felállításával az fokozódnék. Ha Magyarország helyes gazdasági politiká segítségével oly állapotba juthatna, hogy az egész vonalon, hogy a megválasztásokat kibírja, akkor elővetkezett az az időpont, hogy az önálló vámtérületre átterjünk. Csatlakozik előadó javaslatához.

Telkey József gróf Miklós Odón felolgasztja osztja, elfogadja előadó javaslatát. *Bernád István* azt fejtegeti, hogy a külön vámtérület még nem jelent egyuttal vámháborút. Szerinte az osztrákok főereje helyen sztemben, hogy erősen rágaszkodnak kimondott felállításukra. Erre az állapotrú kellene nekünk is helyezkednünk. Elfogadja a szakosztályi javaslatát.

Rubinek Gyula előadó zárszavai után *Szilassy Zoltán*, mint a „Köztelek” pl felelős szerkesztője kijelenti, hogy az egyesület Tanács határozatából jelent meg a „Köztelek”-ben a Paisz Gyula által nebévezményezett közlemény.

Bucsevics Sándor elnök mielőtt a határozatot kimondaná, kék megjegyzést tesz. Az egyik vonatkozás arra, hogy a Fejérvármegyei Gazdasági Egyesület kiküldöttje rosszalta azt, hogy a gazdasági szakosztály előadója igen részletesen foglalkozott ezen kérdéssel. Felgöngylen szerint — ugymond — kötelesség-szerűleg tette és tette a Gazdasági Egyesületnek Országos Szövetsége minden tagja inszért való azzal a tisztelettel, amelyre mi az ellenkező vélemények irányában is tartozunk. Miután egy szövetségi tag elentetés véleményét foglalt el a Szövetség határozatával s az kérdés megválasztás végett idekerült, szükséges volt, hogy előadó mind a Szövetség titkára kék ellendokolással, amely mindegy az ott énevezett Országos Szövetség minden tagja inszért való azzal a tisztelettel, amelyre mi az ellenkező vélemények irányában is tartozunk. Miután egy szövetségi tag elentetés véleményét foglalt el a Szövetség határozatával s az kérdés megválasztás végett idekerült, szükséges volt, hogy előadó mind a Szövetség titkára kék ellendokolással, amely mindegy az ott énevezett Országos Szövetség minden tagja inszért való azzal a tisztelettel, amelyre mi az ellenkező vélemények irányában is tartozunk. Miután egy szövetségi tag elentetés véleményét foglalt el a Szövetség határozatával s az kérdés megválasztás végett idekerült, szükséges volt, hogy előadó mind a Szövetség titkára kék ellendokolással, amely mindegy az ott énevezett Országos Szövetség minden tagja inszért való azzal a tisztelettel, amelyre mi az ellenkező vélemények irányában is tartozunk.

Bucsevics Sándor elnök mielőtt a határozatot kimondaná, kék megjegyzést tesz. Az egyik vonatkozás arra, hogy a Fejérvármegyei Gazdasági Egyesület kiküldöttje rosszalta azt, hogy a gazdasági szakosztály előadója igen részletesen foglalkozott ezen kérdéssel. Felgöngylen szerint — ugymond — kötelesség-szerűleg tette és tette a Gazdasági Egyesületnek Országos Szövetsége minden tagja inszért való azzal a tisztelettel, amelyre mi az ellenkező vélemények irányában is tartozunk. Miután egy szövetségi tag elentetés véleményét foglalt el a Szövetség határozatával s az kérdés megválasztás végett idekerült, szükséges volt, hogy előadó mind a Szövetség titkára kék ellendokolással, amely mindegy az ott énevezett Országos Szövetség minden tagja inszért való azzal a tisztelettel, amelyre mi az ellenkező vélemények irányában is tartozunk.

megjegyezése az, hogy a mai váln nyilvánosságig hozatalát én nem félek, mert nem nekül vesztél abban, hogyha a mai gyűlésünk lefolyása bárhol, bármely organumban, de mindegy a válságának megfelelően meg fog jelenni; mert itt csak egy vélemény van — nem ugyan a vámtérület kérdésében — de mi mindnyájan egyek vagyunk a megválasztás érdekében védelmében. Ezt előrebocsátva, kérem a választmányt, hogy állítsa meg hozzájárulni a gazdasági szakosztály határozatához.

A végrehajtó-bizottság nagy többsége a gazdasági szakosztály javaslatához hozzájárul.

Földmivelési és növénytermesztési szakosztály előterjesztés.

Josenszky Pál titkár előterjesztja a földmivelési és növénytermesztési szakosztályi javaslatát az összehasonlító sörfőzési kísérletek gyűében. A kísérletek végrehajtását az igazgató-választmány azért mondotta ki, mert a komló értékesítési viszonyok elképzelhetlenül rossz, hogy módot kell találni a helyzet javítására. Sörgyárosainknak körülbelül 6000 q. komló évi szükséglete van s ezzel szemben bár csak 2400 q-t termelünk évente a földünk komlóval, hogy ezt beigazolni leheszen, szükséges, hogy paratlan módon végeztessenek kísérletek arra nézve, hogy mily kilöbbség van a hazai és külföldi komló között. Ez óckól határozta el a választmány, hogy a földmivelésügyi miniszterrel fel fogja kérni, hogy összehasonlító sörfőzési kísérleteket végeztessen valamely hazai sörözőban. Ez ügyben fölterjesztést intézett az egyesület a miniszterhez, aki azt válaszolta, hogy nem áll rendelkezésre Magyarország oly gyár, amelyben ezen kísérletek végezhetőek volnának, az egyesület kérelmét nem teljesítheti. Ekkor az igazgató-választmányban a miniszteri leirat tárgyalásakor gróf Zselénki Róbert szíves volt felajánlani új-arány söréget készítő sörözőban kísérletek végzésére, mit az egyesület a miniszternek tudomására hozva, tudatta velük, hogy nem zárkózik el a kísérletek végeztetésére, de óhajtanának tartja, hogy azok végrehajtásának végeles elhatározása előtt kérjék ki az ügyben *Kosztány Tamás* dr. szakértői véleményét. Dr. Kosztány szakvéleménye szerint a kísérletek Magyarországban nem hajthatók végre azért, mert oly nagy apparátus igényelnek, aminek itthon nem rendelkezünk, ezért is szakértői javaslatba hozta, hogy a müncheni sörfőző-kísérleti állomáshoz forduljon az egyesület, melynek vezetője *Aubry tanár*, aki ha kimondandó, hogy a mi komlónk minőségére nézve a külföldi komlóval a versenyt kiállja, e szakvélemény nagyban hozzájárulna az e tekintetben fenforró létezők eloszlására.

A földmivelési és növénytermesztési szakosztály tehát azt a javaslatot terjeszti a választmány elé, hogy kéressék fel a földmivelésügyi minisztert, hogy a müncheni sörfőzési kísérleti állomásán ezen kísérletek végrehajtását kieszközölje.

Az igazgató-választmány a földmivelési és növénytermesztési szakosztály javaslatához hozzájárul.

Délutáni ülés.

AZ OMGÉ. belügyei.

Jelen vannak gróf *Dessoffy Aurél* elnök-elnöké alatt: *Bucsevics Sándor* és gróf *Zelénki Róbert* elnökök, *Daranyi Gyula*, *Gözlényi Károly*, *Emádi József*, *Herrmann Péter*, *Gróf Károlyi Sándor*, *Kodolányi Antal*, *Kosztány*

Ferencz. *Laehne* Hugó, *Libits* Adolf, *Mérey* Lajos, *Nick* Ede, dr. *Rodiczky* Jenő, *Somsich* Andor, *Szöcsky* János. *Tóby* István, *Teléki* József gróf, *Vásárhelyi* László igazgató-választmányi tagok, a tisztviselők részéről: *Forster* Géza igazgató, *Rubinek* Gyula ügyvezető-titkár, *Szélessy* Zoltán szerkesztő-titkár, *Duday* Barna és *Jeszenszky* Pál titkárok, *Zórád* István a kezeskedelmi ipari szakosztály előadója és *de Polter* Ernő segéd-titkár.

Gróf *Desseuffy* Aurél elnök üdvözlő a megjelenteket, az úrrel megnyitja.

Jeszenszky Pál titkár bemutatja a múlt ülésről felvett, az elnök és két hitelesítő által aláírt jegyzőkönyvet, mely a *Közlekedés* szolgálat egység terjedelmében közöl volt tétel. Tudomásul szolgálat.

Jegyzőkönyv hitelesítők.

A mai ülésről felveendő jegyzőkönyv hitelesítésére az igazgató-választmány elnök ajánlatára *Kodolányi* Antal és dr. *Rodiczky* Jenő tagokat kéri fel.

Elhunyt tagok bejelentése.

A nyár folyamán az egyesület alapító-tagjai közül elhunytak: gróf *Széchenyi* Pál, *Egán* Ede, *Kovács* Lőrincz, *Atzél* Péter és *Piáth* Miklós. Az évjárat közül képzelt: dr. *Jekelfalussy* József, dr. *Szalacz* Gusztáv, *Mátyás* József, *Mayer* F. Andor, ifj. *Kaykay* Lajos, *Bogay* István, *Varságh* Gusztáv, *Mátyságy* Kálmán, *Lóvy* Zsigmond, *Göcsy* László, *mad* Kovács György, *Nyulász* Gyula, *Sármezey* Manó, *Halász* Gyula, *id.* *Jurendás* Sándor, *Ajkay* Ferencz.

Az igazgató-választmány gróf *Széchenyi* Pál elhunytá felől, ki sok ideje az Egyesület elnökség és tisztelőbeli tagja volt. *Egán* Ede választmányi tag elhunytá felől, ki az egyesület működésében szintén tevékeny részt vett, meleg részvételt jegyzőkönyvben fejezi ki.

Elnök ezzel kapcsolatban bejelenti, hogy az egyesületi Tanács lépéseket tett az iránt, hogy gróf *Széchenyi* Pál felett a jövő közgyűlésen emlékosztás tartsassék. Tudomásul szolgálat.

Jeszenszky Pál titkár bejelenti, hogy a tagok sorából való kilépésüket szabályszerűleg bejelentették az alábbi évjárat tagjai: *Matyasosy* István *Gluszkiewicz* Mihály, dr. *Dobó* Menyhért, *Fleischer* János, *Mayer* György, *Kohn* László és *Társa*, *Kenyessy* Pongrácz és a *Gazdák Tejcsarnoka* Pécs. Minuszt a tagok hátralelőben tagdíjjal kiegészítve, emellett a kiegészítők kiegészítését.

Új tagok.

Titkár előterjeszté azon tagok névsorát, kik a nyár folyamán felvételtül kérték és kiket a Tanács felvételre ajánl a választmánynak. Ezek a következők:

Balázs Sándor gtiszt, *Burger* Armin nagybérli, *Burger* István nagybérli, *Molnár* Endre építész, *Nagyvárd-velencei* földművelők olvasóköre, *Burkatt* Ignác úrad. tiszt, *Fleischer* Béla gazdasz, *Gizkó* Vilmos bírtokos, *Hornstizky* Henrik szerszorgoló, *Madarassy* Gábor min. tanácsos, ifj. *Mabler* György bírtokos, *Bokros* Ignác számtartó, *Máté* László nberli, *Bokros* Mór úrad. int., *Wetzel* Lajos úrad. int., *Tuba* Andor ispán, *Hirschler* Sama intéző, *Krisztinkovich* Ede min. oszt. tan., *Somai* Gyula gtiszt, *Mayer* József okl. gazda, *Fischer* Béla gazdasz, *Érdey* urad. min. tisztartószó, *Bondy* Adolf gtiszt, *Rímmer* Hugó úrad. gtiszt, *Gyula* intéző, *Klein* és *Meisels* bérlők, *Walkó* István hivatalnok, *Berger* Béla okl. gazda, *Horváth* Bálint kormányzó, *Schäffer* Frigyes tisztartó, *Hirsch* Jenő gtiszt, *Fischer* Jakab bírtokos, *Bezerédy* Irán gazda, *Szakradia* Ferencz bírtokos, dr. *Stankay* Ábra bírtokos, *Lelekzy* János bírtokos, *Blaas* Károly bérlő, *Blaas* Béla bérlő, *Hamburgur* Ernő gtiszt, *Blau* Sándor György, *Rosenbaum* Miksa gazda, *Dorner* Lajos bírtokos, *Sohár* Árpád gtiszt, *Mayer* Lajos nberli, *Szodffrit* Endre földszolga-

bíró, *Zichy* Rafael gróf gazdasz, *Pisny* István állami tisztviselő.

Az igazgató-választmány a felsorolt tagok kilépését tudomásul veszi s az újonnan belépőket a tagok sorába felvenni határozza. A taglétszám november 20-án volt 967 október, 3186 évjáras, 23 tisztelőbeli, összesen 3576 tag.

Titkár bejelenti, hogy *Siklóssy* József dr. elhunyt atyja *Siklóssy* Gyula alapítványának átruházását kéri. Miután az átruházás kérése alapszabályszerűen veszi s annak semmi akadály nem fordít meg, a Tanács javaslata hozza az alapítvány átruházását. Az igazgató-választmány az alapítvány átruházáshoz hozzájárul, egyttal ugyancsak a Tanács javaslata *Zenay* Ernő, aki szerzetes lett és ez ökök tagok sorából való ürítését kérte, a tagok sorából törli.

A közgyűlés idejének és tárgyszorozatának megállapítása.

Titkár bemutatja a közgyűlés tárgyszorozata (A tárgyszorozatot lapunk első oldalán közöljük). Az igazgató-választmány a közgyűlés tárgyszorozatait elfogadja s a közgyűlés napját *évi december hó 15-én délelőtti 11 órára* tűzte ki.

Az egyesületi Évkönyv.

Jeszenszky Pál titkár: bemutatja az egyesületi Évkönyvet, mely az egyesület múlt évi működését foglalja magában, s amely az összes választmányi tagoknak betekintés és hozzájárulás végett felkeltet. Az igazgató-választmány az egyesület múlt évi működését magában foglaló Évkönyv szövegét jóváhagyja és annak ki nyomtatását elrendeli.

Az OMGE. képvisellete a *Mezőgazdák Szövetkezte* igazgatóságában.

Jeszenszky Pál titkár előterjeszti, hogy az egyesületi Mezőgazdák Szövetkezte igazgatóságában eddig *Bujanovics* Sándor elnök és *Rubinek* Gyula ügyvezető titkárral volt képviselve. Miután a 3 éves ciklus lejárt a szövetkezet és az egyesület között felléő megállapodás értelmében a két testület elnökeinek egyttes megállapodása folytán a folyó évtől kezdve az igazgatóságban *Bujanovics* Sándor elnök és *Forster* Géza igazgató fognak helyt foglalni.

Helyséül tudomásul vétetik.

A számvizsgáló-bizottság jelentése.

Forster Géza igazgató jelenti, hogy a számvizsgáló bizottság november 13-án ülést tartott s átvizsgálta a tenyészállatvásár és díjnyújtás számláit, azokat rendben találta, átvizsgálta továbbá a 3/4 évi mérleget, melyet szintén rendben találta, a könyvekert pontosan vezetetteknek konstátálta. S miután a Tanács kérelmére intézett a számvizsgáló-bizottsághoz az irányban, hogy *Rittinger* Béla egy évi próbaidőre ideiglenesen alkalmazott könyvelő véglegesítőknek és megfelelően tárgya-e, ehhez képest a számvizsgáló-bizottság jelenti, hogy a könyvekert és számvetést teljesen rendben találta és a könyvelőt ezen állás betöltésére alkalmas egynek nyilvánítja.

Igazgató azzal a javaslattal járul tehát a választmány elé, hogy *Rittinger* Béla könyvelő állásban véglegesíthessék s évi javadalmazása 2400 koronában állapítsassék meg. A számvizsgáló-bizottság meg is lettett volna az egyesület által felvett bankkönyvekre vonatkozó számlák és az istván-télek eladásból kikerült összeg mikénti elszámolása is. A számvizsgáló-bizottság az elszámolásokat és a felállított kútselő helyesnek találta s ezt tudomásul vételt végelt bejelenti az igazgató-választmánynak.

Az igazgató-választmány a számvizsgáló-bizottság jelentését helyesüléül veszi tudomásul és *Rittinger* Béla könyvelőt 2400 korona évi javadalmazással állásban véglegesíti.

Forster Géza igazgató: bejelenti, hogy a néhai *Lucaenbacher* Pál által az egyesületnek végrendeletileg hagyományozott 10,000 koronát az örökösök kifizetésére az egyesületnek az örökösök utó illétét szolgálat, amely 1000 koronát tesz ki, még ki nem fizetteték. Kéri a választmányt, hozna határozatot az irányban, hogy a határgától ezen 1000 koronányi illét levonásak s a fennmaradó összeg az egyesület szabad rendelkezésére vagonhózzó csatolassék.

Dr. *Darányi* Gyula azt tartja, hogy miután nagyobb határgát, vonások s egyéb illétet s a fennmaradó 9000 korona néhai *Lucaenbacher* Pál néven alapítványképen kezeléssék s kamatai pedig az egyesület szabad rendelkezésére álljanak.

Mérey Lajos abban a véleményben van, hogy az alapítvány az egyesület vagonhózzó csatolassék, miután a hagyományozó az elé korlátokat nem szabott.

Galgóczy Károly: dr. *Darányi* véleményét helyesüléül tartja, mert a fennmaradó összeg az őt és hoztát ad más tagoknak is hasonló alapítvány tételére. Szóló még az alapítvány tételére az alapítványi összeget sem konstatná meg az illét levonással s az egyesület egyéb vagonhózzó fedezné az illéteket.

Kodolányi Antal: közvetői indítványt tesz, mindaddig, míg az alapítvány időközti kamatából ki nem kerül az illétek összege, addig a kamatokat nem fordítaná egyrű czélra, hogy ekként ne csontkítassék meg az alapítvány.

Az igazgató-választmány elhatározza, hogy az alapítvány mint *Lucaenbacher* Pál alapítványja kezeltessék s *Kodolányi* Antal indítvány értelmében az alapítvány után járó illétek az alapítvány kamatából fedeztessék.

Gróf *Desseuffy* Aurél elnök: az egyesület alapszabályai értelmében az egyesület tisztviselői hatáskörükhöz tartozó működésükön kívül más működésben nem vállaltatnak s ha vállaltak azt tartoznak a választmánynak bejelenteni. *Rubinek* Gyula ügyvezető-titkár bejelentette, hogy a legutóbbi választások alkalmával országos képviselővé választványt, proponálom, méltózzassék ezt tudomásul venni s egyttal elhatározzni, hogy nevezett az egyesületnél viselt állását továbbra is megtarthassa s tekintettel arra, hogy ő mint ügyvezető-titkár a közgyűlési szakosztályt, valamint a Szövetség ügyének vezetésével és a pozsonyi kiállítás egész rendezésével is megbízva van, mostani ügyörög megtartása, jörőben csak a legfőbb kérdések elintézésével bízzassék meg, a többi agendák elintézésére pedig, ha a szükséges ügy kívánja, esetleg egy újonnan alkalmazandó segédtitkárra bízassék, kiknek alkalmaztatásáról a szövetség a választmány az elnökségnek felhatalmazást adni.

Az igazgató-választmány az elnök előterjesztését helyesüléssel fogadja.

Kilépő és meghalt választmányi tagok helyének betöltése.

Jeszenszky Pál titkár előterjeszti, hogy az igazgató-választmányi tagok sorából ezúttal lejárta a f. évből kilépnek: dr. *Darányi* Ignác, *Galgóczy* Károly, *Kállay* András, *Libits* Adolf, *Lipthay* István, *Lossoczky* Mihály, *Lukács* Antal, *Szegedy* György, *Szentiványi* Zoltán, *Teleki* Ádám gróf, *Wittmann* János és gróf *Zichy* Aladár. Elhunytak *Egán* Ede és *Steiger* Gyula, kiknek helyét szintén betöltendő.

Szükség merül fel annak, hogy az igazgató-választmány ismét 15 taggal kiegészítessék, emellett a Tanács javaslata hozza az igazgató-választmánynak, hogy a kilépő és elhunyt tagok helyére dr. *Darányi* Ignác, *Galgóczy* Károly, *Kállay* András, *Libits* Adolf, *Lipthay* István, *Lossoczky* Mihály, *Lukács* Antal, *Szegedy* György, *Szentiványi* Zoltán, gróf *Teleki* Ádám, *Wittmann* János, gróf *Zichy* Aladár, *Kay* József, *Bornemissa* Lajos és *Rubinek* Gyula ügyvezető-titkár jelöltesse megválasztás végett a közgyűlésnek.

Az igazgató-választmány a Tanács javaslatához hozzájárul s a felsorolt tagokat igazgató-választmány tagjainak jelöli.

A számviteli-bizottsági tagok mandátuma az alapszabály szerint egy évre terjed s a közzéjárnak az igazgató-választmány javaslatába hozza, hogy számviteli-bizottsági tagokul *Reusz Henrik, Bolla Mihály, Grassl Hugó, Szepera Károly és Kúszler Henrik* javaslatossanak meg.

A folyó évi szövetségi naggyűlésre az igazgató-választmány az egyesület kiállítottjei gyánant az alábbi 30 tagot választotta meg:

Bernát István, Baross Károly, Cserháti Sándor, Dr. Csillag Gyula, Dr. Darányi Gyula, Forster Géza, Gaál Jenő, Galgóczy Károly, Dr. Hagara Viktor, Dr. Hutya Ferencz, Ivánka Oszkár, Jeszenszky Pál, gróf Károlyi Sándor, Kodolányi Antal, Kvaszsa Jenő, Libits Adolf, Makfalvy Géza, Melczér Gyula, Rakovszky István, Reusz Henrik, Rubinek Gyula, Seitzovszky János, gróf Szapary Gyula, Szentiványi Zoltán, gróf Széchenyi Imre, Szalay Zoltán, Wittmann János, Bolla Mihály, Koppély Géza, Dr. Weckerle Sándor.

Az egyesületi székház építése.

Forster Géza igazgató jelentést tesz az egyesületi székház építésének előhaladásáról. Az új székház több alatt van s a felszerelési munkálatok előhaladtak, az asztalosmunka nagy része be van fejezve s még csak a díszítés Oszkár, Jeszenszky Pál, gróf Károlyi Sándor, Kodolányi Antal, Kvaszsa Jenő, Libits Adolf, Makfalvy Géza, Melczér Gyula, Rakovszky István, Reusz Henrik, Rubinek Gyula, Seitzovszky János, gróf Szapary Gyula, Szentiványi Zoltán, gróf Széchenyi Imre, Szalay Zoltán, Wittmann János, Bolla Mihály, Koppély Géza, Dr. Weckerle Sándor.

A régi épületből szintén tetemes rész átalakítottak, a legveszélyesebb rész a főlépcsőház befalazva lett s oda megfelelő melléképítések készíttetek. A hátsó részen ahol 6 lakás volt tervezve, 5 lakás maradt és az egyiket a 6-ik lakás helyét meg fogja foglalni. A nagytérmen kibontatván, helyét egy magas udvar foglalja el s az épület többi része is, hogy ha az átköltözés megtörténik, átalakítás alá fognak vétetni. Mindezek megtörténe előtt azonban a Tanács az eddig költöztetéseket hajlaja betekinteni. E tekintetben az építész feltételeit, hogy decemberben hó végre ponton összeállítást adja az eddigi építkezés költségeinek.

Bejelenté egyuttal, hogy a bank eddig már 100,000 koronát folyósított, 200,000 koronát pedig december hó 15-ikén fog folyóvá tenni s azt, amennyiben szükséges nem mérül fel, az Országos Központi Hitelbiztoskeztelő fogjuk előadni. Hasznokból az van nyímlésből felvett elhelyezve az István-telek vételárából befolyt összeg is. A felveendő új bankkölcsön felvételére nézve a székház átépítése s a lakhatási engedély kiadása után fognak a szükséges lépések megtéetni.

Gróf *Dessowitz* Aurél elnök: megnyitván a közgyűlést, megköszönte az azonmált feltétlen szükségessé mutatkozó annak, hogy a választmány nézve ez év végéig tájékoztatást nyerjen arra nézve, hogy mire kerül az új épület építése s mennyibe kerül a régi épület átalakítása, mert eddig az építkezés pénzügyi részét csak előirányzatilag ismerjük, ami kellő támpontot nem nyújt, holott a régi és egyéb földmívelési munkák meg kell történnék, hogyha az építéssel előirányzott összeg keretében az eszközölhető.

Forster Géza igazgató előadja, hogy az építész kijelentette, hogy teljes erővel oda fog törekedni, hogy az előirányzott összeg elegendő legyen.

Djapanovics Sándor: Az építő-bizottság ezt a kérdést tárgyalván, az építész kijelentette a bizottságnak, hogy megközelítőleg számított előterjeszhet arra nézve, hogy mennyibe kerül az építés, azonban az építés folyamata alatt a teljes véglegesmunkák számszerű adatainak nem szolgálnak, tehát amit benyújtani fog az csak megközelítő tájékoztatás lesz. Az építés folyamán felmerül kívánások, úgy mint a lift

készítése stb. attól tetteket függővé, hogy az építéssel előirányzott összeg keretében azok eszközölhetők. Az építő-bizottság december hó 20-ig kéri az építéstől a pontos adatakat, azonban az építész csak megközelítő tájékoztatást helyezett kiltatása.

Seitovszky János, *Forster* Géza, gr. *Károlyi* Sándor és *Zselénki* Róbert gróf hozzászólása után az igazgató-választmány *Zselénki* Róbert gróf indítványának elfogadásával utasítja az építő-bizottságot, hogy minél előbb, míg az egyes munkálatok pontos elszámolva nincsenek, az esedékes járandóságokat a vállalkozóknak nem utalványozza.

Földmivélséskolai alapítványok.

Az igazgató-választmány a tanács javaslatára a herceg Bathányi-féle alapítvány 120 forintos kamatait *Barabás* Antal pápafl II-od éves földmivélséskolai tanulóknak, a *Nagyvándi Gazdakör* ugyancsak 120 forintos alapítványi kamatait *Gulyás* János szent-imrei földmivélséskolai II-od éves tanulóknak s a *Bakó-féle* 120 forintos alapítványi kamatait *Horváth* Árpád a komáromi földmivélséskola első éves tanulóinak ítélte oda.

Az István-telek átadása.

Forster Géza igazgató bejelenté a választmánynak, hogy az „István-telek” az államvasútnak átadott, azon az áron, amint a közzéjárnak azt megállapította s az istvánleki építéssel továbbra értékelés alá adta azt. Az „István-telek” vételára az Országos Központi Hitelbiztoskeztelő-nél gyűjtéselőzlegesen van elhelyezve s az elkönnyvelés folytán fennmaradó összegre nézve később tesz a tanács javaslatot.

Tudomásul szolgál.

Üzvési jelentés az egyesületi peres és penkivüli ügyeiről.

Dr. *Darányi* Gyula egyesületi ügyész előterjeszté szokásos évi jelentését az egyesületi peres és penkivüli ügyeiről. Az ügyész a folyó évben is a tagdíjjal hátralekös tagok ellen az igazgatóság utasítására folyamathatott a tanács feladatát, s javaslatba hozza a választmányának, hogy 56 tag 6100 korona hátralekkel az egyesület tagj sorából töröltesse, mint akik tagdíjjátralekban vannak, de a hátralek peres uton be nem volt hajtható.

Ugyiszintén javaslatba hozza a választmányának, hogy három alapítvány behajthatatlanság czimert töröltesse 1241 kor. összeggel 470 koronát 30 fillér alapítványi tagok ellen.

Az egyesületre a tenyészalváltassor tartása után vásártartási jog czimén az illetékesizabási hivatal által 315 korona illeték vetettek ki. Ezen kivétel ellen az ügyész a székes-főváros pénzügyigazgatóságához fellebbezésel élvén s ennek végzése elvén pedig a közzéjárnak bizottságát a jogorvoslatnál, mely azonban még elintézte nincsen.

A 12 év óta húzódo *Szelényi-féle* hagyatékígyben az állítalagos örökösök által a végrendelet érvényesítését iránt folyamathatott pert perekben a mult évben elrendelt pótlólagos tanulkahajthatóság befejeztetésén, jelenti az ügyész, hogy az első bírósági ítélet nemhételőleg máhalmaz meg fog hozatni.

A *Simonyi*-féle hagyatékígyben a hagyományosok szokásos évi közzéjárnak ez évben is megtartatott, s az egyesülettel a f. évben 800 korona helyett 560 koronát kapott.

Jelenti az ügyész, hogy a néhai *Polláky-féle* 800 korona hagyomány ígyben az örökösök által az első bírósági ítélet megdőtt és így a hagyaték sem az örökösöknek sem a helyes megítélésnek még átadva nincsen. Egyesületünkben e perben külön nem védekezik, hanem a perrendtartás szabályai értelmében a legelőnyösebbben védekezett alpereshez csatlakozik.

Végül jelenti az ügyész, hogy a polgári törvénykönyv tervezetének személyi részére vonatkozó észrevételek megtéetléré az egyesületi

letti ügyész a kodifikációs bizottság által megkötött; ebből föltagol jelenti ügyész a választmányának, hogy a törvénytervezlet azon része, mely az egyesület és az alapítványokra vonatkozó törvényes határozatokat magában foglalja, oly sérelmes és zavaros intézkedéseket tartalmaz, melyeknek törvénybe iktatása ellen annak idejében az „OMGE”-je a saját, valamint a többi gazdasági egylet érdekében a leghatározottabban állást foglal.

Mérey Lajos: kéri, hogy a Polláky-féle hagyatékígy peren kívüli lebonlítására nézve közzéjárnak keressék fel a Nyitravármegyei gazdasági egylet.

A polgári törvénykönyvnek az egyesület és alapítványokra vonatkozó sérelmes intézkedéseire nézve proponálja szóló, hogy az egyesület e tekintetben kidolgozandó véleménye közöltesse a vidéki gazd. egyesuletkek, hogy azok is hasonló értelemben járjanak el.

A Luczenbacher-féle hagyományra nézve, mely után 10%-os illeték rovattott ki az egyesületre, figyelmébe ajánlja ügyésznek, hogy tenger kisérletet arra nézve, hogy az illetékes pénzügyi hatóságok hagyatékot ne mint hagyományt, hanem mint földközvetlő harmadányt minősítsék. Ha a tekintetben évi határozatot lehetne készíttetni, az igen előnyös volna az egyesuletkekre nézve.

Az igazgató-választmány ügyész jelentését tudomásul veszi s a törsére vonatkozó javaslatához hozzájárul, azonban felvilágosítást végezt a tanács részéről, a többségen *Mérey* Lajosnak indítványra értelemben határoz.

Seitovszky János indítványára az igazgató-választmány *Darányi* Gyula ügyésznek az egyesületi peres és penkivüli ügyeiben kifejtett fáradozásaiért köszönetet szavaz.

Ezzel az ülés véget ért.

A földmivélségsügyi miniszterium előirányzata.

A földmivélségsügyi miniszterium 1902. évi előirányzata, szemben a folyó évi költségvetéssel, összesen 2,286,077 korona költségvetésével mutat, amely többek között az egyes áramadási ágazatok költségvetéséről szólak a következők:

1. Az *Állami* erők szűkséglete 1,113,088 K-val nagyobb, amely többet legmagyob részben hegyvidékeken levő magánerdők és kopárosodott területek megvásárlására fog fordítani, hogy ezáltal ezen erdőterületek fontartása és okszerű fejlesztése biztosított s másrészt a további kopárosodások megelőzhető legyenek.

Ezzel a vásárlással szemben s a felmerülő kiadás ellensúlyozásával hasonló értékű s az állami erők kerülnék 1902. évben eladásra, amelynek talaja a mezőgazdasági mivélsére kiválóan alkalmas s amelyek oly helyeken fokozzék, a hol gazdasági és szociális szempontok parcellázást eladást indokolták teszik. Ezzel meg fog történni az első lépés az erdőművelési törvény előkészítésénél s az okként felszabaduló tőkének hegyvidéki erdőbirtokokban való elhelyezését célozza.

Az állami erőknek a jövőben gyakorlati megoldást kezdeményez, egyrészt példát nyújt a nagybirtokosoknak arra nézve, hogy a birtokdíjnyeltesse kapcsolatosan, külön kikötésmentes mellett, az eddigi gyűjelmességőre a jövőre is biztosított s másrészt nemcsak kielégíti az Állaföldön mindinkább mutatkozó földéhséget s ezáltal a legelőgazdálkodás szociáliszmus téves tanni elterjedésének, hanem egyaránt megoldja, hogy a hegyvidéki erdőterületek és havasok kiföldike kezelésre kerüljenek.

2. Az állami kezelsére vett *közégsi és némely más erők* és kopár területek, valamint az állami segély kopár területek befásítására czim 79,310 K. illetőleg 50,000 K. többlet új csemetekertek létesítésére fog felhasználatni,

miután a kopárak befűtására körül megindult nagyobb arányú mozgalom az állam részről dítjanul szótosanodt csemetek számanak emelése köztveteli.

3. A *ménesbirtok-gazdaságok és az állami létesítvénytelekek* nincs ugyan költségekemelés, sőt a kiadások az úgy sereime nélkül némileg csökkenettek is, de ezen ágazatok körében lényeges anyagi állandóságok folytattak a család lakosának az egészségügy és közérkölség követelményeinek megfelelő átalakítása és újrapítése. Ezen felül még a birtokoknak új ivóvizvel való ellátása érdekében árteki kutak nagyobb számban létesítettek.

4. Az *állategészségügyi igazgatás* költségei az eddigi kereteken mozognak, miután az állatorvosi közzszolgálat államrendeléstől 1900. évi XVII. t.-cz. csak folyó évi január hó 1-én lépett életbe, s így az új rendezési költségek illetőleg tapasztalati adatok rendelkezése még nem állanak.

■ A kérdéses törvényzikk, amely immár végére van hajlva, áldásos hatással az állam és állati termények teljes mértékben előállítására a gazdaságközösségre nézve, a jelenlegi nyomott gabonakerék mellett mindjobban érezte és az eddig szerzett tapasztalatok szerint annak pénzügyi kerete is betartható lesz, vagyis ebből kifolyólag az államkincstárra újabb megterhelés nem fog származni.

5. A *gazdasági tolmáczok és mezőgazdasági tanácsok* tevékenységének kiadásának a föbbiekt keretkzámban 100,000 korona, ami az előbbt éveken létesített szakoktatási intézmény fejlesztésével kapcsolatos költségek fedezésére szükséges. A népies teli tanfolyamok, gazdasági előadások és háziipari tanfolyamok a jövőben is az eddigi mértéknek megfelelően tartanak meg, amelyek segélyével a gazdasági ismeretek, évenként mintegy 500,000 hallgató körében terjesztettek.

Ugyanezen czim rendkívüli kiadásai között a debreczeni gazdasági tanintézet új telepre, a Pallag-pusztán, vezető vasut közelebbe való hozzájárulás fejében 60,000 K. vétett fel, a vasut összeköttetése azért van feltüntetve szükséges, hogy a tanintézet telepe, amelynek a természet és trágyázási és takarmányozási kísérletek nagy arányban folytattanak, amely dohányszerzési kísérleti állomással már is bír s amelyen újabb kísérleti állomások felállítása is terveztetett, az érdeklődő gazdaságközönség által minél könnyebben megközelíthető legyen s az ott szerzett tapasztalatok a szemléltető oktatás révén minél szélesebb rétegben terjedjenek el.

Az intézetnek immár megnyitott új helyiségei a vasuttól mintegy 5-6 km. távolságra vannak s így a közúti közlekedés az egyedüli, amely a gyakori és olcsó közlekedést lehetővé teszi.

6. Az *állatgyógyászati, házas és lovgazdaság* czime alatt lényegesen költségemelés nincs ugyan, de figyelem kívánunk a miniszternek azok az intézkedései, amelyekkel az állami közvetítés mellett községekkel és erkölcsi testületekkel elhelyezett tevénytársasármárkhatk ellulás ellen biztosítja, ami nemcsak az állatgyógyászati eszmények elterjedését és általánosítását, hanem a házas gazdaságoknál a közvagyon egy jelentékeny részének teljes megsemmisülését is megakadályozza.

Ugyanitt gondoskodott a miniszter a tenyésztési-főlötségek a külföldi piacokon való értékesítésnek kezdeményezésével, valamint a baromfi-tenyésztési termékek kivitelének előmozdításával kapcsolatos költségek fedezéséről.

Tenyésztéslakban immár felszámoltunk van, amely ha külföldön el nem helyezhető, az ország határain belül csak tetemes veszteséggel mint hízó- vagy igazsálat értékesíthető; míg a baromfi- és baromfi-termékekkel éventek oly tetemes összeggel járul kereskedelmi mérlegünk kedvező alakulásához, hogy mindkét intézkedés a gazdaságközönség részéről csak a legnagyobb almsérrel találkozhatik.

Uj teltel képez a „székelyföldi földművelő nép gazdasági felelőszékesedése czimján” előirányzott 38,000 korona, amelynek valamint a „Székelyföldön létesítendő” szövetkezeti támogatásai a mező- és községadás küllömböz ágai czime alatt felvett 70,000 korona hitelösszegek segélyével az erdélyi részekre s nevezetesen a székelyek által lakott vidékekre is ki fog terjesztetni az állami tevénytég, amely az ország északi részén fekvő megyékben már egyhánya éven folytatják s amely teljesen hasonló viszonyok között a népi anyagi jólétének emelése, önbizalmának visszaanyerése és a kivándorlástól való visszatartása körül, hatályosnak s így másutt is követendőnek bizonyult.

7. A *vászárbányászati munkások* hitelle, amelynek keretét különben is az 1895. évi XLVIII. t.-cz. előzetesen már megállapította, lényegesen eltérést nem mutathat fel, új teltel képez a jégrobantások költségeire előirányzott 20,000 K., amely hitelrészlet a f. év telen végzett kísérletek alapján vétett fel, amely székelyek beigazolták, hogy jégrobantások megelőzése az ország ártalmatlan ártalmatlan szomszédoktól, a jégrobantások fontos jelentőségű birnak.

Társulati öntözö-csatornák segélyezésére, az 1900 évi XXX. t.-cz. alapján, az 1902. évre előirányzott először elő az évi 300,000 K. hitel, amelynek segélyével a mezőgazdasági szempontból rendkívül nagy hasznát nyújtó öntözö-csatornák rendszeres hálózata lesz kiegészítve.

8. A *sőlészet és borászat* érdekében felmerülő költségekre keretkzámban 300,000 K-val több előirányzott elő; ebből a többlettől a rendes kiadásokra 132,168 K. míg az átmeneti kiadásokra 200,400 K. esik. A rendes kiadások tekintetében, a borászat és szőlészetből, kiváló előirányzás s két újabb előirányzás a kért összegeket terjeszt, illetőleg létesít a miniszter, amidőn gondoskodik egyrészt gyakorlatilag rendszeresen képzett pinceszemesterek neveléséről s másrészt a pinceszövetkezetek létesítéséről s egy országos központiवाल szerves összefogásának költségeire az eddigi hitelt a további költségekre engedélyeztetve.

Közudamos dolog, hogy szőlőművelésünk örvendtes s külföldön is elismert emelkedésével szemben, pinceszégeknek nemcsak nem haladott, hanem inkább hanyatlott, ami az eredményez, hogy különösen a kis szőlőgazdák különben kiváló termése a helytelen vagy legalább is nem ókszerű pincekezelés következtében értéketek egy részét elveszti. Ezen közzimertési bajon kívánt a miniszter gyökereken segíteni, amidőn egyrészt Budafokon rendszeres pinceszemestert tanfolyamot szervezett s annak kiadásaira 37,000 K. megszavazást kéri s másrészt vidéki pinceszövetkezetek s egy nagyarányú központi pinceszövetkezetek létesítésének előmozdítására, 122,000 K-t veli költségvetésbe.

A központi szövetkezet létesítése, az eddigi tárgyalások szerint, 1902. évre biztosított tekintendő, ez a szövetkezet kell szűz vidéki szervezetekkel ellátva, lesz elsősorban hitvata a magyar bor iránt a külföldön, sajnos jóvaltápl előléteket elosztani s boraink értéket a már élvett külföldi piacot vissza-hódítani.

Az átmeneti kiadásoknál a szükséglet két okból volt emelendő, ugyanezen egyrészt a székelyekkel tartott nagyerületű és nagyrészt szőlők kellő időben történő megművelés érdekében 168,000 K. költséggel, 6000 darab új székelyherdők fog beszerzéséről, amelynek segélyével a gazdasági munkások segélye gyorsan és kellő időben lesz kielőltető. Ugyanitt emelendő volt a központi szőlészet kísérleti állomás hitelle és figyelemmel az állomás teendőinek állandó növekedésére s arra a körülményre, hogy az állomás, amelynek építkezési már megkezdettek s az 1902. évi előirányzatba felvett utolsó 200,000 korona befektetési költséggyzellettel is befejezték, a

legközelebbi jövőben végleges helyiségeit fogja elfoglalni.

9. A *telepítési* ügyágazat hitelle 200,000 koronával nagyobb, ebből az öszszégből 100,000 korona a költségközegeknek közpületekkel, nevezetesen iskolák és kisedvővöddakkal való ellátására szolgál, miután az eddig eme czélna rendelkezésre állott hitela a telepek kulturális igényeinek gyors kielőltetésére előlételenk bizonyult mint 40,000 K. mint új teltel, gazdasági céled- és munkáltsákok normál ternekek elkészítésére vétett fel. Ezzel az utóbbi hitelrészlettel lehetővé válik, hogy mindazok a birtokok, akik eszékelladásaikat az egészségügy és erkölcsi szempontoknál megfelelően átalakítani vagy újrapépitni kívánják, a megfelelő tervet és költségvetést, valamint a végrehajtásuk szükséges műszaki feljegyzeteket az államkincstár terhére, díjmentesen kapják meg.

Ismeretes, hogy a gazdasági céledék és munkások elhelyezése, általánosságban sok kívánni valót mutat s miután a miniszternek ezzel az intézkedésével a birtokok nemcsak a költségek egy elegendő részétől mentesítve, hanem az egy részét is a gazdasági foglalatlan s olcsó épületekhez is puthatnak, remélhető, hogy ezzel a szociális szempontból is rendezendő kérdés helyes megoldást fog nyerni.

10. A *mező- és községadás* küllömböz ága czim alatt a költségemelés keretkzámban réven 130,000 korona, ebből egészen új teltel a vetőmagtermesztés előmozdítására és a földmag terjesztésére előirányzott 25,000 K., amelynek segélyével a vetőmagtermesztés felkaroltva, a bővebben termő növényvetőanyagok megállapíthatók s a nemesített vetőmagot eddig külföldre vándorolt lényeges öszzegek megtakaríthatók lesznek. A kender- és lentermesztés országos fejlesztésére szolgáló előmozdítására és a földmag emellett, hogy egyrészt az éven természeti ágak körül már eddig is mutatkozó fejlődés tartatva s másrészt ezen főleg a kisbirtokoknak nagy hasznát nyújtó növények minél szélesebb körben terjeszthetők legyenek.

További új teltel a feles birtokok statisztikai közzimertési anyag 15,000 K. amelynek segélyével a feles földterés és a földterés egy részét berábadott földre vonatkozó az 1901 évi népszámlálástól egybonyult gazdag adatok feldolgozhatók s a feldolgozott anyag segélyével a feles gazdálkodás körül észleltől visszaesések orvoslathatók lesznek.

11. A *kereslet és gyümölcsösztet*, a kísérleti anyag, végül a meteorológiai szolgálat közpületek mutatkozó kieséshelyesbölleket, ezen ágazatok természet szerű fejlődésével kapcsolatos kiadásokra szükségesek, miután új intézmény létesítését, az állami háztartással szemben az 1902. évben mutatkozó kivétel és sokirányú szükségletekre való tekintettel, a miniszter a költségvetés kísérő indoklás szerint, a jövő évre halasztotta.

12. A *gazdasági munkások* költségvetés számbéllélt változatlan ugyan, de az 1901. évben életbe léptetett három új munkasügyi törvény végrehajtásánál kapcsolatos költségekkel gondoskodás történt. A munkáspénztár 1901. évi január hó 1-én életbe lépett, anyagilag a költségvetés állandó működésének agának száma állandóan szaporított s miután a keresetek a legnagyobb gyorsasággal és méltányossággal tárgyalatnak az intézmény növekedésére mindjobban terjed.

13. A *szelvénygyártás* terjesztése czim alatt a többlett 500,000 korona, ami egyrészt a gyötmérésű állandó növekedésében találja meggyarapodást, másrészt a szelvénygyártás fokozására szükséges.

A szelvénygyártás alapfeltétele az, hogy a tenyésztő részére, kellő mennyiségű szederfalomból az egész tenyésztési időszak alatt rendelkezésre álljon, s hogy a szederfalomból könnyen megszerzhető legyen, nálnak, ahol a szelvénygyártás, dacára az eddig valóban kámulatos eredményeknek, még minél a

kezel néhezéigével kiűz, s ahol a tenyész-
tést épp a legszűkebb néposztály korlátok
fel, legalább egyelőre feltétlenül szükséges, hogy a
szederfalomban a tenyészit ingyen kapja meg, e
végből a helytenyésztési miniszteri meg-
határozott figyelmet első sorban a közutának
szederfalvól befűtésására s a befűtésükönak
fenntartására fordítja.

A szederfalvótenyészés érdekében ennélfogva
faiskolai feltételek intézmény szervezése
mellett, mindazon vidékekre, ahol a helytenyész-
tés sikeres üzemeltetés, a közutakkal ezzel a
famennel bírva befűtési.

Az előirányzat szerint 1902. évben is egy
új selyembolygító gyár fog létesülni, mely
által fondáink száma ötre emelkedik s hova
tovább bővölköznek az az időpont, amidőn
egész gyűdteremléánk az ország határain belül
fog folgdolgoztatni, aminek révén ezer és ezer
munkásé állandó és bizony keresethet jut s
az a hazona, amely a nyersternyémek felgyár-
mágyárná történő feloldozásából származik,
az országban marad.

Végül örövendetes jelenség gyandit kíván-
juk megemlíteni, hogy a földművelési tárcaza
ügykörében a szederfalvótenyészés hítele a
közönségi igazgatók szalm által némileg csökkent-
hető volt és említésre méltó emelkedés a többi
számadási ágnál sem mutat, ami legjobban bi-
zonysítja azt a komoly törekvést, amellyel a
miniszter a teendőket, az adminisztráció egy-
szerítésével kapcsolatban, csökkenteni törek-
szik s ami lehetővé tette, hogy az ügykör lé-
nyegesen emelkedő dacára a szederfalvó teny-
nyezésben nem volt szaporodandó.

Röviden ezekben ismertetők a földművelési
tárcaza költségvetésének főbb tételét. Az
úgy fontoságának megfelelőleg legközelebb
alkalmat vesszünk magunknak a részletes ismer-
tetésre.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovavetelő: Kovács Béla.

Apróságok az állattenyésztés köréből.

(A kockák mikrókálása. — Örvök állatainkat a hidegtől.
— Kicsiny vagy nagytestű tehénk tartása haszno-
sabb-e? — A sötét istálló hátrányai.)

Általános elterjedt szokás az emse-
malacok, de sőt a vén kockák mikrókálása is,
mélőtt azok hibóza fogatnának. A malacok
mikrókálása még csak hajgán, bár azok közül
is egynéhány áldozatul esik a súlyos
mítnek. Vénb kockák mikrókálása azonban
nem bar csakugyan rizikóval járó műtét, amely-
nek a koca nem egyszer esik áldozatul. A has-
hártja felmetzése mindig igen kényes dol-
g, leginkább azért, mert kell antiszeptikumok
alkalmazása nélkül igen könnyen állhat be fer-
tőzés, már pedig a hivatásos mikrókálók
rendesen fogalmik sínes az antiszeptikumokról,
de sőt többnyire a tisztaságról sem nagy
baratli. Igen körültekintők között kérdés tehát,
van-e csakugyan előnye a mikrókáláson olyan,
t. i. amely felérne azon rizikóval, mely a
mikrókálás folytán okvetlenül beáll. E kérdésre
határozatlan nemmel kell felelnünk. A károk
kihérlelése hélynévaló dolog, mert a műtét áll
jár némi veszélytel, a hizás gyorsabban halad
s a has sem iz, sem szaggatnak nem nagy
közönségek azonban a hizás állt észrevételben
lesz gyorsab, s az előny távolról sem lesz oly
nagy, mint amőny nagy a kockázat. Későbbi német
állatorvos megfigyelése szerint az általa mikró-
kált kockák között több mint 20% pusztult el,
a többi következtében, részben belső elváltoz-
ás, részben fertőzés következtében előrelt has-
hártyalak miatt. Ez oly rendkívül nagy vesz-
tőség, melyet a hizás gyorsabb metése semmi-
estre sem hoz be. Meggondolandó minden-
estre e körülmény s különösen a giszgádnak,
kinek csak egy vagy egynéhány koczája van,

semmiestre sem ajánlható annak vagy azok
kímiskrókálása, mert az esetleges veszteség
red nézve igen nagy.

Háziallatainkat ugyan a természet is védi
a hidegtől, amennyiben télen duasz szőrzettel,
melegebb bundával látja el őket, mégis azok
nagyrae az emberi védelem, melyet éveszár-
dakra visszamenőleg élvezet, annyira meg-
szokott, hogy fogig helybezkéltől állatban,
ahol a szalvó mozgásban akadályoztatik, a telet
nem bírja ki. Kötéselégnek tehát állatainkat a
hideg ellen kellő védelemben részesíteni, any-
val is inkább, mert a test hőfogyasztása igen
nagy s annál nagyobb, mennél hidegebb a környé-
levegő. A hőpróduklashoz szükséges anyagot a
takarmány szolgáltassa, amelyből tehát annál
többet fordít hőképzésre kell, annál rosszabb
van megvédeve a hideggel szemben. Az állati
test melege azonban nemcsak azáltal meleg veszen-
döbe, hogy a 740 C. alá kisugárzik, hanem egyrészt
utakon és módokon is. Lássuk csak mely utak-
módokon, nem érdeketlen. Háziallataink a
takarmányt ritkán kapják melegen, tehát fel
kell melegeníteni a test hőfokára; ugyanez áll
el ivóvízre is a belegezett levegőre is. Az
500 gramm sulyú ökörmény naponta mintegy
100 gramm takarmányra és 20 gramm vízre
szükséges. Tegyük fel, hogy a levegő s a takar-
mány hőmérséklete 5° C., tehát 33 fokkal kel-
a takarmánynak s a víznek a gyorsabban mele-
gednie, hogy a test hőmérsékét előrje; s a
gyomor hőmérsékét a felvett takarmány mint-
egy fél óra múlva el is éri, miközben jelenlé-
nyesen melegebbé válik a köp- és a széklet is
belsőir egyetemben jó részt el is távolodik.
Ugyanez mondhatjuk a belegezett levegőről,
a melyből a napi szükséglet 90—95 ezer liter
vagyis 110—115 liter, amely a kileheléskor
csaknem telve van vízpárákkal, amelyeknek
elaprosítása a termelt összes hőmennyiség
6-10%-át kéri le. Ajánlható tehát nemcsak az,
hogy az istálló hőmérsékete 14—16° C. tart-
tassék, hogy így a behellett levegő kevesebb
hőt kössön le, hanem az is, hogy a feleletett
takarmány s az ivóvíz se legyen túlhideg,
mert ezekben langrossá tétele nekünk keve-
sebbe kerül mint az állati szervezetnek, mely
fűtőanyag értékes takarmányt esetleg a
szervezete elözetesen már lerakodott zsirokat
használt fel.

A termelt melegek 10—12°/_o-a a vizelet-
ben és a bélsárban, 80°/_o-a pedig a bőrön át
távozik el. A kisugárzás általi hővesztés
természetesen a külső levegő hőmérsékétől
függ. Ha az istálló hideg vagy ha az állatokat
hideg, szeles időben betakaratlanul hagyjuk ál-
lani, eltekintve a megbedegtes veszélyétől,
akkorral pazarunk, vagy ha a takarmányt
szűken van mérve, akkor a még értékesebb
állati hússal illetve zsírral fűtenek állataink.
Ennek dacára az állatoknak kellő időben való
nyírása előnyös. A lovasságnál tett kísérletek
szerint a nyírtott lovak élénkebbek, jobban esz-
nek s így többet produkálnak. Hízó állatokkal
is tetteik ezirányban több helyt kísérletet, így pl.
Belgiumban is, ahol 6 darab nyírtott ökrök
többet tartás mellett szűk, a gyakorlatban
azonban másként alakul a dolog. Az élemlét
azt mondja, hogy egy jól tejelel tehén éven
testülyának négy-tízösrészt produkálja tej-
kialomán, tehát 30 darab átlagosan 400 kilo-
gramm sulyu tehén ugyanazon tejmennyiség
szolgáltatja, mint 20 darab 600 kilogramm
sulyú, 30 darab tehén 400 kg. elősúlyval azon-
ban nagyobb téjelel kértül, mint 20 darab
600 kg. elősúlyval. Az állati építés 30-
ból részére sokkal költségesebb, mint 20-
ból részére, mert egy állatúra mindkét esetben

körülbélte 4 m² istállóterülettel, 1,3 m² takar-
mánykamra terület szükséglettel s így 20
darábre 112 m² istálloval és 30 m² takar-
mánykamra kevesebb kell. Az állatok gondozásá-
nál hasonló megtakarítás esik az utóbbi csoport
javára. Ezzel szemben azonban révben előidőlt
kérdés, hogy a középnehéz állatok a legjob-
b takarmányértékeltők s így éppen a közép-
nehéz tehén az, amely 100 kilogramm alól
a legtöbb tejet adja, amit számos kísérlet
vizsgálat bizonyít. Dr. Wroner vizsgálatai szerint
a legkönyvébb 340, illetve 390 kg-os tehének
1290, illetve 1340 liter tejet adtak, testülyuk-
nak tehát kevesebb mint négyösrészet, a közép-
nehézek ellenben az 520, 530, 550 és 570 kg.
elősúlyuk ellenben adtak 1 darabonként és
évenként 2760, 3010, 3208 és 3295 literet, tehát
teljesen többebb, mint elősúlyuk tízösrészt.
A legnehezebb tehének azonban, amelyek 720 és
740 kg. elősúlyval bírtak 2660 és 2790 liter
tejet adtak, testülyukhoz viszonyítva éven csak
annyit, mint a legkönyvébbek. A kísérletezés
használt tehének minőségileg egyenlő takar-
mányozásban részesültek, a takarmány mennyi-
sége pedig elősúlyukhoz viszonyítottan a
legnagyobb elősúlyú kísérletezők más helyeken is,
ami ugyan nem bizonyítja azt, hogy ne létezne
kis- vagy nagytestű tehén, amely ne tejele
arányilag is jobban a közepetűné, de minden-
képpen bizonyítja, hogy nagy átlagban a
középsúlyu tehének sokkal jobban tejelelnek —
tehát a takarmányt is jobban értékesítik — s
igen előnyös is hasznátólóbb, mint a nagy-
testű tehéneké, ami azonban nem zárja ki azt,
hogy pl. hegyvidékeken a kistestű tehének tar-
tása ne legyen hasznátólóbb.

Régi tapasztalat, hogy a sötét istálló a
zsírrakakodásnak kedvez, s e gyakorlati tapasztal-
tat tudományos vizsgálatok is megerősítik,
amelyek bizonyítják, hogy a sötétiség az ideg-
tevékenységet s ezzel együtt a test anyag-
cserejét erősítik s ilyen módon a zsírra-
kodikást elősegítik. Ha azonban állatot karant-
nyesztetni, vagy állatokat erőkiételetre hasz-
nálni, úgy világosságra okvetlenül szükség
van, mert a sötétiség az idegtevékenység s az
anyagcsere állapításában kivül a vörös vért-
testecskének megfagyását s így vérszegény-
ségi eredményez. A növény is sárga, sáp-
kóros lesz ha sötétben fejlődik éven úgy az
állat is. A világosság a fehérgőzormat, a
sötétiség a fehérgőzormat segít el. Ez elsősor-
ban a növekedésnek, teljeterelés és erő-
kifejtésnek kedvez utóbbi ellenben a zsírra-
kodikásnak, miert is egészen helyesen jár el az,
aki több istállóját sötétben tartja, ellenben ká-
rosodik az, aki tenyész- és hízási állatát a sötét
istállóban helyezi el. A gazdák azonban ezzel
rendszerint nem tartják, mert a sötét istállókat
istállóban tartják, a borkajak pedig rendszerint
az istálló legesőtebb zugjában helyezik el, pedig
ezen a fiatal állatok azok, amelyek növekedé-
sükhöz a legtöbb világosságot szükségesik s
éven ezért az istálló legvilágosabb helyen vol-
nának elhelyezendők. Kicsinyes dolgoknak látszik,
mégis nagyrésztel s sokat nyerne vele állat-
tenyésztői tudomány, ha minden magyar gazda
gondot fordítana arra, hogy istállója világosabb
és szellősebb legyen.

—csy.

GAZDASÁGI GÉPESZET.

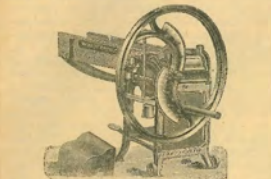
Rovavetelő: Ifj. Spornoz Pál.

Újabb találmány a géptechnika terén.

A létező iparágak közül egyik sem bir
gyártmányának olyan tökéletességére hivat-
kozik, mint ahogy ez, a mai géptechnika
terén látható. Az, aki a jelen viszonyokkal
lépést tartva, gazdasági életben vagy pedig ipar-
nak üzemelő gépeket használ, az az állat csak
hasznosítja ezen vírmányokat és azon egy-
nétl szemben, ami még mindig a régebb szoká-

sokhoz ragaszkodik, természetesen zserileg csak előnyben van. Amint azt a tények is bizonyítják, éppen a mezőgazdaság az, mely az alkalmazott gépek tökéletesedéséből hasznosít, amennyiben a czélszerű és szükségeseknek megfelelő gépek beszerzése által olcsóbb munkanőrt tesz szert.

A mezőgazdasági gépészet terén nap-nap után találkoztunk újabb gépekkel, melyek fontos szolgáltatásokat teljesítenek a gazdáknak.

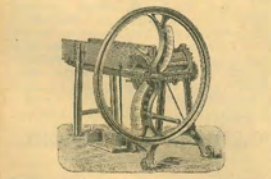
270. ábra. Görög csapágygal felszerelt szecskavágó-gép.

Azonban nem áll sokaknak azon állítása, hogy csak az új gépek könnyítik meg a gazda munkáját. Igen gyakran, egy régebben ismert gépen eszüköt újitással találmány sokkal több haszonnal járhat, mint egy új gép maga.

Egy ilyen újabb találmány a *Mayforth Ph.* és *Töras* (Bécs, III. Taborsstrasse 71. szám) gépgyárosok által előidított szabadalmazott, kenőgyűrűvel ellátott görög csapágy.

Nevezetes előnyök a meglepően könnyű járás, ugyiszintén az azzal egybekötött erőmegtakarítás, amely a szükséges üzemerőnek körülbelül 30%-át képezi. Emellett érdemlő előnyei ezen csapágyaknak továbbá: az önműködő konés, amely abban áll, hogy csakis egy ízben, még pedig a gép működése előtt kell az olajot feltölteni és a gép munkája alatt nem fog az olajban hiányt szenvedni. Izzel a körülmenyben van kapcsolatban az igen csekély olaj elhasználás is, amennyiben a tengelyről lefolyó olaj az olajtartóra ismételtlen újra visszafolyik és ezáltal csakis csekély kezelési költség keletkezik. A szabadalmazott kenőgyűrűvel ellátott görög csapágyaknál kíván zárva az az eset, hogy a csapágy esetleges meglegetedése révén az üzem menete megzavarodhat.

Már a mostan elmondottakból is látható, hogy éppen a mai gazdasági viszonyok mellett a fentebb említett előnyöket figyelmen kívül hagyni nem szabad. Nagyon természetesen találni tehát, hogy a praktikus gazdálkodásig keresni fogja az alkalmat, hogy ezen gépeket

271. ábra. Görög csapágygal üllátott szecskavágó-gép.

jóságáról meggyőződésük és bevállás esetén alkalmazni is fogja a gazdaságban.

Ezen újabb ágyazások a gépekénel, amelyek járgányával, vagy másminő egyéb háttalnak, jelentősen könnyebb járást eredményeztek is, kétszeresen meglepően volt azonban a szabadalmazott kenőgyűrűs görög csapágyakkal ellátott, kéziérről berendezett gépekénel. E tapasztalat arra lirta a gyárat,

hogy takarmánygő (szecskavő) gépet is ilyen csapágyakkal lássa el. Ezen gépekkel a gyakorlatban véghezvit kísérletek meggyőzték a gazdálkodásnéget arról, hogy az új csapágyak igen hasznos szolgálatot tesznek a gép gyorsabb és biztosabb sikert munkájánál.

A 270. számú ábránkon bemutatunk egy *Mayforth-féle* szecskavágót, a mely a szóban forgó új szerkezeti csapágygal van felszerelve és így hájtása sokkal könnyebb és biz-

272. ábra. Görög csapágy.

tosabb, a következő 271. számú ábra szintén egy *Mayforth-féle* szecskavágót mutat be, a mely más rendszerű, mint az előbb említett, de szintén ilyen görög csapágygal van felszerelve; a 272. számú ábra végül magát a görög csapágyt mutatja be az olajtartóval. Arról a fentnevezett szóban forgó czég ad felvilágosítást.

M. S.

GAZDASÁGI NÖVÉNYTAN.

Rovatvezető: Mezey Gyula.

Peronospora a búzán.

Kulturműveinknek nagyon sok veszélyes betegséget a *Peronospora gombacsaládba* tartozó paraziták okoznak. Ismeri is hazánkban már mindenz a szőlő peronosporáját (a *Peronospora viticola*-t) és a burgonyafestő okozó gombát: a *Peronospora infestans*-t vagy más néven *Phytophthora infestans*-t.

De eme két nagyon ismert gombán kívül van még egy csomó *Peronospora*, mely kulturműveinknek hol kisebb, hol nagyobb kárt okoz.

Hogy csak a közönségesebbeket említssem meg, ilyenek a *Peronospora parasitica*, mely a repcét és a káposztát támadja meg; a *Peronospora trifoliorum* a lóherét és a lucernát, a *Peronospora Viriae* a borsót, lencsét, búkilyönt és babot elősködik. A *Peronospora arborescens* a mákot, a *Peronospora Linii* a lent, a *Peronospora Schledeni* a hagymát, a *Peronospora gonoliformis* a salátát támadja meg.

A czukor- és takarmányrúpán két *Peronosporafaj* is okoz károkat: a *Peronospora Schachtii* és a *Peronospora* (vagy *Pythium*) de *Baryanum*. A rózsfát a *Peronospora sparsa* szokta senyveszteti.

Felsorolhatnék többeit is ezekből a növénypusztítókból, de mindezeket nem tudtam volna olyan Peronosporát megnevezni, mely hasznék legfontosabb kulturműveinél, a *gabonafestő* bántana.

Most azonban hírt adhatok a búzán elősködő *Peronospora-gombáról* is. Szerencsére a búza peronosporabetege nem jelentkezik valami ijesztő módon, s nem is hazánkban észlelték ezt az új bajt, hanem tőlünk jó távol, — Olaszországban.

A búza peronosporabetegeéről egy olasz szakutód, V. Peglion, a következőket írja: *)

Rómától délre, *Ponte Galera*-n 1899-ben a búzán eddig még sohasem észlelt betegség mutatkozott, még pedig meglehetősen mértékben. A nép a betegséget a *koltszók folvortbetegség*-nek nevezte el.

A beteg kalászkok husson megdagadnak és kékeszöld színűek. E torzalkozások többnyire bearekednek a legelső levélben, a mely utóbbi is tulajdonon megnekedve a kalászt annak egész hegyéig többszörösen körülcsevarja.

*) Lásd a „Zeitschrift für Pflanzenkrankheit“ n. f. 6. 2. 8. füzetét.

nem egyetemesen el tud terjedve, de a szomszédos dombrédek felé kisebb mérvet öltött s magán a dombokon csaknem megszűnt.

A mi a betegséget okoz illeti, a nép azt hitte, hogy a Tiber áradása, melynek vége áprilisban ellette a tájekot, okozta a növények eltorzulását. Ez nem eme hitte mellett szakértő megfigyelések is voltak. Ugyanis a beteg növények vizsgálatakor felütni, hogy a kalászkövek sok a meddő virág. Ezek a meddő virágok egészen ellobbosodtak, olyanok voltak mint azok a zöldbimbók, a melyek némely föld bugájában (például a *gümös perjénel*, *Poa bulbosa*-nál) a magvak helyett szoktak képződni. A virágok ellobbosodása pedig nagyon sokszor a növény tulnia táplálékának a következménye.

A beteg buzákalászkok porcsó vizsgálataból azonban kitűnt, hogy egy *Peronosporagomba*: a *Sclerospora graminicola* támadta meg a növényeket, a mely gomba eddig csak mint a *mohar* (*Setaria*) és az *ecseplész* (*Alopecurus*) parazitája volt ismeretes.

A beteg buzázföldék mellett igen sok *taraxacumból* is találtak gópnyal módó eltorzulva, mint a hogyan a búza eltorzul, s a melyek baját ugyancsak a *Sclerospora graminicola* okozta.

A beteg búzak igen sokáig megtartják zöld színüket, zöldök voltak még akkor is, mikor az egészséges növények már több hete, hogy learattak.

Peglion végül felemlíti, hogy egy francia szakíró, *Gagnaire* hasonló betegséget ír le 1875-ben, a mikor is *Dordogne* département-ban mutatkozott a búzán olykorlész torzulás, amelyet most Olaszországban észleltek, s a melyről csak most derült ki, hogy azt egy *Peronosporagomba* okozza.

Mezey Gyula.

A burgonyabokrok átörökítő képességéről.

Több kísérlet igazolja már, hogy a nagyobb burgonyagumók nagyobb, az apróbb burgonyagumók kisebb termést adnak, így hát tanácsosabb a nagyobb burgonyagumókat ültetni el.

De létezik már olynemű kísérletek is, a melyek azt mutatják: vajon az olyan burgonyagumók, amelyek nagyobb bokrok alól szedettek ki, nagyobb termést adnak-e, mint az olyanok, a melyek kisebb bokrok alól szedettek ki? Azaz, ha mi a burgonyaföldön a legzsebb, leghatalmasabb bokrok, amelyek alatt rendszeren legnagyobb a termés is, kiválogatjuk s a fészékből kisorsított gumókat elültetjük: vajon e gumók átörökítik-e az anyabokor bujjaságát? fejleszkednek megint szép nagy bokrokot? s ezek alatt lesz megint nagy termés?

Ilyenféle kísérletek már többeen tettek, és *Gürar*, *Hess*, *Brimmer* továbbá *Semolowski* kísérleteiből az világott ki, hogy igenis a burgonyabokrok az alattuk fejlődő gumók után átörökítik lombzatuk erejét, s ezzel a nagyobb termőképességet; *hogy tehát az olyan gumók után, amelyek erőteljesebb bokrokból erednek, nagy általánosságban nagyobb termés várható, mint az olyan gumók után, melyek a gyengébb bokrokból erednek.*

Ezt az igazságot megerősíttek azok a kísérletek is, melyeket már néhány év óta végez dr. C. von *Selbster* göttingai tanár. *)

Seebohrer négy burgonyafajtával kísérletez általánosan, agymint a *Frigga*, *Phobus*, *Viola* és *Magnum bonum* fajtákkal.

Legutóbb kísérleteinél, ha a nagy bokrokból eredő gumók után nyert termést 100-nak vesszük, úgy a kis bokrokból eredő gumók termése az egyes fajtáknál a következő volt:

a *Friggá-nál* 702, a *Phóbus-nál* 726.

a *Viola-nál* 691, a *Magnum bonum-nál* 931.

De a nagyobb bokrokból eredő gumók

*) Lásd a „Botanisches Centralblatt“ l. é. 44-ik számát.

után nemcsak mindig nagyobb volt a termés, hanem egy esetet (a Magnum bonum fajtat) kivéve, a nagyobb bokrokból eredő gumók fészékben nagyobb volt az száma, mint a kisebb sulya is a kisebb bokrokból eredő gumók után nyert átlag sulyánál. Ugyanis, ha a nagy bokrokból eredő gumók után nyert gumók átlagos sulyát 100-nak vesszük, úgy a kis bokrokból eredő gumók fészékben az egyes gumók átlagos sulya a következő volt:

a Frigga-nál 89,9, a Phobus-nál 84,4, a Viola-nál 94,4, a Magnum bonum-nál 127,1.

Levonna a kísérletekkel a talmságot, azt a tanácsot adhatjuk s gazdáknak, hogy a burgonyaszedés előtt járják be a földeket, jelöljék ki a bujafejlődési bokrokat s szedessék külön ezek alát a burgonyát.

Ha azt az éjrtást több éven át következetesen folytatjuk, akkor nemcsak mindig csak az ilyen erőfejlődési bokrokból kerültek gumókát használni: úgy burgonyafajtáik keretében olyan törzse lehetnek szert, mely nemcsak bőségsége folytán át nagyobb hasznót, hanem azal is, hogy erőteljesen lombozatával inkább képes dacolni a különféle betegségekkel és ellenségekkel szemben.

M. Gy.

IRODALOM.

A homoki szőlőművelés. Irta: Rác Sándor vinészérlelősként és igazgató. Midőn szőlőművelésről a közönségnek és könyv a földművelésügyi miniszter eddigi hasznos kiadványai közé. A homoki szőlőművelés mindjohon terjed hazánkban is ha a magyar gazdákönzés nem is egészen járultan abban, azon sok tudnivaló, a mely a homoki szőlők biztosan terméshozhatók az új földművelésügyi feltételek, egy könyvbe foglalva, abból a hasznos és mindenesetre a közönségtudására irányuló utabiztosítást nyelnek. Rác Sándor könyve e tekintetben mindenképen kielégíti a tanulni vágyó gazdákat, mert röviden, de annál érthetőbben öleli fel mindazt, a mire a homokon gazdálkó szőlőtulajdonosoknak szükességük van. A talajok megválasztása szőlőtelepítési czélokra, a homoki szőlőkhez alkalmas fajtak megválasztása, a szőlőmunkálatok mikénti végzése részletes utasítást ad a könyv. Elmondja a peronoszpóra és a többi szőlőbetegségek eleni védekezését s utmutatást a szőlő ellenségeink irására. A trágyázás, mint a homoki szőlők e fontos fenntartási munkáját szakavatottan jól ismerteti. Egyszóval kiterjed mindenre. Épp ezért minden szőlőirtósnak bátran ajánlhatjuk e könyvet. Ára 1 kor. s megrendelhető a földművelésügyi miniszteriumban. Lelkészeknek és tanítóknak a meddig a készlet tart ingyen küldetik meg, ha ez irányban levélben a földművelésügyi miniszteriumhoz fordulnak.

A szőlőművelés és a szőlőlovezés: életmódjuk és irásuk. Irta Jablonovszky József. A m. kir. rovarirtó állomás, amelynek feladatát főleg az országos I. II. kitételek jelen meg, illetve életmódjuk tanulmányozása és az ellene fogantatosított védekezés kipuhatolása az képezi; ismét egy hasznos munkát végeztünk, amikor a mind tömegesebben fellépő szőlőművelés és szőlőlovezés legjobb irást módját, az állomás vezetőinek tollából, vaskos könyvben ismerteti meg a gazdákönzéséggel. A munka előben a Kísérleti Közlemények III. kitételek jelen meg, de most, mint kénytelenem áll az érdeklődő gazdákönzésrendelésekre. Ismerteti a szőlőművelés és lovezést mint rovar, illetve pillét, életmódjukat, kártevéleit és végül az ellenük való védekezést. Időszertü ez, mert hiszen a homoki szőlők terjedésével ezen élősködők is mindjohon szaporodnak s kártevéleit helyenként bizony a homoki szőlőkön is megfigyelhetünk neményi majd-majd meghusított. Ezért lesz érdemes az elotrására, meg hogy sokat tanul-

hat belőle a gazda. A könyv szintén a földművelésügyi miniszteriumban szereshető be s a lelkesek és tanítók, ha kéri, ingyen is megkaphatják.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdés.

599. kérdés. A tavasszal egy 50 holdas tábla fölött közű görög herold vetettem, mely a kedvező időjárás folytán annyira fejlődött, hogy azt szeptember végén lekaszáthatattam, most ismét gyönyörű szép, természetesen nem annyira hogy kaszálni lehetne, hanem, kitűnő őzsi legelőül szolgálna, kérdésem tehát az volna szabad-e ezt legelőtlen szarvasmarhával, annélkül hogy a jövő tavaszi termést ez bevezetés szerint beverném s szeszéknak vagy csalmánéval s a száblýszelvény elkészítet veremben, mely 11-60 m. hosszú, 5-10 méter széles és 4 m. mély, beveremeltet szeszéknak vagy csalmánéval. A kérdés elsősorban az, a sűpédes folytán hány köbméter fog kitenni ezen kvantum? s másodsorban hány minnza leend ezen takarmány, illetve hány minnza leend egy köbméteréül?

600. kérdés. Gazdaságunkban egyes tarlókon főleg a jobb homozos részekben igen elszaporodtak az úgynevezett tarlórozsra, vagy rózsás füsk névről. Mindezt az utólagias kaszálatattam, részint a szántóföld tisztásított, részint pedig takarmánynak óhajtom felhasználni. I. szarvita juhoknak. Kérdem, melyek a táptételek lehet a kérdéses növények? Ugyiszint megjegyzem, gazdaságunkban fekete agart kell hagyunk, tehát a tarlót nyáron nem törjük föl, és májusban ugroláskor ismét sok szókot lenni. Kérdem: mennyire ártalmas e növény a talajnak? illetve von-e el a talaj alkatrészeit? Tapasztalatom szerint, ha kissé szárazabb időjárás van májusban, rendkívül kiszárítja a talajt, innét következtetnem, hogy nem csak a talaj nedvességéből, sőt alkatrészeitől is von el.

601. kérdés. Egyik uradalomban ezélt 15 évvel ezelő befutajjait a m. borsókai részben, a földművelésügyi miniszter meirőnek ez ractka keresztzetésű eredetű, jűszáhatót állított be és ezen anyákra — czélul tűzven ki a hustermelet — „Ilampiredown” angol kosok alkalmazták. A keresztetes úgy ahogy sikerült: ámbár akkor is kifejezett adtam azon állattenyésztési hibának, hogy egyszerre kistűti anyákra nagyritűt apadlaktok lettek becsúvta. Ezen jűszáhat má napig is fenáll, de már a tenyésztés első éveiben felépített nagymérvű brány verhas miatt, ami a szaporulat legnagyobb részét — különösen a telt elletésből — majdnem minden évben elpusztította, jűvedelmese soha sem volt. Most pedig mivel 15 év óta soha vérfelírásis nem volt, hanem mindig hűsösajánis ez izetelt az egész nyáj határozatlan elenséveszedett és sok mindenféle nyavalya, — köztük a zsurló nyavalya és tidővész — nagyon gyakoriak. Ezen nyajat ezéltől 1/4 évvel kezelesem alá kaptam s most szeretném az egészét regenerálni oly formán, hogy először júnok vóném valami nagyobb testű, de gorombább szervezettű apadlaktok a nyájra hűsösajánis ez ere alkalmasnak vóném a m. ractkánkkal rokon nagytestű „Ramaszhán” kosi s csak ezek utódaira hozni újból angol kosi. Kérdem: helyesnek itélik-e ehhez értő t. gazdászaink kitűzött czéomat s ha igen, abban az esetben hol lehetne Ramaszhán kosokat beszerezni és milyen árban? Ha pedig nem tartanak helyesnek, kérek szives tanácsot a kérdés nagy jűszáhat nézve. M. S.

602. kérdés. Négyszer jártam elnég trágya kihordása után való — helyes berendezésről van szó. 1. Milyenek a földi munkák. 2. Hogy történjék a ganajlé kezelése. 3. Hogy történjék a ganaj kezelése, hogy értékes szaporodjék. 4. Milyen munkaerők és pénzbe kerülnek e berendezések? Sz. J.

603. kérdés. A kezelesem alatt a földművelésügyi Balaton mellett, nedves természetű balatoni homok talajon, legelőt óhajtanék léte-

síteni. Minő fűmag-keverék volna legalkalmasabb? Mennyit kellene tak. holdanként? s hol volna beszereshető?

604. kérdés. A közönséges magyarfayra csövös tengeri lószulótán egy hét alatt mennyit veszieth lószulót? A cseléd-konvenzió tengeri szepth. hól 27-én tőrettem, 38 szák — 1781 mm. nyomott, másszáts után a magtár padláston jó szellős helyen helyeztem el. Október hól 6-án beklitűm a központi gazdaságos (mely hól 6. mm. távolságra Hól), ahol úgy a kaszálatattam 100 kg. száblýszelvény szott 3%-a. Miután ezen különbözöt felirétekre adott alkalmat, tiszteltetlém kérdem: lehetősége aránylag lly rövid idő alatt a fenti sulyvesztés, ki van-e zárva teljesen ennek a lehetőségére? K. P.

605. kérdés. Gazdasági vita tárgyá képezi, vajjon egy köbméterben hány kilogramm Gofart-rezender szerint beveremelt s szeszéknak vagy csalmánéval. A száblýszelvény elkészítet veremben, mely 11-60 m. hosszú, 5-10 méter széles és 4 m. mély, beveremeltet szeszéknak vagy csalmánéval. A kérdés elsősorban az, a sűpédes folytán hány köbméter fog kitenni ezen kvantum? s másodsorban hány minnza leend ezen takarmány, illetve hány minnza leend egy köbméteréül?

606. kérdés. 1. Három tábla buva rezedetésével van és miután a telt takarmánykészletet jószáglalomnyomhoz irányvta csak igen kis számvitva volna elégséges, kérek szives felirósztást, lehetlegethet-e juhokkal a rezedét télen, midőn már a föld teljesen fagyos, annélkül, hogy esedeg a rezedében vagy az állatokban károsok?

2. Szeszéköt vagy szeszékötarmány előnyösebb-e igaz jószáknak, illetve járműsokhoz? H. Gy.

607. kérdés. Egy gazdaság könnny magyar fajlűdonalomban melyik a gazdaságosabb étetés, tekintéthe véve azon körülményt, hogy a zabot képzésűnt megtermeszánkint 1-15 koronánál keáll vésztől és sem verhas, sem szoptatós kanca nincs az állományban. Egyk gazdaságban azt állítja, hogy csak 4 liter zabot kapjon a ló és pótlásul zuzott szemes tengerit és korpát, a másik azt, hogy csak 8 liter zab adogalás mellett lehet a lótló gazdasági munkát kívánni. A tengeri nem kell képzésűnt venni, mert felesleg van a gazdaságban, a korpának ára loco gazdaság 8 korona 5 fillér. Az 1-5-öt étetés volna:

2 kg. zab + 15 fillér = 30 fillér
 1 „ korpá 8 „ = 8 „ 46 fillér
 2 „ tengeri 4 „ = 8 „
 a 2-ik étetés volna:
 4 kg. zab + 15 „ 80 fillér.

608. kérdés. A kocziárna 19 év október hól 1-én csereszettem a kánt, sziveskedjen b. lapjukban velem közölni, hogy takarmányrépt előnyöse nekik adni, megjegyzem, hogy répmag igen bőven van és kocziámat csupán ezen akarnám tartani. E. Gy.

609. kérdés. 18 db lehetősk kondícióban levő fiatal páronként 9 mm. sulyú ókrű szűkösönzón (vianai) szalma és polyva, korpát, tengerdarab, 80 mm. jó minőségű hereszénám, árpa, zab, buzapolyva tetszés szerint. Kérdés, hogy miféle ókrűtakarmánnyal pótoljam s milyen arányban etessem? P. M.

610. kérdés. Hendelkezesemre áll: répa, friss és savanyított répaszelt (előbbit csak új-évi) tavaszi szalma és polyva, korpát, tengerdarab és melasse. Ezen takarmányból 50 db. tarka és fehér mustárközt akarnék hizlani.

Továbbá 50 drb tarka tehén fejeket, míg csak 4 liter ad darabja. Sziveskedj velem tudatni, hogy ezen takarmányból mennyit és mily körvöketben etessek, hogy 1. az ókrűk lehetőleg legjobban hizzanak, 2. a tehének nemdől meg a téli hidegben (a tej minőségét nem vónéd) adjanak és ha 4 liter lepadtak, jó kövérek legyenek. É. S.

611. kérdés. Kérek következő kérdésre szives felvilágosítást: 1. Jogomban van-e a bérleten természetestől népat (burgundi, svayg takarmányról) elhordatni, esetleg eladni, ha csak következő kikötés foglaltatik a bérleti szerződésben? 2. A haszonbérlet birtokon természetest szalma- és takarmányfélék bérletnek eladni jogában nem áll, hanem tartozik azt helyben felhasználhatni? 3. A takarmányfélék alatt a répa is értődik-e, vagy csak alszálakarmány? 2. Hol és kinél lehetne szalmát eladni (saját birtokomról) van több ezer mássa eladni?

F. F.

612. kérdés. Zsindely- és cseréptétek gondos ápolás, évről-évre való tartozás s javítás mellett rendszerint hány évig tarthatók fenn jó s használható karban? *L. L.*

613. kérdés. A folyó évből dohányszerzésre engedélyt kaptam, ahol a szőlősgazdák és simítóházon lévő földjezet — zsindelyrézeit, deszkát, hogy hosszabb ideig tartson kártránnyal itatjuk, tényleg jó e a kártrány, vagy van-e más edzőanyag is? *R. G.*

614. kérdés. Minthogy egyik istállóm az évből újra be kell fedetnem tekintettel az e vidéken télen gyakori hófúvásokra, melyek máig is sok időt vesznek el, megkérlek, hogy részleg vagy aszfalt fedelmelze szeretném eszközölni. E két anyag tartósságát azonban nem ismerve kérem a tekintetes szerkesztősegét, sziveskedjék leme tudni, hogy a kártrány és az aszfalt fedelmelze tartóssága a közönséges, azaz nem imprémált faszíndelyhez viszonyítva nagyobb-e vagy sem. *P. A.*

Felelet.

A tartórhöz letelezése. *(Felelet az 599. számú kérdésére.)* A tartórhöz október közepén túl nem célszerű leteleíteni, mert ha hívás idők következnék be, különösen ha korai fagyok lennének, ha e hűre letelepszik, vagy a télbe és az ilyen here könnyen kifárad, vagy pedig nagyon foltosan kerül ki a télig. Október közepéig azonban, ha a tartórhöz nagyon erős, bátran letelegethető. Attól nem kell tartani, hogy az állatok kitépik, mert az ilyen herének a gyökerezte már elég erős. A letelegetésnek csak arra kell ügyelni, hogy az csak jól legyen törvény, midőn a talaj nincs átmedvedve. Nagy hiba, ha herésben a legelő állatok lába nyoma meglátszik. Az állatokot soha sem szabad egy helyen soká letelezni hagyni, mert akkor azok a herét nagyon is lekopasztják. Hogy pedig az állatok fél ne furdjanak, azon elővigyázattal kell élni, hogy csakis harmad feltszállt után hajthatók a herésre. Czelzésről továbbá a kihajítás előtt az állatoknak egy kevés száraz takarmányt, szénát vagy szalmát adni. *Cs. S.*

A tartórhöz vagy rózsástűköt ártalmassága. *(Felelet a 600. sz. kérdésére.)* Hogy miféle növény legyen a tartórhöz, az a leírásból pontosan meghatározni nem lehet, valószínűleg valamely bogácsfélé, amelynek táptépkéiről algha rendelkezni az irodalom adatokkal, mert másutt azon vannak, hogy az ilyen gombóidejűben kártessék.

Az azonban hallottam már az Alföldön, hogyha az u. n. számtörővást lekaszálják és az egy kissé megfogyand, a gulyamarka szívesen eszi. Az nagyon természetes, hogy a tartórhöz szárítja a talajt, mert minden gyökéres növény vizet párologtat el fejlődése közben és mert ez a talajból veszi, tehát ezt szárazítja. Típanyagot azonban csak akkor von el a talajból, ha a legelő állatok szájuk és elviszik, ha azonban alszálantják, a növény által elvont típanyag megint visszakörül a talajba. Nem hagyhatom azonban megjegyezés nélkül, hogy nagyon hibás eljárás az ugart csak májusban felszántani. Az oszkéri ugartartás egyik főkövetelménye, miszerint az még a tél beállta előtt feltöröskök. *Cs. S.*

A keszevesztés juhnyáj. *(Felelet a 601. sz. kérdésére.)* A hosszú ideig tartó rok-

tenyésztés, a téli silány takarmányozás, a meg nem felelő silány egyedeknek a Tenyésztésben való megtartása, azon lényezők, amelyek hátránthatják az elcseszevesztésre vezetnek. Ezek a tényezők valóban megölöi a mi juhásztalainknak különösen azóta, mióta a gyapudárk rohamos hanyatlása kérdésessé teszi juhásztaink jövődelmesőségét s így jórészt nem is lehet azon csodálkodni, ha a juhnyáj mostoha gyermeke ma a legelőb gazdaságos. Így azonban előbb-utóbb oda jutunk, ahol kérdésesről nyája van, amelynek természetén öcsesmerészetén meg kell mindenfélle nyaralva — köztük a zsúroló nyaralva és tidűvész — nagyon gyorakori?!

Az ilyen nagy mértékben tönkrement nyáj regenerálásán első feladat ki szelelteni mindazon állatokat, amelyek beteges s azokat, amelyek testileg nagyon is hitványak, vagyis tovább tenyésztésre csak a legjobbak választásán van a megmaradás. A ragadva marhahúdon kereszteszű cselzattok továbbra is, tessék ezeket az anyákat egyszer közönséges erős és jól fejlődött ruzska kosokkal befedeztetni, ha az utódok edzettekbe, szilárdabbakká válnak s ezen utódokra tessék most már hampshirei-down kosokat alkalmazni. A Ramanskák kosokkal Galeziából való beszerzése nélkül sem kell ezeket a kosokat megvárni, mert olyan nagytestűek a hazai ruzsák között is akadnak, de a test nagyobbitása a down kosokkal amugy is eléretik. *—csy.*

Trágyatelep berendezése. *(Felelet a 609. sz. kérdésére.)* A trágyatelep elkészítésénél mindenkéllőtt a helyet kell kijelölni, amit szelelni — mert mégis majör trágyájának kezeléséről van szó — azon majörjaink név itálól kezdők oldalára kell helyezni, amely majör legközelebbi a többiekhez. En ugyan azt ajánlanám, hogy minden egyes majörjain külön trágyatelep létesítsen a kérdésesről, mert az nemcsak öcseságánál, hanem cselzerőbb voltánál fogva is kifizeti magát. Tehát a trágyatelep helyének meghatározása után a kijelölt helyet szilány keményítjük, olyformán, hogy kétféle olyan eszté kapjon, amelyen a trágya a ganaj kihordásánál a szekerek könnyen átjárnak. A ganajtelep talpaztat lehet kövelek vagy téglakálak is kirakni, de en eléggé megfelelőnek találom a jó szivós anyagból való kiverést is. Ha a kérdésesről u nem sajátja a pénz, akkor nem árt, ha csementet rakatja ki a helyet fenékek. A telepek azon legmelyebb partján, ahová minden oldalról szolgál az esze, helyezendők a ganaj-tartó, amely kövekből vagy téglából kiegészít és a telep kiterjedéséhez arányos nagygyű verem, trágyáluknak is nevezik és ajánlatos ezt padlóval befűdni és beboltozni és belül pedig csementezni, hogy a ganajlé ké szivároghassék belőle. A trágyálukban a szivattyú is el kell helyezni, amelynek segítségével a leve a telegre juttatható.

A helyesen berendezett trágyatelep két részre osztandó: az egyiket a mindennapi trágya gyűlik össze, míg ellenben a másik részén addig is a már felhalmozott ganaj átír, ha az áttergett ganaj elhordatik, akkor újra frissert hoznak helyette az istállóból. Sokas éven berendezés mellett lehetséges az, hogy teljesen friss ganaj sohasem kerül ki mezőre.

A trágyatelep területét a következők legyenek: a mélység: 50 cm. és miután a trágyát évenként hámoszra gondolom kihordatni, egy szarvasmarha (az alatt mindig 500 kg. súlyú egy vagy több állat értendő) után 4 m² trágyatelepfelület értendő és ebből határozzuk meg azután a szélességet és hosszúságot. Pl. egy év kiterjedésére vesztünk 1000 m² területet, 18 telepen, 10 növendékállata és 8 trb egy éven állót borítja. Számos marháknak kifejezte a bika: 1, a tehének: 18, a növendékállatok 5 és a borjúk 1 számosmarhat képeznek, tehát ez összesen 1 + 18 + 5 + 1 = 25. Ebből olyanformán állítjuk meg a telep szélességet, hogy az 25 méterre vesztjük, a hosszúságot pedig 10 méterre és így 250 m² területet. A trágyatep területe 15 méter mély

legyen és a telepek 1/2-részt képezze. A telepek a talaj színe fölött részgő 30 cm. magas és 45—50 cm szélességű kalfallal láthatjuk el, hogy a telepből kiszivárogtatás ne vesszen el. A telep talajának a kut fél 5/6-osa esése legyen és ezt követel vagy téglával rakjuk ki, ezáltal azonban legalább is 30 cm-re vastag anyagréteggel kell kiverni a telep alját. Az ilyen telep berendezése maximum 10 frtba kerül a szivattyú nélkül, amelyet 23—30 frtba lehet szerelni a Gellner és Rausch cég-nél Budapesten, Vt., Andrássy út.

Ami már mostan a ganaj kezelését illeti a telepen, az kiváló fontossággal bír. A telepre kihordott ganajt nem szabad egy csomóba hagyni, hanem rétegesen és lehetőleg vékonyan el kell tergetni; nagyon természetesen az öntözésről meg kell gondolni nem szabad. Nyáron kétszer, télen pedig egyszer locsolni a telepet unat elegendő. Télen a délután folyamán kell jól meglocsolni a telepet, a nyáron pedig reggel és este, amikor a nap hője nem hevít oly nagyon és nem szárítja ki a ganajt. A trágyának letaposatása örökkel okvetlen szükséges. Mikor a telep magassága a föld szintől számitva elérte az 15 m.-t, akkor nem kell többet hordani a telepre, hanem igenis jól és alaposan feloldhatjuk a trágyát és így hagyjuk állni addig, míg jól meg nem érik, amit pedig úgy tudunk meg, ha a telepek bármelyik részéről kihunyk egy szalmaszálak és ha az ujjaink között fogva egy gyöngye húzásra széjjel szakad, akkor a trágya megérett és kielhet hordani.

Ezekben mondtam el röviden a legszükségesebb tudnivalókat a trágyatelep készítésére, készletére és állapotára vonatkozólag.

M. S.

Fükeverek összállítása. *(Felelet a 609. kérdésére.)* A jelzett viszonyok között a következő kereszt ajánlató:

Agrostis stolonifera	... 15 kg.
Phleum pratense	... 25 "
Festuca pratensis	... 38 "
Trinaria	... 10 "
Alopecurus pratensis	... 10 "
Cynosuon cristatus	... 20 "
Festuca rebra	... 45 "
Trifolium hybridum	... 10 "
reps	... 10 "

Összesen — 243 kilogramm

hojandékn. *Cs. S.*

A tengeri apadás a görében. *(Felelet a 604. sz. kérdésére.)* A magyar tengeri a görében östől tavasszal 20%-ot veszít, a pignoletto átlag 15%-ot, az tehát teljesen ki van szára, hogy a tengeri beszáradás által súlyból egy hét alatt 3%-ot veszíthessen, mert ha a vesztéség az első hónapban a legnagyobb is, az nem tesz ki többet 5%-nál, holott a jelen esetben az 15%-ig volna. *Cs. S.*

A vermet csalámdé köbméterének súlya. *(Felelet a 605. számú kérdésére.)* A vermet csalámdé súpédésének mértéke több körülmenyől függ. Azserint amint az berakások több vagy kevésbe lesz betapoza, amint a bevermet csalámdé zsengébb vagy kórossabb, amint a rék rotatók nagyobb vastagabb vagy vékonyabb, lesz az illepedés kisebb vagy nagyobb mérvű, megv átlagban az illepedés az eredeti magasság 1/4—1/3-ét teszi ki.

Egy köbméter jó lilellepdel vermet csalámdé köbmétere Suschka Rihárd intéző új mérése szerint 6—8 g. *Cs. S.*

Repreletelés és szeszeskötés. *(Felelet a 606. sz. kérdésére.)* A fagyos reptelre esetbe sem a juhoknak, sem a rezepeknek nem árt, ha oly juhokró van szó, melyek a hideget megszokták, s ha a letelegetés futalóg történik, úgy, hogy a juhok inkább csak a nagyobb leveleket ragassák le a rezepekről, de a szivét ne bántás. Hogy az edzettelők juhoknak nem árt a fagyos takarmány, az Szászokörpén s Délpatagón juhait bizonyítjuk, hogy az ilyen télen a legelőn vannak, s néhány hónapig úgy táplálkoznak,

hogy a hó alul kaparják ki a fűvet. Pedig a délpatagonyi juhok nem közönségek, hanem angolvíri husjúk. Finomabb merínójuhokkal azonban alul tanácsos a fagyos répszéket legeltetni, mert azok nagyon fázós természetűek, s ezért rosszul táplálkoznak rajta. Eszerint tehát inkább csak hosszuszőrű juhokkal tanácsos a fagyos répszéket legeltetni.

A járműökrökkel sziláson és egyuttal szécskázva is cselzserű a takarmányt etetni. Ugyanis a járműökrökkel répat, abrakot vagy más rövid takarmányt is szoktak etetni, de ahöz ökrvetlenül tanácsos szalmaszecskét keverni, s azokivül még sziláson is ettűnk az ökrökkel szénát vagy szalmát. Az összes szalasztakarmányt szécskázva etetni nem szabad, vagy legfeljebb csak bizonyos kivételek esetében ajánlatos, pl. akkor, ha csak romlott (penészes, üszögös, rozsás) takarmány van, mely esetben megsebesztjük, s a Wenzky-féle gözölővel javítjuk meg, de ebben az esetben is többnyire juttatjuk meg a kevésbé romlott részt sziláson etetjük. Az állatok kevésbé jól éreztetik a szecskét, mint a szilást, mert az állatok könnyebben tudják lenyelni, s így kevesebbet rágiák, de azokivül jobban is szeretik az állatok a takarmányt sziláson mint szécskázva.

Cselkő.

Tengerelátás lovakal. (Felelet a 607. sz. kérdésre.) Hazánk azon vidékein, ahol kevés tengeri természetű, nagyon elterjedt az a hálhít, hogy a lovakat nem cselzserít tengeri etetni, pedig déli megyékben már nagyon régóta s jó eredményvel gyakorolják azt. Persze ha a jó vérvű loval, mely csak zabhoz van szokva, hirtelen tengeri etetünk, akkor ökrvetlenül meg fogja azt színelni, de ha a tengeri megfelelő alakban s kellő átmenettel alkalmazunk, akkor értékes lovakat is bírhatnunk etetjük, amit bizonyít, hogy pl. Ausztráliában még a telivérűlovak is etettek tengeri. Azonban ha a gyors járásnemekben használt uri lovakat mégis marudnak a zab mellett, a gazdasági lovaknál bizvást átterhetünk az olcsóbb tengerre, mert ezeknél a tengerivel ugyanazt a táplálást érhetjük el, mint a zabbal. A tengeri etetés a lovakat is jobban teljesíti, a zabot, ha a lovak fokozatosan szoktatjuk hozzá, s ha kellő formában etetjük. Nevezetesen tisztán, vagyis magában nem cselzserű a tengeridart etetni, mert így puhítja s hízalja a lovat, szintugy akkor is, ha mint finom darát etetjük: ellenben az elegendő szecskával kevert durva tengeridart szárazon etetve nem puhít többé. Legjobb etetési módja a tengerinek azonban az, ha csövesfűt darálhatjuk, mert így az emésztőszervekben a lárd maradvány, jobban emésztetik meg, emésztési zavarokat nem okoz, s legkevésbé sem puhítja s izsasztja a lovat. Darált csöves tengerivel tehát bírhatnunk etetjük a gazd lovaknál akár az egész abrakot, sőt az uri lovakat is bírhatnunk etetjük az abrakot, mint ahogy részét. Miután a „darált csöves tengeri” etetését nagyon kívánatosnak tartjuk, fölívjuk figyelmét a „Közlelek” idei 66. számának hasznomú közleményére, valamint a 90. szám „Hoffer és Schrantz csöves tengeri-arakója” című közleményére, melyekből mindent megtudhat, a mire a tengeri így módosulv etetésének meghonosítása végett szükséges van. A közleményben megemlíti, hogy az távolról sem oly jó pótolója a zabnak, de ha ezt is osztja etetni, akkor rozs-korpát használjon, nem az nem petít úgy mint a buzakorpa.

Cselkő.

Répaetetés hasas kocaikkal. (Felelet a 606. sz. kérdésre.) A takarmányrépa jó sertés-takarmány ugyan, hogy egyazonban mégis kocaikkal nem elégséges, így a hasas kocaikat még kevésbé érthetik be vele. Ugyanis a sertés is megkívánja azt, hogy bizonyos takarmányon kívül némi szarazat is kapjon, továbbá a répa-nak hashajtó hatása is van, s így nagyon megviseli a kocaikat, ha azok egyedül csak répával kénytelenek élni. Általán azt tartják, hogy a

sertésnek csak annyi répat cselzserű etetni, amennyivel tápanyagszükségletének felelőző, azaz 100 kg. élősúlyra mintegy 7—8 kg. répának felel meg, mert a ténylegközzel 100 kg. élősúlyra 16 kg. em. szervesanyagot tanácsos etetni, 1 kg. répában pedig 0.11 kg. em. szervesanyagot foglaltatik. Ezért tehát azt ajánljuk, hogy a kocaikkal darált, korpát, olajpogácsát szóval fehérjében gazdagabb anyagokat is essen, mert az ébrények főleg ezt a táplálótanyagot igénylik, de a répa kevés fehérjét tartalmaz. Megfelelő adagok a hasas kocaik számára pl. a következők, melyek 100 kg. élősúlyra vonatkoznak: 8 kg. takarmányrépa s 1 kg. korpá, vagy 8 kg. répa, 0.5 kg. gabonadara, s 0.5 kg. korpá, vagy 8 kg. répa, 0.75 kg. gabonadara s 0.2 kg. olajpogácsa. A répat leg-cselzserűbb főve etetni, de a sertés nyersen is szívesen eszi. Nagyon ajánlatos a sertés takarmányához kevés polyvát is keverni, mert ezeket természetesen bírják a répat, s a takarmány emészthetőséget is fokozzuk, míg részint a polyvát az emésztést is segíti, részint a polyva lassabbá teszi az emésztést, továbbá végig, s így a répat s darát is visszatartja, vagyis a polyvátal tartott sertésnél hosszabb ideig hatnak az emésztési nedvek a takarmányra.

Cselkő.

Marhahízalás. (Felelet a 609. sz. kérdésre.) Miután a 18 db. páronként 9 q. súlyú fiatal ökrök számára 600 c. répa s 80 q. hereszénál elrendelkezése, mintegy 75 q. répa s 10 q. szilás el kell 1000 kg. állomány. Ha továbbá a hízalás tartamát 150 napban állapítjuk meg, akkor naponként 50 kg. répat s 7 kg. szénát vagyunk képesek 1000 kg. élősúlyra etetni, a mihen körülbelül 9 q. em. szervesanyagot foglaltatik, s ugy még körülbelül ugyanannyi em. szervesanyagot kell a pótlóval s a hízalás idejére. Szükségem pl. 11 kg. polyvát, mely körülbelül 3.8 q. em. szervesanyagot tartalmaz, akkor a még hiányzó 5.5 kg. em. szervesanyag pótlására körülbelül 7 kg. tengeri kell s így 1000 kg. élősúlyra kapnának az ökrök naponta:

50 kg. répat, 7 kg. hereszénál, 11 kg. polyvát vagy tavaszi szalmát s 7 kg. tengeri, a mihez a pótlóval 27.1 kg. szárazanyag, 7.8 kg. fehérje, 0.5 kg. zsír s 15.5 kg. szénhidrát, vagyis összesen 17.8 kg. em. szervesanyag, melyből 7.1 kg. a szalasztakarmányban fordul elő. Abban az esetben, ha pl. csak 120 napig szándékoznak hízalni, több répat és szénát tudnak naponta etetni, s így kevesebb tengerre is szorulnak. Ezen föltétl alatt pl. a következőkép állapíthatjuk meg 1000 kg. élősúlyra a napi adagot:

60 kg. répa, 8.5 kg. hereszénál, 10 kg. polyva s 5 kg. tengeri, amiben foglaltatik 27.0 kg. szárazanyag, 1.9 kg. fehérje, 0.5 kg. zsír s 15.5 kg. szénhidrát, vagyis összesen 17.9 kg. em. szervesanyag, melyből 7.5 kg. a szalasztakarmányban fordul elő. Tengeri helyett természetesen a hasas abrakfélék is lehet használni, vagyis így esetekben több abrakot kell etetni, mint midőn szénák is lenne. Elég jó hízalótakarmány pl. a következő:

Cselkő.

Marhahízalás és fejőstehén etetése. (Felelet a 610. sz. kérdésre.) Széna nélkül természetesen csak akkor lehet sikerrel marhát hízalni, ha koncentrált takarmányt pótlóul isz, amit különben a szénával adának, vagyis így esetekben több abrakot kell etetni, mint midőn szénák is lenne. Elég jó hízalótakarmány pl. a következő:

60 kg. répa, 10 kg. tavaszi szalma, 4 kg. buzapolyva, 5 kg. tengeridara, 3 kg. korpá s 2 kg. mellesze. Ebben foglaltatik 27.2 kg. szárazanyag, 1.35 kg. fehérje, 0.48 kg. zsír s 15.32 kg. szénhidrát, vagyis összesen 17.14 kg. emészhető szervesanyag, melyből 5.66 kg. a szalasztakarmányban van. Miután a friss és a besavanyított répaesetl tapértéke körülbelül egyenlő, eleintén friss, később pedig savanyú szénát etethető. Ha az állatok később már nem tudnak az egész takarmányt megenni, akkor cselzserű a szalmának egy részét fél-

annyi tengeridart vagy korpával helyettesíteni, hogy a takarmányt csak tőrfogata csökkenjen, de nem tápanyagtartalma is.

A jó fajtaú juhok fejőstehén nem nehéz úgy táplálni, hogy sok tejet adjanak s köveik is legyenek, ha 4 literre adtuk le, mert a tej mennyiségére szállal tudunk hízni, hogy sok bizonyos takarmányt és elegendő fehérjét etetünk, a kövér testet pedig úgy érjük el, hogy sok emészhető szervesanyagot is juttatunk a tehéneknek. Csakhogy a jelen esetben a fehérjével vagyunk kissé megakadva, mert szénát nem etethetünk, csak a korpá, az, mely némileg sok fehérjét tartalmaz. Ezért inkább azt tanácsos keverni, hogy azon esetben, ha nehézségek nem jár, inkább olajpogácsa s malta-csira vásárolással korpá helyett, mi a hízó-ökröknek is csak előnyére lenne, mert azoknak sem ártana, ha több fehérjét tartalmazna a takarmányuk. De a korpá különben sem tartozik az olcsó takarmányokhoz, mert emészthető szervesalkatrészt nem oly hatásosnak, mint az olajpogácsa szervesalkatrészt szervesalkatrészt s így a korpát csak a gazdasági célra, ha inkább az említett takarmányok szerzetének be. Ha a tanácsunk elfogadjatik, akkor a következő takarmányt kaphatnák a tehénk:

50 kg. takarmányrépa, 8 kg. tavaszi szalma, 4 kg. polyva, 3 kg. tengeridara, 3 kg. repce-pogácsa, 3 kg. malta-csira s 2 kg. mellesze. Ebben foglaltatik 25.9 kg. szárazanyag, 2.25 kg. fehérje, 0.54 kg. zsír, 14.69 kg. szénhidrát, vagyis összesen 17.49 kg. emészhető szervesanyag, melyből 4.72 kg. a szalasztakarmányban van. Itt is a szénátig kényszerített minket arra, hogy oly sok abrakot vegyünk kombinációba. A rendelkezésre álló bizonyos takarmányt azért osztottuk meg a kétféle állat között így, mert a répa jó teljékarmány mint a szőlő: a tavaszi szalmáról pedig megjegyezzük, hogy a tehéneknek inkább árszalmát, a hízókkal pedig zabszalmát tanácsos etetni. Takarmányadagolásaink természetesen csak tájékoztatók akarnak lenni, mert nekünk fogalmunk sincs arról, hogy a kérdéses esetben mennyi répával szel, emészthetnek.

Cselkő.

Takarmányrépa és szilás eladása. (Felelet a 611. sz. kérdésre.) A haszonbélő szarvasok esetében foglalt azon kikötés, hogy bírőnek nem áll jogában a bérelt birtokon termelt takarmányt eladni, rendszerint csak a szilás takarmányra vonatkozik a burgundi vagy takarmányrépa pedig nem. Minthogy azonban ez a kérdés törvényileg szabályozás nincs, mint-hogy továbbá a szarvas forgó szerződés nem takarmány, hanem takarmányföldt említi, és ezen fogalom alá tényleg a takarmányrépa is tartozik, valószínűnek tartjuk, hogy per esetén a bíróság, esetleg szakértők igénybevetelével, úgy fogna dönteni, hogy miután a takarmányrépa is takarmányföld, ezen termény is a szerződés szerint el nem adható termények sorába tartozik, és így egyedül a szerződés hiányos fogalmazásának a következménye.

A szalma ezidén nagyon keresett és jól fizetett cikk, aminek ellátására a „Közlelek” is f. évi 54., 56., 61. és 65-ik számban felhívta a gazdákat; ezen felhívásban a szállítási föltételek részletesen közöltek, tessék tehát ez ügyben közvetlenül az ÖMGÉ, igazgatóságához fordulni.

Faszindely és cseréptétek tartásága. (Felelet a 612. sz. kérdésre.) Papatápláltsól tudjuk, hogy a faszindelyt-képet kisebb évi tartozás mellett 18—20 évig fenn lehet tartani. Huszonöt évnél régebb faszindely-tétek azonban már oly nagy s költséges évi javításokat szorok igényelny, hogy rendszerint előnyösebbnek látszik újra föltételni, vagy amennyiben maga a fedézkék még jó keletűre, kátrányos vagy aszfaltos lemezrel bevonnani.

Cserépsindely-téteknek a fennállást jelen-tékenyebb tartozás nélkül körülbelül 50 éven, rendes évi javításokkal pedig 100 éven, sőt elsőrendű anyaggal meg azon föll is állapíthatjuk meg.

Sz.

bőző vidék szarvasmarha-díjazásokat rendez, közreműködik tejszövetkezetek alakításában s az MGÉ, ugyis, mint a Gazdasági Egyesültek Országos Szövetségének karöltésével szőlőpaloták épít- és eszközbeszámoltó, 3 helyen lődjázást, Csegeden pedig lövésversnyt fog rendezni. Az egyesület szakosztályai szintén megtartották alakuló üléseit.

VEGYESEK.

Mal számunk tartalma:

OMGR. Közleményei.	Oida
A földművelésügyi miniszter körleveli közlése.	1859-1867
Gazdasági egyesültek mozgalma.	1867
Állattenyésztés.	
Apróságok az állattenyésztés köréből.	1869
Gazdasági egyesületek.	
Ujabb találmány a gépteljesítésben.	1869
Gazdasági növénytan.	
Peronospora a búzán.	1870
A burgonyafajok átvitelti képességéről.	1870
Irodalmi.	
A homoki szőlőművelés. — A szőlőmoly és a szőlő-lomca; életmódjuk és irtásuk.	1871
Levegőskönyv.	1871
Vegyesek.	1874
Kereskedelem, tőzsde.	1877

Uj gazdasági tanintézeti igazgató. A keszthelyi gazdasági tanintézethek a dr. Csanday Gusztáv igazgató nyugalomba vonulását megüresített igazgatói állására O. felsége Csáky Béla tanárt a tanintézeti igazgatóvá nevezték ki. Ezen kivételével a keszthelyi gazd. tanintézeti élére nemcsak egy kiválóan érdemes tanár került, hanem egyuttal egy gyakorlati szakember is, akitől az intézet gyakorlati tanításának fejlesztését méltán várhatjuk. Egyben a földművelésügyi miniszter Schall János rendes tanárnak az üresedésben volt igazgatói állás leendőnek három hónapra át történeti gondozását teljes önműködést bízta ki.

Gazdasági tudósítók. A földművelésügyi miniszter Bayer Alajos bicseri lakost Torontói vármegye nagyküldi, Kuliffy Árpád felső-besenyői lakos Pejér vármegye adonyi, dr. Palaky Albert cserneki lakost Szolnok-Doboka vármegye eszékabörbi, Palaky János kacsizini lakost Szécs vármegye szécsőfalvai, Tonkaiher József fél lakost Léva r. t. város területére és Therson György székesszentlők lakost Alsó-Fehér vármegye balasszállás járására néve a gazdasági tudósítói tisztelt bízta meg.

A németországban termés és a buzhányi. Németországban mindennemű terményből a termés rosszabbul sikerült, mint a múlt évben. Különösen gyenge, sőt rossz eredményt adott a buza és részben a rozs is. Az árpa és zab hozama sem eléggelt ki mindenkül, sőt néhol hátrahozott silány maradt; ugyanez áll a burgonyáról is, néve amely utóbbi termény nem fontos czikk Németország élelmézésében. Az árforgalmi statisztikai adatok a bevételi körök között bizonygató szolgáltak a rossz termés igazolására, mert ime, a rozs kivételével, minden gabonanevelő földe jelentékében az import, mint az előző években volt. Különösen a buzhányi területen rohamosan augusztus hó esőjeitől október végéig már 3,750,000 quarter buzá importáltak a német piacok, tehát 2,210,000 quarterrel többet, mint a múlt év megfelelő időszakában, a mikor a bevétel csak 1,540,000 quarterrel emelkedett. A rozsbevétel az oroszországi nagyon silány rosztermés következtében nem volt képes elérni a múlt évi nagyságát, de mint a rozsoknál emelkedőre kitűlés van valószínű, hogy Németország az 1901-1902-ik kampányban több orosz rozst fog importálni, mint a múlt években. A folyó kampanyra néve az összes buzhányihoz 30 millió hektoliterre, a roszhiányt 15 millió hektoliterre becslik.

A kassai n. kir. gazdasági tanintézeti ifjúsági gazdasági egyesületének hó 21-én sikeresül tartott szakszerűt tartott. Jelen voltak:

Varga Kálmán tanár, tisz. elők. Gerliczy, Bólyai, Fűrady, Ejuvy, Balogh, L. Hüllner, Stepanko tanárok és az ifjúság tisz. számban.

Molnár Sándor III. éves h., az egylet előző szék beszédében fejlette ki az egylet célját, mely magának üdvözülte az egylet vezetékét, Varga Kálmán tanárt, akinek köszönhető az egylet megalapítása.

Varga Kálmán tanár az ifjúsághoz intézett lelkes beszéde után kihirdette a pályázatok eredményét, amely szerint „Miként bánjunk gazdasági eseményekkel” cz. munka szerzője Komáromy István lett az 50 koronás pályadíj nyertesével.

Bejelentette a védnök aztán az új pályakérdéseket, amelyek a következők:

1. Gerliczy Géza-féle 20 koronás arany pályadíj: Miert vannak a magyar gazdának kisebb átlagtermései a nyugati államokénál?
2. Bólyai Dénes-féle 20 koronás arany pályadíj: Fejős tehenek feltakarmanyozása.
3. Fűrady Lajos-féle 20 koronás arany pályadíj: A ten és kender természetességének fontossága.
4. Varga Kálmán-féle 20 koronás arany pályadíj: Kivándorolt munkaeor által nehéz viszonyok közt került gazda milyen gazdálkodással segíthet leginkább bajain?
5. L. Hüllner István-féle 30 koronás arany pályadíj: Kerti gazdaságok létesítésének fontossága.

Pályázati határidő június 15. Pályázhatik minden rendes és az intézetet 2 éven belül elévültéig hallgató.

A szakszerűt tárgysorozatát Nitech Andor II. é. h. kezdette meg: „A szemesegypely letermelés és kibontásáról”. Előzetesével, Soltész Sándor pedig a következőt tartásba vezette be: Hogyan járjon el a gazda, ha kertgazdagsága mellett tejjáadásra is akar létesíteni. Mindkét ilyen érdekes témánal tanulságos fejtegetésekbe és szakszéri vitákba bocsátkozhat az új ifjúság és vele egytt a jelenlévő tanárok is.

Az osztrák földszerkeformát a Central-stelle. Dr. Reichsrath előt fekvő mezőgazdasági terményelőzések reformjára vonatkozó törvényjavaslattal ugyázták meg elégti ki sem a merkantilitást, sem az agráriusokat. A kereskedelmi szerződés előkészítésével foglalkozó Central-stelle, amely a mező- és erdőgazdasági érdekek védelmére alakult, sincs megelégedve a törvényjavaslattal, mert, mint e hó 22-én tartott ülésén Hochenthal lovag előadó kifejtette: a tervezett törvényjavaslattal nem egyéb ökolopánál az agráriusok arczába s mint ilyen tárgyalásul nem szolgálhat. Határozati javaslatot szerkesztet, amely egyhangulag elfogadták a amely szerint a cs. kir. kormány által tervezett s a földszerkeformát reformját célzó törvényjavaslattal a mezőgazdasági érdekeknek nem felel meg, mert a törvényjavaslattal az osztrák agráriuspolitikát program egyik főkövetését, a mezőgazdasági terményekkel üztöt fedezetlen tőzsei határidőzlet föltétlen megállítását figyelmen kívül hagyja. A törvényjavaslattal továbbá minden számbavehető üdvös intézkedés daczára, tárgyalás aljajától nem szolgálhat azért, mert az országban az összes mezőgazdasági területnek már a múlt évben tartott anketán kijelentették, hogy a börtének minden oly reformja ellen, amely nem a fedezetlen határidőzlet föltétlen tilalmából indul ki, tiltakozni fognak. Az állandó bizottság tehát kéri a képviselőházat, hogy a törvényjavaslattal tárgyalás nélkül utassis vissza, a kormányt pedig szólítsa föl, hogy új törvényjavaslattal terjesztse be, melyben a fedezetlen határidőzlet föltétlen megállítását a leghatározottabb formában benne foglaltassék. Érdekes Fürieh, az alsóausztári malomszövetség képviselőjének fejtegetése. Azt mondja: van némi igazság abban, hogyha a fedezetlen határidőzlet Ausztriában előlnek, Magyarországra határozna meg a gabona árát. Azért minden esetben meg kell értekezni arról, hogy a fedezetlen határidőzlet Magyarországon is elő-

löljék. Indítványozza, tegyék hozzá a határozati javaslatához, az osztrák kormány csak arra az esetre lépjen kiyeveszi tárgyalásokba a magyar kormányval, ha az kötelezi magát, hogy a fedezetlen határidőzlet előléről szóló törvényjavaslattal terjeszt be a magyar képviselőházak.

A hadseregelléne reformja Ausztriában. Ausztia a maga belügyinek tisztázása mellett, mint a tőzsei igazgályok napról-napra egy-egy új, olyan kérését pendít meg és visz a megállapítás stádiuma felé, a mely hivata van a biztos jöletét biztosítani. A földszerkeformát immár a hadseregelléne reformjának részévé merült fel s ez ügyben az osztrák földművelésügyi minisztérium már konferenciákat is hívott össze. Az értekezleten a csehszágai szövetkezes központjának azon indítványáról volt szó, amelyben fölhívták a hadügyminisztert, hogy a hadseregelléne első sorban a mezőgazdasági szövetkezetekhez forduljon. A hadseregelléne reformjának ilyen kérdésében összehívott bécsi konferenciának a következő pontok szolgáltak alapul, amyleket okulás kedvéért egész terjedelmünkben is le nyomatunk. I. Olyan vidékek, amyleken szövetkezes magtárak vannak, a hadügyminiszter kezelségei az aratás után ezekhez forduljanak az a körrel, mennyi és milyen mennyiségű gabonát szállítanak a kincstárnak a jöletük meg egyttal a mennyiségét is, amelyet hőkönáponkint szállítanak ki. Olyan vidékek, ahol szövetkezesi magtárak nincsenek, a hadügyi kezelésre forduljon a mezőgazdasági hitelszövetkezetekhez, esetleg a bevásároló és értékesítő szövetkezetekhez. Az egyes termelésnél való vásárlás teljesen teljesen elmarad. 2. Gabonát áraknak árakig készleget állapítja meg a helyi piaci árak és az illető hónapra megállapított usance-főletek mellett. 3. A gabona a feltételek szerint vagy a szövetkezesi magtárakban vagy a hadügyi élelmelési raktárakban vendő át. 4. Ha a gabonát a szövetkezes szállítják, egy szerződés feltételekkel megkötés is szükséges. Az osztrák földművelésügyi minisztérium e követelések alapján javaslatot dolgoz ki, amely szerint a tervet aztán meg is valószínű. A magyar gazdának tehát sietnie kell, ha nem akarják, hogy az osztrákok ezzel is, mint mindennel, megelőzzenek bennünket.

A szénkégraktárak és a szénkégre beszerzése. A földművelésügyi miniszter az idei őszi szénkégraforgalom dolgaiban leírtakat intézte a szénkégraktárakhoz, amylekben figyelt meg a raktárakat, hogy őszi szükségletüket közvetlen idejökönra jelenték be. Az 1897. december 17-én kelt 73,781 sz. miniszteri rendelet értelmében legkésőbb május 5-ig tartoznak a szénkégraktárak őszi szükségletüket közvetlen idejökönra jelenteni. Az ezen azonban ezen határidőt nem tartotta be, hanem csak később s többször felhívására. A f. ében is a bejelentési határidő eltelte még 8 hétig várt a földművelésügyi miniszter, ekkor az összes bejelentett őszi szükséglet 242 vaszati kocsi-koromány, vagyis kerekesszámban 18000 mm. szénkégre jelent. A szénkégre a zalmatörvény értelmében az egész mennyiségét nem volt képes a helyi üdvözülte, a Zalmatörvény nem fedezhető mennyiségét külföldről rendelte meg a miniszter, számítra arra, hogy a raktáraknak a bejelentett szükségleten felül még lesz szükségük szénkégre. Külföldről tehát a szükséges mennyiségben felül, tartalékuk még 43 vaszati kocsi-korományt rendelt. Rendelt továbbá 6000 y szénkégrát csak azért, hogy a zalmatörvény a szénkégrátgyártást és szállítást minden fennakadás nélkül szakadatlanul folytathassa. A raktárak legelőbbje azonban nem érte be azall a mennyiséggel, amylet őszi szükségletile bejelentett, hanem utólagosan és rendszerint már a gyártási időszak elteltevel jelentett be még jelentékeny pótlásigleget, oly mennyiségben, a melyek a számlátsba vett és biztosított őszi szükségletet és tartalékot tetemesen

tulhaladták. Oly székeneggyár, a melyben székeneg nagyobb mennyiségben (pld. 50—60 kocsiakománnyal) minden pillanatban készen kapható, külföldön sincs, s legfeljebb a marselli gyár az, amely némely jelentékenyebb készlet raktárat tart. Marsellől azonban a székeneg nagy távolság s a szállítási nehézség miatt a legjobb esetben is csak 7—8 hét múlva kerülhet raktárakba. Így nagyon természetes, hogy a pótlóg vagy csak a gyártási időszak elérkezével bejelentett szükségletek több-kevesre időre való beszerzése és megpótlása alkalmatlanság. Minemelőtt megteszi a miniszter minden intézkedést és irányban is s első sorban felszólította a zalnai székeneggyárat, hogy a gyártást és szállítást a legnagyobb mértékben folytassa. A mi székeneg más, közeli gyárakban kapható, azt részint már megszerzte és intézkedett, hogy a mit még csak lehetséges, beszeressen. Ennek dacára megtörténhet, hogy a szükséglet teljes mennyisége a kellő időre nem lesz a raktárakba szállítható. Ez esetre az illető szőlőbirtokosok, akik a székeneghez az idén őszön már nem jutathatják, halasszák a gyártást a jövő tavaszra. A most jelenlévő nehézségek újabb igazolják, mennyire szükséges az, hogy a szőlőbirtokosok tavaszi szőlőművelésük szükségletüket a megállított határidőig (a tavaszi szükségletre nézve a megelőző évi december 1-ig, az őszi szükségletre nézve — pedig az illető évi május hó 1-ig) az illetékes raktárnál pontosan jelentésk be, már a kiszolgáltatás pontosság érdekében is.

Nemzetközi czukorkonferencia. A „Küztelék” 90. számában megírjuk, hogy a czukorpriémok megreformálására egy czukorkonferencia összehívása van terve vébe. Mint értesülünk, a konferencia december 16-án ül össze. A konferenciára meghívják Németországot, Ausztria-Magyarországot, Belgiumot, Spanyolországot, Franciaországot, Nagy-Britanniát, Németalföldet, Svéd-, Oroszországot és Romániát. Az észak-amerikai Egyesült Államok nem kapnak meghívást. Oroszországnak, amely a czukorpriém megszüntetését ellenzi, szintén kétségek s részvétele. Franciaország, amely eddig állást foglalt, most mint a diplomáciai hírekből ki lehet venni, bele fog egyezni a czukorpriém megszüntetésével. A konferencia között Belgium már bejelentette képviselét. E szerint Belgiumot *Űmet de Nayer* miniszternek és *Kapelle* meghatalmazott miniszter a kereskedelmi ügyek igazgatója fogja képviselni a konferencián.

A pozsonyi II. mezőgazdasági országos kiállítás megozadásai, házi és népirapi főosztályának rendező-bizottsága hétfőn Pozsonyban a kereskedelmi kamara helyiségében ülést tartott *Spiritel* Mór kamarai elnöklete alatt. Az ülésen részt vettek a kiállítás igazgatóság képviselőiben *Rubinek Gyula* a kiállítási iroda főnöke, s a pozsonyi kamarán kívül a győri és beszercebányi kamarák kiküldöttjei és *Horvát Jenő* a helyi bizottság előadója. A pozsonyi kereskedelmi és iparkamara távollétét kimutatta. Az érkezeltek megállapította a házi és népirapi kiállítás kereteit s elhatározta, hogy minden egyes kamara a házi és népirapi

mily mértékben mutassa be s hogy a csoport egy külön épületben lesz elhelyezendő; ugyancsak külön épületben lesz elhelyezendő a mezőgazdasági iparok csoportja, amellyel kapcsolatosan az összes előzeteségi iparok is elhelyezést találnak. A kiállítás ezen része központiilag fog rendezetni a pozsonyi kereskedelmi és iparkamara által, a társkamarak és kisértelmei támogatásukban részesítik a központ. Közönettel vette tudomásul a rendező-bizottság, hogy a kereskedelmi miniszter az V. főosztárról költségeinek részletes fedezéséhez 8000 koronával hozzájárul.

Ragadós száj- és körömfajás Romániában. Romániában az utóbbi időkben nagyon fellépett az állatok között a ragadós száj- és körömfajás. Minthogy e vész behurcolása hozzá állatnyesztésünkre káros hatással lehetne, a földművelésügyi miniszter a Romániában határos örményországihoz vész behurcolásának megállítás érdekében kériendeleletet intézett s elrendelte, hogy a Romániával kötött kereskedelmi egyezmény végrehajtása érdekében az állategészségügyi teendőkről szóló hatósági teendőkkel, halasszák a legnagyobb figyelemmel hajtás végre; az állatorvosok a községek állatállományának egészségügyi állapotát rendszeresen megvizsgálják s a megállított ragadós száj- és körömfajást, vagy ennek legkevesbé gyanújást itáviraltul jelentésk be s minden egyes esetben a szükséges elküldött és zárlati intézkedéseket a legnagyobb gondossággal és teljes szigorral fogantatják, mert a száj- és körömfajás lokalizálása és elterjedésének megakadályozása csak a szükséges óvó és előjárti rendszabályok erőyes alkalmazása után valósható meg.

Állami gazdaságokban eladó állatok és termények. A *hőmezővásárhelyi földműves-iskolánál* 18 db mangalica malac, 20 q. buza. A *keskenytelei földműves-iskolánál* 2 db 4 éves magyar fajta tehén, 2 db magyarjaita tenyészbika, 80 q. buza, 70 q. rozs. A *lagaszi földműves-iskolánál* 10 db öreg mustra kocca, 27 db süldökocca, 2 db növendékbika, 1 db 5 éves herélt ó, 300 hl. bor. A *csákvári földműves-iskolánál* 3 db pinguzi tehén. A *szentimrei földműves-iskolánál* 1 db 1½ éves mészóci. A *nagyestentmiklós földműves-iskolánál* 46 q. 1. oszt. buza. A *lókesszei földműves-iskolánál* 2 db ½ éves mangalica kan, 2 db 1½ éves ártány, 11 db 1½ kocca. A *m.-fővári gazdasági akadémiánál* 12 db 1½ éves szimmenthal bika, 500 K. A *karagazi földműves-iskolánál* 15 db 2½ éves mangalica süldökocca, 180 q. buzavetőmag. Az *adai földműves-iskolánál* 2 db hámos kanca, 5 db bika. A *jászberényi földműves-iskolánál* 8 db öreg magyar tehén, 4 db yorkshire tenyészkozza. A *komáromi földműves-iskolánál* 12 db ¾ éves mangalica kan malac, 14 db ½ éves kocca malac, 180 q. őszu buza. A *kolozsmonostori gazdasági tanintézetnél* 26 db ártánymalac, 12 db öreg herélt kocca, 3 db öreg kan. A *kesztői gazdasági tanintézetnél* 5 db 5 hónapos rambouillet koszártány, 25 K., 2 db ½ éves rambouillet jekérány, 25 K., 2 db frizi tenyészkos, 60 K., 3 db yorkshire kanmalac, a 30 K., 6 db yorkshire

koccamalac, a 25 K., 10 db berkshire kanmalac, a 20 K., 5 db felbugattott berkshire tenyészkozza, a 100 K., 100 q. hanna vetőpára, a 18 K. A *kesztői gazdasági tanintézetnél* 2 db 2 éves bonyhádi tenyészbika, 7 db 2 éves merinó précoce tenyészkos, 8 db 1 éves mangalica koszuöldő, 45 db mangalica ártány, 100 q. őszu buza. A *debreceni gazdasági tanintézetnél* 12 db magyar fésűs koszártány, 120 q. rozs, 80 q. buza, 90 q. fehér csillagfű, 25 q. zabos borsó.

A természet iránti szeretet tanítása. *Mauthner* Ōdön az állatvilágon ismert kitűnő megkérkedő egy eszmét pendített meg zellőt valami nyolc évvel, amelynek most már legelőse fejlesztőjező szegődött. A gyermekeknek a kerteszet iránti megkedveléséről van szó, mint olyannól, amely nemessit s ápolja a természet iránti szeretetet a gyermekekben. Felhívást intéz a szülőkhöz, hogy ölték bele a virágok iránti szeretetét gyermekeikbe, tegyék lehetővé, hogy őrök örökben növények, virágok ápolására fordítsák idejüket. *Mauthner* Ōdön mint első kezdenyezője ez ügynek elhatározta, hogy továbbáposzta cseljából, cserespenövényeket ingyen oszt szét az iskolás gyermekek között, s így lehető módon hozzájárul ahhoz, hogy a természet iránti szeretet a virágok és a természet iránti szeretet, hogy tanítsuk felismerni, megbecsülni a szepet, a jót, a nemest. Hogy a mozzalom minél szélesebb körben terjedjen el, dijtalanul oszt szét meg ez őszszel, a budapesti iskolákat látogató 9—13 éves fiúk és 9—15 éves leányok között, által leveles dísznövényeket cserépekben, virág-gyámkat, gumókat és ezekben szükséges tárgyszerpeket és földet, mindenkinek, ki december hó elejétől fogva, irodájában (Rottenbiller-utca : 3-ik szám alatt) a növény átvétele végteljenleik. E növények ápolására utmutatást oszt szét. Tavisszal, május hó elején, mind a leveles dísznövények gyermeki cserék között, a virágok között, a természet iránti szeretet a virággyámkat már kibajhották virágokkal, Budapesten a nagy nemzetközi kerteszet kiállítás és gyermekekkel által ápolat virágok kiállítás. Dijakat tűz ki a gyermekek által kiállított legszebb növények kitüntetésére és a gyermekek egyeztetének jutalmazására. Kivánatos, hogy e mozzalom a szülői körökben minél szélesebb mérvűben elterjedjen és csak gyermekek hasznára valk majd. Egyáltalában mindeztől a gyermekeknek a virágok és a természet, a növények és virágok iránti szeretete oktatni.

Vígálódathány Németországban. A németországi kispisparok ismételen panszónoknál s erélyesen követelik, hogy a határokat neveljék meg. Azt mondják, hogy huszrakat köntelenek felmelelni. A hus árs Németországban most is jelentékenyen magas s a mult évhez képest a marhahas 07, a borjushas 15, a sertesűhas pedig 8—9%-al drágább. Az Odera melletti Frankfurthól jövő tudósítók szerint a sertesűhas napról-napra nagyobb. Nagy utadalmakban, ahol százkra rug rendelkezint a sertesűhas, állomán, alig van pár darab. A vásárok kiálatna 200—300 drból kisebb, mint lenni szokott. Szeptember hónapban mindössze 1200

MAUTHNER **ÖDÖN** cs. és kir. udvari **magkerekedése**
BUDAPESTEN,
VII., Rottenbiller-utca 33. sz., és VI., Andrassy-út 23. sz.
Vásárolj! lohermagot, luczernamagot, fehérheremagot, tavaszi repczt, mustármagot, csibehert, francia perjt, mezei komocsint, búkkönty, lenmagot.
Minták, ajánlatok és egyáltalán minden levelezés a központi irodába: (VII., Rottenbiller-utca 33. sz.) intézendők.

dró sertést ölték le Frankfurtban. Münchenben 23.72 darabban kevesebbet ölték le az 1901. évi első hónapjában, mint 1900. év ugyanezen időszakában. A lipcsei sertésárak a hivatalos statisztika kimutatja, hogy október hónapban szeptemberhez képest az árak egyes esetekben 58—69 fillérrel emelkedtek, általában pedig 3—4 fillérrel. Ez a hivatalos statisztika. De a kisiparosok panaszokból, hogy 10—12 márkával is drágábbak a sertések most, mint rendszerint szoktak lenni. — Műhelyhasznos különösen a sertésárak emelkedésétől, hogy az ottani hisparos testület kényrönt adott be a kormányhoz, hogy legalább négy hónapra keresztül engedjék meg a külföldi sertések behozatálát, azonnali levágásra, Dessauból írják, hogy ott is annyira kicsinyek a felhajtások, hogy a kisiparosok képtelenek szükségleteiket fedezni. Ellenfélvagy érintkezésbe léptek magyar sertésűs-egyesületükkel, melyek most vagyonszámra érkeznek a leltő részre Magyarországból. A husz évek drága, mindamellett mind elkel.

Méhésköz figyelmébe. A Magyar Országos Méhészeti Egyesület évi tagdíja 34.4 korona. Ezért a tagok az egyesület százközlőjébe — havonta egy füzetet — bérmentve kapják; kapnak továbbá rendkívül olcsó és jó méhkapitányokat, mézpergőgépeket, műlepkéket és egyáltalán mindenféle az osztrák méhészekhez szükséges eszközöket; az egyesület a tagok méz- és viaszterméyleveit minden provinciánál értékesíti, sőt szállító edényeket is ad kölcsön díjtalanul. A folyó évben eddig már 60.000 korona árú mézét értékesített és 1000 méhkapitányt juttatott a tagoknak. Beiratkozások elég az egyesülethez egy levelezőlapot — Budapest, VII. — Damjanich-utca 34. — szám küldeni.

Hirek. Borászár Vádlányon. A vállányi kisbortermelők november 24-én és folytatólagosan december 1., 2. és 3-án borkóstolással egybekötött borvásárt rendeznek, melyen a földmívelésügyi miniszter is képviselteti magát. A borkóstolással egybekötött borvásárnak célja a vevőknek és a termelőknek helyszíni tanácsot, hogy úgy vagy gondolat feljuttat, mint a még fennálló régi házak szőlőnkben ismét az a jó minőségű bor terem, mely az elmúlt években világhírnek örvendett. — **Birtokcseré.** A torontalmegyei fényi 4000 holdas birtokot gróf Szepárdy László megvette 900.000 forintért Haas és Deutschkölt. Előnkben illusztrálja azt a szomorú körülményt, hogy a földek ára az utolsó években mennyire hanyatlott, hogy a Haas és Deutsch csak annak idején az illetékek együtt egymillió és 200.000 forintért, tehát 300.000 forinttal drágábban vette az említett birtokot. — **Iparszövetkezeti akció a Székelyföldön.** A kereskedelmi miniszter támogatásával megindított akció, melynek célja a székely vármegyék iparának szervezése útján való fellendítése, kedvező stádiumba jutott. A napokban érkezett oda, Horváth János, az Országos Központi Hitelszövetkezet küldöttje. A bizottság eddigi működésének eredménye, hogy Székelykeresztúr és Baróthon megalkult az ipari és gazdasági szövetkezet, Brassóban pedig nagy számban ipari szövetkezetek alakultak meg.

A felvidéki juhnyelvételek érdekében. A földművelésügyi miniszter a Liptómezei gazdasági egyesület tudatja, hogy a kereskedelmi miniszter és egy a kassa-oderbergi vastag igazgatósága az Erdélyből Márkomármegyéből Liptómezeébe szállított teljes rakomány juhkioldomelye viteldíj-kiszámláját 1902. május 15-ig terjedőleg kiterjesztette.

Hivatalgazdás. A „Kisútlek” f. hó 20-iki, 91. számában. „A serleltés Boranya és Somogy vármegyék déli részein” című cikk logotolók kikészítésének 4-k sorában ez áll: „a hol a sertésenyésztés inkább csak helyi érdekű fogváltásra irányították és várakodás nincs. . . Várakozás helyett vásárolás olvasandó; mit e helyen, mint értelmezvaró sajtóhibát kiigazítunk.

NYILTTÉR*)

Most jelent meg

Rubinek Gyula és Szilassy Zoltán

az O. M. G. E. Útkijárái szerkesztésében

Köztelek Zsebnaptár

1902-re.

A „KÖZTELEK ZSEBNAPTÁR” ezen nyolczadik évfolyama régi köntöszében, javított és tetemesen bővített tartalommal bír. A „Köztelek Zsebnaptár” minden más zsebnaptárt nélkülözhető tesz. — A „Köztelek Zsebnaptár” ára az O. M. G. E. tagjai és a „KÖZTELEK” előfizetői részére bérment küldéssel együtt 3 korona 50 fillér.

Megrendelést a

KÖZTELEK kiadóhivatalában, Budapest, IX., Üllői-ut. 25.

KERESKEDELEM, TÖZSDE.

Budapesti gabonátözde.

(Guttman és Wahl budapesti terménybizonytani czég jelentése.)

Budapest, 1901. november 25.

Az időjárás a felvett héten változó volt, kezdetben derűs és hűvös, később mérsékelt csapadék hatterozottan enyhé, míg a hét végére ismét szaraz és hidegbe állt. A szaraz és hideg állásval mindenféle termés elcsúszta. A világias javak az ezert állandón alacsony és a hajózást megnehezíti.

A külföldi piacok üzletmentesültek, az irányzat inkább tartott maradt ugyan, a forgalom azonban továbbra is csak gyenge. Amerikában az árak csak mérsékelt változásoknak voltak átvette és a forgalom esendés maradt. A kivitteli üzlet kielőgött volt ugyan, a farmerk hozatalai azonban nagyon bőveket voltak és ezzel kapcsolatban a látható készletek is feltűnő mérvben gyarapodtak. A Breadstreets becslése szerint az ellenőrzött burakészlet a mult hét óta 7,870,000 bushel emelkedett. Az angol piacok a tengerről jövevényekhez alkalmazkodtak. Az árak mérsékeltlenen változóak és így a változás sem jelentősebb. Franciaországban az irányzat kedvezően nyugodt volt, utóbb némiképp forgalom mellett az üzlet kellemesebb alakot öltött. A német piacokon fedezési kereslet mutatkozott, a kinnlét ennek ellenében gyengébb volt és minthogy a fogyasztás is némi bekorlátozást szenvedett, az árak jó tartozást maradtak. A többi kontinentális piacokon a forgalom korlátozott és a tulajdonosok magasabb követeléseit alig érvényesíthették.

Nálunk a forgalom ugyancsak kedvezően volt. Fogyasztási cikkünk: a buza, árban esőkint is, míg a többi magvak jegyzéseiket csak nehezen tartáhták fenn.

Nálunk a zsetei hét részleteiről a következőket jelenthetjük: A buza az egész hét folyamán el volt hanyagolva, a mákos — egyrészt tekintettel arra, hogy az utóbb levő és nagyarányú eladott hájrományok felvételéig csak beérkeznek és így készleteiket el nem válták, másrészt tekintettel a tartósn egy időjárásra, melyből a hajózási beszállítás csaknem 80,000 méterászt elhalasztott — tartozásokon kívül és csak korlátozott beszerzéseket eszközöltek. A kinnlét ennek ellenében, habár csak mérsékelt, de még a kinnlét is a tulajdonosok ismételt árengedményekre voltak kényesülve, a nélkül azonban, hogy ezzel a forgalom javult volna. Árcsökkenés 12 1/2—15 fillér tesz k. Eltekelt a hét folyamán összesen csaknem 80,000 méterászt elhozhatalt 218,000 mmt, melyből 300 méterászt vitelnek tovább.

Buza csak mérsékeltlen volt forgalomban. A fogyasztás, épp úgy, mint a kivitt részére mérsékelt

vételök nyilvánultak, melynek ára esendés irányzatban a mult héten változóan alig változott. Minőség szerint 13:00—14:00 koránt jegyeztek budapesti paritásra és 14:00 koronánál 3 órára helyen. Nyírvideki származékokban csak jelesülés történt volt és inkább nérel jegyztek 12:00—13 koránt Debreczen—Nyíregyháza paritására.

Épít (akarmány és hantolási erőlköz) esendés irányzat. Szegszegők a héten is teljesen tartózkodtak maradtak és így csupán gyengén, valamint elvették hízolókk voltak a piacok k. mit hűli darabok 12:30 koronán helyen. Átvette fizettek. Málás és sórányk állományok átvette kisebb tételekben és változatlan áron 12:00—14:00 korona között budapesti paritásra a belsőli forgalom. Estiárban átvette fizettek és csak az utolsó napokon fordult esendésbe, mi mellett az árak is némileg olcsóbbak az elkelt körülbelül 4000 méterászt szim- és tisztaszag szerint 14:20—15:10 korona között ér el helyben.

Tengeri (0) mérsékeltlen volt forgalomban és változatlanul jegyeztek. Helyben és helybeli paritásra. Könyös részére 11 1/2—12:10 korona között fizettek. Új tengeri szimnalmi nyugodtak. Tiszavideki állományokról elég jó, hácsaki és hánál állományokról ellenben gyengébb a kinnlét. November szállitásra 9:40 koronán decemberbe 9:00, december-januára 9:80 koronán fizetek budapesti paritásra.

Ölajmagok: Készárú kőpataszere nem volt a forgalomban. Estiárban 10:00—10:20 ug r ugyancsak üzletelen és névelg 23:60—23:80 K. jegyez. Vadrepre 13:50—14:20, gomorkba 25—26—, lenmag 30—32—K. Készárúmag 18—K. közli jegyez helyben.

Híteljegyek: Bab a hét vége felé jödekközzéssel találkozik és emelkedő. Trörözött apró habért az Gyöngyös—Félegyháza 16.80, gömbölybárótt Bajt-Mohács-embereket 14.70 koronán, Széksefőszert 15.60 K, barnahabért Kálcsán 11.50, N-Körny 10.50 K. fizettek. Erdélyi báb rakozásán 12:00—13:00—K. közli jegyez. Köles paritára 8:80—9:20 K. oldh származékok 9:00—9:20 K. elváltva 3 havi időre. Bükönyi kölesparitára 15.50 K. jegyez.

Napijelentés a gabonáról.

1901. november 26.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

Magasabb amerikai árfolyamok, valamint a má hazai árfolyamok esendésének az utolsó napjának hangulata, de malmainak azért csak körülbelül 10,000 méterászt károsítva vásároltak; az árak szilárdan tartottak, de nem változtak.

*) Az e rovat alól közzétett nem válik feltevések a szerkesztőg.

Tenyészállat árverés.

Nagyméltósági Gróf Hunyady Imre ur úrményi ura dalmában 1902. január hó 20-án d. e. 10 órakor kezdődő árverésen

50 drb Berni tenyészbika,
30 drb számeletti tehén és izsó,
30 drb Elektoral Negretti tenyészkos
fog eladtni.

Az árverés Tornóczon (vasútállomás) lesz megtartva, ahol is az érdeklődők részére fogatok állanak rendelkezésükre.

5031

Tisztartásági.

Haszonbérleti hirdetmény.

A felsőgek uralkodó család alapítványai ráczkvei uradalmához tartozó TOKOL-Község határában, a Budapest—Hegyházi-Ráczkvei helyiérdeki vasúti montán fekvő **715 hold 1539 □-ól kiterjedésű szántóföldből álló birtok**

1902. október 1-től haszonbérbe adatik.

Ezen földbirtokból mintegy 300 hold új erdőrtés és körülbelül még 100 hold irántó erdővel.

Haszonbérleti ajánlatok a bérgrendelés évi bérösszeg 10¹⁰-ával **1901. évi november hó 30-ig az uradalmi főtisztviseléhez Ráczkvein benyújthatók,** a bérletre vonatkozó egyéb feltételek is megtekinthetők.

Ráczkeve 1901. október hó 3-án.

A felsőgek uralkodó család alapítványai ráczkvei uradalmának cs. és kir. főtisztsege.

4788

Olasz teletetésre

elvállalok mintegy 100 tinót, vagy 1000 birkát, esetleg 1000 sertést, vagy 1000 csikót.

LÖVY JENŐ Felső-Alap. Fehérm.

Magy. kir. Államvasutak Üzletvezetőség Zágráb.
33581/I-901. szám.

Pályázati hirdetésny.

A magy. kir. Államvasutak Zágrábi Üzletvezetősége a vonalir részre 1902. esztendő a következő 1903. és 1904. években szükséges pályázatokat pályák szállására ennel nyílvános pályázatok hirdeti.

Az 1902. éven megközelítőleg az alábbi mennyiség szükséges: Erdős fenyőfa deszka 98.0 kbméter; Jegenye fenyőfa deszka 104.0 kbméter; Lucz fenyőfa deszka 18.0 kbméter; Vágott luczfenyő 132.0 kbméter; Faragott oszlop 12 m-ig 171 kbméter; Faragott puskafa 12.0 m. feől 18.0 kbméter; Kenéris oszlop puskafából 200 db.; Erdei fenyőfa palló 87.0 kbméter; Jegenye fenyőfa palló 130.0 kbméter; Lucz fenyőfa palló 20.0 kbméter; Paha szálla 52.0 kbméter; Vörösfenyő szálla 17.0 kbméter; Vörösfenyő deszka (szükséglet szerint).

Ezen kinttelel mennyiségű kevesebb megrendelés esetén szállító a magy. kir. Államvasutak ellen semmi néven nevesedni igényt nem támaszthat.

Az 1902. és esztendő 1903. és 1904. évekre szükséges fanyemük ugyanazon év Aprilis hó végéig beszállítandók.

Az Üzletvezetőség fenntartja: magának a jogot, hogy a tényleges megrendelés alkalmával feltételek alapján szerkesztendő ajánlatok legközelebb 1901. december 10-ig déli 12 óráig nyílvánosok ha az Üzletvezetőség I. osztályánál.

A bántáptérz pedig december 9 déli 12 óráig teendő le az Üzletvezetőség gyűjőpénztáránál.

A pályázati feltételek, ajánlati minta és mértéjegyzék minden Üzletvezetőségnél és kereskedelmi iparkamráknál megtekinthetők és a zágrábi Üzletvezetőség által díjtalanul kizsárolgáltanak, esetleg postá útján megtekinthetők.

A szállítási feltételek egyúttal az általános szállítási feltételek és a pályafenntartási fák szabályozásra vonatkozó különleges feltételek megtekinthetők minden Üzletvezetőségnél és képzőintézetes mellett megszerzethetők igazgatóságunk nyomtatványáiról (Andrány-ut 7375 ts.), feltételezett, hogy az ajánlattevő ezen feltételeket teljes ismeren.

Zágráb, 1901. november hóban.

(Utánnyomás nem díjaztatik.)

Az Üzletvezetőség.

Gazdasági könyvviteli nyomtatványok

árjegyzéke.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület által 2000 korona pályadíjjal jutalmazott Suschka-féle gazdasági könyvvitelein alapján összeállítva.

Suschka könyvszerinti szám	Nyomtatvány leírása	TÁRTEK	Ive illő	Suschka könyvszerinti szám	Nyomtatvány leírása	TÁRTEK	Ive illő
11	1	Előjegyzési könyv, kül- és belv	4	17	27	Póttakaromány kimutatása	12
9	3	Napszámber és szakmányber kimutatása	12	18	28	Méreg	20
10	4	Levélmozási könyv	12	19	29	Próbacsejélesi jegyzék	10
10	4	Szegődmény-táblázat, kül- és belv	12	20	30	Vetési és aratási jegyzék	10
16	5	Szegődmény-kimutatás, kül- és belv	12	30	31	Ellési jegyzék (csikó és borjú)	10
15	6	Csejéltlen gabona kimutatás, kül- és belv	12	34	32	Termék-kimutatás	10
14	7	Vajszámjegyzék	12	35	33	Ellési jegyzék (barán)	10
7	8	Teljesítési jegyzék, kül- és belv	10	28	34	Darálási jegyzék	10
3	11	Pénztári napló, kül- és belv	12	19	35	Ferjesi napló	10
14	12	Pénztári főkönyv, bevételi kimutatás, kül- és belv	12	37	36	Gazdasági napló	8
8	11	Követelések jegyzéke, kül- és belv	12	38	37	Trágyázási napló	4
3	12	Gép- és eszközleltár, kül- és belv	12	38	38	Csejélti jegyzék, kül- és belv	10
14	13	Pénztári főkönyv, kiadási kimutatás, kül- és belv	12	39	39	Teljes kimutatás	8
1	15	Égyletleltár, kül- és belv	12	40	40	Takaromnyozási előirányzat, kül- és belv	12
1	15	Telekileltár, kül- és belv	12	41	41	Vetési előirányzat, kül- és belv	12
3	16	Termény- és anyagleltár, kül- és belv	12	27	42	Takaromnyozási jegyzék, kül- és belv	12
22	20	Letéti napló	4	4	48	Heti jelölés	12
4	18	Eleven leltár, kül- és belv	12				
40	19	Szegődmény-leve	12				
22	20	Lé- és szarvasmarha-kimutatás	12				
24	21	Juh- és sertés-kimutatás	12				
22	22	Különféle tárgyak kimutatása	12				
21	23	Fogyasztási anyag kimutatása	12				
20	24	Tulajdoni anyag kimutatása	12				
10	25	Szorgalmi kimutatás	12				
18	26	Általi termény kimutatás	12				

Ezen nyomtatványokhoz kiegészítő kiegészítő tartoznak.

Kérők a megrendelőknél világván kitöltendő, hogy a nyomtatványok száma, a Suschka-könyv szerinti vagy az árjegyzékbeli lettek-e véve.

A felsoroltakon kívül egyéb nyomtatványokat megrendelés szerint legrovidebb idő alatt jutányosan állítunk elő.

Megrendelhetőek a

„Köztelek” kiadóhivatalában, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Suschka: Gazd. Könyvvitelein 11-k kizárva nyomatás alatt. Helyi ár 6 korona.

Magy. kir. Államvasutak Üzletvezetősége Zágráb, 1901. november hóban.

Szép tisztafaju

Bernát kutyák

cladók a Báró Stummer-féle Jóságigazgatóságnál Nagy-Bodokon u. p. Nyitra-Lendány.

(Utányomat nem díjaztatik.)

5041

Szőlővessző eladás.

Anyagi felelősséggel a szokvány-minőségért elad a haraszti-i 145 holdas szőlőuraldom

sima és gyökeres hazai vesszőket, fás- és zöldajtványokat, sima és gyökeres amerikaiakat, igen jutányos áron.

Készlet 3 millió, fajtisztaság és kifogástalan minőségért az uraldom szavatol.

Felvilágosítást nyújt, valamint árjegyzéket díjmentesen küld a

„Szőlészeti Intézőség“
Duna-Haraszti, Pestmegye.

Magyar királyi államvasutak.
16235/1901. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága az 1902. évben szükséges villamváltási, továbbá az 1902. esztől 1903. és 1-04. évben szükséges távriai anyagok szállítására czemmel nyilvános pályázatot hirdet.

Az ievéntek egy koronás okmánybellel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb 1901. évi december hó 14-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál benyújtandók vagy postán oda beküldendők. Ugyanezen időpontig átadandók ugyanott a kötelező minőségi minták is.

Bánjatergnyai az ajánlott anyag évi értékeinek 5%-a legkésőbb 1901. évi december hó 13-án déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak budapesti főpénztárán letendő.

Szállításra nérvé mérvadóak a kötelezők a 122291/96. sz. általános szállítási feltételek, a távriai anyagok szállításra vonatkozó 134305/901. sz. különleges feltételek és az irizálampák szállítására vonatkozó 84223/96. sz. különleges feltételek.

A szállításra vonatkozó egyéb részletes módozatok az ajánlati felhívásban foglaltak, mely az igazgatóság anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál, valamint az Üzletvezetőségnél és a hazai kereskedelmi és iparkamaráknál betekinthető.

A szállítandó anyagok és a szükséges mennyiségek a felhívás mellékletét képező három ajánlati táblapon vannak felsorolva.

Ezen ajánlati felhívás, az ajánlati számdokozatnak, a fennnevezett anyag- és leltárbeszerzési szakosztály által ingyen adatik ki, vagy kívánásra postán megküldetik. Budapest, 1901. november havában.

Az igazgatóság.

Lapunk bekötési táblája

2 kor. 72 fill. (partómentesen)

kapható kiadóhivatalunkban.

Államilag törzskönyvezett gulyaeladás.

Országosan törzskönyvezett anyagulya 51 drb tehén gulyabeli növendék és pedig

6 darab 3 éves üsző

21 " " 2 " " "

15 " " 1 " " "

15 " " választott "

12 " " 2 éves bikák

13 " " 1 " " "

20 " " választott bikák eladók.

A bikák a m. kir. földmívelésügyi miniszteriummal kötött szerződés alapján 2-3 éves korban a kerületi állattenyésztési felügyelőség által szerződés értelmében átvétetnek, mely szerződés a gulya vételével együtt átadatik.

5032

Úrbán Péter törökbecsei uradalom.

A magy. kir. államvasutak budapesti jobb. Üzletvezetősege 30088/L.

Anyagszállítási pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak budapesti-jobbparti Üzletvezetősege az 1902. évben felmerülő szükségletek fedezésére több rendbeli anyag szállítására czemmel nyilvános pályázatot hirdet.

A szállítandó anyagok általánosságban következők: téglák, terméskő, mindennemű kő és zömök, mész, nyeltek, takaréktűzhely- és kályhaaktrézsek a többi másfélék.

Az anyagok részletes kimutatása, mely egyszerűsített ajánlati mintái is használandó, egyes csoportokra felosztva az Üzletvezetőség anyagbeszerzési osztályánál (l. d.) Budapest, Küllő Kerespet-út 5-k háncsorszámán kapható.

Ugyanezen kimutatásban fel vannak sorolva az egyéb pályázati és szállítási feltételek. Az ajánlat 1 koronás bélyeggel ellátva, lepecsételve a borítékban „Ajánlat a 50086/901. számhoz” felirattal megjelölve legkésőbb 1901. évi december hó 13-án déli 12 óráig nevezett Üzletvezetőség anyag beszerzési osztályához beterjesztendő.

Budapest, 1901. november hó 15.

(Utányomat nem díjaztatik.)

Az Üzletvezetőség.

E hó végén jelenik meg a

Gazdasági

Számviteli

Naptár

1902. ÉVRE.

1902. ÉVRE.

SZERKESZTŐ:

SILASSY ZOLTÁN

Az Orsz. Magy. Gazd. Egyesület szerkesztő-titkára.

KIADJA AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET.

Ára portómentes küldéssel 1 korona 80 fillér.

Ajánlott küldéssel 2 korona.

Egy díszes s teljeseen vázalonba kötött, naptár-részszel és gazdasági tudnivalókka ellátott nagy alaku egyszerű számviteli könyv, a melyet minden gazda számvitelének bejegyzésére az egész éven át használhat.

Előfizetelmélet elfogad

a „KÖZTELEK” kiadóhivatala
BUDAPEST.

IX. kerület, Üllői-út 26. szám.

